

Jaarstukken 2012

Inhoud

Aanbiedingsbrief	5
Bestedingsplan 2012	10
Jaarverslag	17
Programmaverantwoording	18
Burger en Bestuur	18
Lokale democratie	19
Dienstverlening	20
Werk en inkomen	23
Werkgelegenheid	24
Inkomen en Re-integratie	27
Nieuwkomers	29
Inkomensondersteuning	30
Veiligheid	34
Openbare orde en veiligheid	35
Rampenbestrijding	36
Brandweer	37
Onderwijs en Jeugd	39
Onderwijs huisvesting	40
Lokaal onderwijsbeleid	42
Lokaal jeugdbeleid	43
Bouwen, wonen en milieu	45
Ruimtelijke ontwikkeling	47
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	49
Milieu	53
Openbare Ruimte	56
Verkeer	58
Groen	60
Begraafplaatsen	62
Vrije tijd	64
Sport	65
Recreatie	66
Cultuur	68
Zorg en Welzijn	70
Sociale samenhang en leefbaarheid	72
Wmo	73
Algemene middelen	75
Financiën	76
Bedrijfsvoering	77
Paragrafen	78
Lokale heffingen	79
Weerstandvermogen	84
Kapitaalgoederen	86
Financiering	95
Bedrijfsvoering	98
Verbonden partijen	104
Subsidies	111
Jaarrekening	113
Van begroting naar jaarrekening	114
Balans	115
Programmarekening	136
Toelichting op de programmarekening	141
Single information en single audit	161
Controleverklaring	167

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de raad,

De jaarrekening 2012 is de laatste jaarrekening die u als gemeenteraad in deze bestuursperiode vaststelt. Net als in voorgaande jaren resulteert een positief saldo. In geld is de grootste meevaller te vinden in een van de Rijksbijdragen. Zoals al bekend en verwacht is het grootste negatieve bedrag de afboeking in de bouwgrondexploitatie. Alle andere positieve en negatieve effecten zijn op zich zelf in omvang beperkt, gegeven de totaalbedragen die er mee gemoeid zijn.

Het uiteindelijke saldo van de rekening 2012 is € 788.689.

We zijn er als gemeenteraad en college, bij alle politieke verschillen die er zijn, opnieuw samen in geslaagd de volledige bestuursperiode een goede balans te vinden tussen investeren en besparen. Daarbij is behoudzaam begroten de rode draad, ook nu weer resulterend in een positief rekeningssaldo.

Met deze brief bieden wij u de jaarstukken 2012 aan. Het is de bevoegdheid van u als gemeenteraad om ze vast te stellen.

Voorstel

Wij stellen u voor:

1. de jaarstukken 2012 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen;
2. van het resultaat een bedrag van € 371.583 te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel;
3. het resterende bedrag van het resultaat, te weten € 417.106 toe te voegen aan de C-reserve.

Resultaat: beleid

In de Programmaverantwoording staat te lezen tot welk resultaat onze beleidsvoornemens hebben geleid en welke plannen we niet (volledig) hebben kunnen realiseren. In dat laatste geval geven we daar een toelichting bij.

Hieronder noemen we een paar in het oog springende resultaten en ontwikkelingen.

Transities in het sociaal domein

Al in 2011 zijn we gestart met het voorbereiden van de drie grote transities op het sociale domein: de Jeugdzorg, de overheveling van een deel van de AWBZ naar de WMO en de Participatiewet (toen nog Wet werken naar vermogen).

De ontwikkeling van deze decentralisaties heeft met de komst van een nieuw kabinet tot andere accenten geleid. De decentralisatiekoers zelf staat niet ter discussie. Wel is de inhoudelijke inkleuring veranderd en is de samenwerkingscomponent nadrukkelijker voor het voetlicht gekomen.

De regeringswisseling heeft tot op zekere hoogte de decentralisaties vertraagd. Ook in 2012 bleef nog veel onzeker: om welke aantallen gaat het, om welke bedragen, wat kunnen we lokaal, wat moet regionaal enzovoort.

Daarmee lopen we naar onze indruk in de pas met andere gemeenten. Ook het jaar 2013 zal een jaar van voorbereidingen worden, waarbij we ernaar streven om zoveel mogelijk als gemeenteraad en college samen op te trekken.

WMO nota

Het terrein van de Wet maatschappelijke ondersteuning is nauw verbonden aan de drie genoemde transities. Zowel in de WMO als in die transities wordt een verandering van de samenleving zichtbaar, zeker waar het gaat om de rollen van de overheid en de burgers.

Langzaam maar zeker verandert het systeem van “juridisch recht op een voorziening” naar “de overheid ondersteunt als je er zelf niet uit komt”. Dat betekent een grote kanteling in het systeem van de verzorgingsstaat. Met het vaststellen van de beleidsnota WMO heeft u als gemeenteraad uw lokale inkleuring van die kanteling gegeven. De uitwerking zal de komende jaren aandacht blijven vragen. Daarbij zijn wij er van overtuigd dat onze gemeente, ook financieel, op de bres zal blijven staan voor mensen die tegen wil en dank niet kunnen aanhaken.

Onderwijshuisvesting

Wat lag er een prachtige kans: nieuwbouw voor het Voortgezet Onderwijs in Beilen! De tegenvaller was dan ook groot toen de besturen van de beide scholen voor VO het samen niet eens konden worden over de realisatie van het plan, waarvoor u als gemeenteraad het geld grotendeels al beschikbaar had gesteld.

Aan de andere kant zijn over de huisvesting van het Primair Onderwijs positief te noemen de start van de nieuwbouw in Bovensmilde en Hoogersmilde.

Bestemmingsplannen

We zijn al een aantal jaren bezig met de actualisatie van de bestemmingsplannen. We hebben in 2012 goede vorderingen gemaakt en liggen op schema. Bijzondere aandacht kreeg het bestemmingsplan buitengebied. Een enorme klus die van inwoners, bestuurders en medewerkers flink energie heeft gevraagd én waarbij we tegelijk tevreden zijn over het resultaat. Een actueel bestemmingsplan voor het hele buitengebied waar we voorlopig weer een aantal jaren mee vooruit kunnen.

Zuidmaten

Wie door Beilen rijdt kan het vrijwel niet ontgaan: er staan bijna dagelijks grote bouwkransen bij de DOMO (Friesland Campina). Het gaat om een van onze grootste werkgevers, van wezenlijk belang voor onze lokale economie. De DOMO breidt fors uit en dat vraagt om faciliterend beleid van onze gemeente. Dat hebben we onder andere vorm kunnen geven door in goed overleg met de DOMO een plan te ontwikkelen voor een betere ontsluiting het hele bedrijventerrein Zuidmaten. Verdere besluitvorming hierover is in 2013 te verwachten.

We verwachten dat deze update van het gebied tegelijk een stimulans zal zijn voor het verder ontwikkelen van het stationsgebied en van Beilen oost.

Doorontwikkeling

De gemeentelijke organisatie draagt haar steentje bij aan de noodzakelijke bezuinigingen en is, belangrijker nog, permanent in ontwikkeling om op een moderne en efficiënte manier inwoners, instellingen/bedrijven en het lokale bestuur te ondersteunen. Professioneel kritisch en pro-actief. De digitalisering van processen en producten speelt daarin een grote rol. Dat betekent dat oud werk verdwijnt, nieuw werk komt en tegelijk het totaal aantal formatieplaatsen verder daalt.

In 2012 zijn deze ontwikkelingen integraal opgepakt, wat in 2013 zal leiden tot een doorontwikkelingsplan voor de organisatie. Daarbij tekenen we meteen aan dat de organisatie ook na 2013 in beweging zal blijven.

Resultaat: financieel

Incidenteel geld

Een deel van het rekeningresultaat is het gevolg van nog niet gerealiseerde investeringen. Zowel op het terrein van de onderwijshuisvesting als het Dienstverleningsprogramma is geld beschikbaar voor projecten die nog niet (volledig) zijn uitgevoerd.

Voor het Dienstverleningsprogramma is de verwachting dat we die investeringen voor het grootste deel alsnog gaan doen.

Bezuinigingen gerealiseerd?

U heeft in de begroting 2012 een aantal bezuinigingen opgenomen. Het rekeningresultaat laat zien dat we over het geheel genomen al die bezuinigingen ook daadwerkelijk hebben gerealiseerd. Dat geldt ook voor de WABO-leges, die kostendekkend zijn geworden. Wel zijn de inkomsten uit WABO-leges

achtergebleven bij de verwachtingen omdat het aantal vergunningsaanvragen is teruggelopen. Dat leidt overigens tot een reductie aan de kostenkant.

Resultaat: bouwgrondexploitatie

De afgelopen tien jaar hebben we ongeveer € 2,4 miljoen als opbrengsten uit de bouwgrondexploitatie geïncasseerd. Voor het eerst moeten we nu ons verlies nemen van € 1,6 miljoen euro.

De oorzaken van deze afboeking spreken voor zich. De rijksregels voor de begroting verplichten ons om dit nu te doen¹. En de werkelijke oorzaak van de tegenvallende cijfers ligt voornamelijk in de crisis in de bouw, als onderdeel van de nu al jaren durende economische tegenwind.

Zonder daar gemakkelijk over te doen, stellen we als college tegelijk vast dat we deze afboeking goed kunnen opvangen. De omvang is, in vergelijking met diverse andere gemeenten, beperkt. Ook dat is een gevolg van de behoedzaamheid die ons gemeentelijk begroten door de jaren heen kenmerkt.

Perspectief

Dit jaar en de jaren erna zullen, bij gelijkblijvend beleid, voor een groot deel in het teken blijven staan van de transitie in het sociale domein.

Als het om de financiën gaat, laat de nabije toekomst een dubbel beeld zien.

Op de korte termijn (2014) zijn de prognoses met het grootst mogelijke voorbehoud nog gunstig te noemen. Waarbij we zeker rekening houden met de mogelijkheid dat doorrekeningen vanuit Den Haag tot aanpassing van die prognose moeten leiden.

Voor de jaren erna lijken nieuwe bezuinigingen onontkoombaar. We hebben daarvoor inmiddels een traject uitgezet langs vier sporen, om daar goed op voorbereid te zijn. Ook als er in 2014 een nieuwe gemeentebestuur van start zal gaan.

De vier sporen:

- Een apart traject voor de drie transitie in het sociaal domein.
- De begroting 2014 via de gangbare planning- en control cyclus.
- Ambtelijk het samenstellen van een ideeënboek met hervormingen/bezuinigingen voor de nieuwe bestuursperiode.
- Twee losse hervormingsonderwerpen: het gebouwenbeleid en het subsidiebeleid

Resumerend en toelichtend

Wij hebben het jaar 2012 kunnen afsluiten met een rekeningresultaat van € 789.000.

De belangrijkste oorzaken (groter dan € 100.000) van dit resultaat zijn, in afgeronde bedragen:

positief

- inkomensdeel Wet werk en bijstand (€ 826.000)
- WMO-voorzieningen (€ 297.000)
- financiële ruimte (€ 253.000)
- hogere algemene uitkering Gemeentefonds (€ 241.000)
- salariskosten, inclusief voormalig personeel (€ 218.000)
- kosten openbare verlichting (€ 174.000)
- terugontvangen BTW buitensporten 2007-2011 (€ 152.000)
- minimabeleid (€ 147.000)
- opheffing regelingen (Besluit woninggebonden subsidies en IZA) (€ 135.000)

negatief

- afwaardering bouwgrondexploitatie (- € 1.596.000)
- leges omgevingsvergunningen (- € 230.000)
- Effect kapitaallasten in combinatie met de begrote onderuitputting en de beschikking van de reserves (- € 130.000)

Een totaaloverzicht van de voor- en nadelen vindt u vanaf pagina 136.

¹ Het wettelijk verplicht systeem werkt als volgt: als de verwachte winst op de grondexploitatie toeneemt, breng je dat wel in de boekwaarde in beeld, maar je incasseert die (extra) winst pas als je de exploitatie afsluit; als de verwachte winst afneemt, moet je de boekwaarde meteen verlagen door je verlies te nemen ten laste van de exploitatie.

Het rekeningresultaat heeft grotendeels incidenteel karakter. Tegelijk is het soms lastig exact te bepalen of een verandering structureel of incidenteel is. De regels en ontwikkelingen die bij het Rijk vandaan komen, zoals rond de drie grote transitie in het sociaal domein, zijn namelijk sterk aan verandering onderhevig.

Overzicht over 2012

Het jaar 2012 laat het volgende verloop zien.

In de voorjaarsnota 2012 heeft u zich beperkt tot financieel technische aanpassingen die noodzakelijk en niet te vermijden waren. Het saldo van de voorjaarsnota bedroeg € 30.306 positief. Hiervan heeft u de helft toegevoegd aan de B-reserve, de andere helft aan de Leefbaarheidsreserve.

De najaarsnota 2012 leverde een positief resultaat op € 506.500 . Dat bedrag is toegevoegd aan de C-reserve.

Op 1 november 2012 heeft u besloten om een bedrag van € 814.666 uit de begroting 2012 over te brengen naar de begroting 2013. Dat bedrag is gekoppeld aan concrete activiteiten die niet meer in 2012 konden worden uitgevoerd, maar nu in 2013 gaan plaatsvinden. Van die begrote € 814.666 is uiteindelijk € 800.273 feitelijk overgeheveld.

Uiteindelijk resteert na het sluiten van de boeken het positieve resultaat van € 789.000.

Bestemming

Wij stellen u voor om dit resultaat als volgt te bestemmen:

- € 22.799 invoeringskosten transitie jeugdzorg (de gemeenteraad heeft dit bedrag op 26 april 2012 al toegewezen)
- € 101.551 invoeringskosten transitie AWBZ > WMO (idem op 28 juni 2012)
- € 87.351 extra startersleningen (collegebesluit oktober 2012)²
- € 51.100 inruil tractiemiddelen Openbare Werken (wettelijke verplichting)
- € 48.782 invoeringskosten Regionale Uitvoeringsdienst (bedrag afkomstig uit de decembercirculaire 2012)
- € 60.000 ten behoeve van combinatiefunctionarissen sport (bedrag afkomstig uit de juni-circulaire 2012)

- € 417.106 toevoegen aan de C-reserve. Na toevoeging van dit bedrag is de stand van de C-reserve € 2.54 miljoen.

Accountant

De accountant heeft de jaarrekening onderzocht op getrouwheid en rechtmatigheid en een goedkeurende verklaring afgegeven. Deze verklaring treft u aan het eind van de jaarstukken aan. De uitkomsten van het accountantsonderzoek staan in een verslag van bevindingen, zoals voorgeschreven in het door u vastgestelde controleprotocol. Dit verslag ligt voor raads- en commissieleden ter inzage in de leeskamer.

Beilen, 23 april 2013

Burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris

de burgemeester

mr T. Stelpstra

J. Broertjes

---

² Er was in 2012 sprake van een restant bedrag uit een oude rijksregeling (Woning gebonden subsidies); het college heeft dat bedrag even gereserveerd in afwachting van een voorstel over startersleningen. Dat voorstel komt naar verwachting in mei 2013 in de gemeenteraad aan de orde.

Bestedingsplan 2012

Bestedingsplan 2012

Bij de vaststelling van de begroting 2012 is door de gemeenteraad het volgende bestedingsplan vastgesteld. Voor het jaar 2012 was het beschikbare budget voor het bestedingsplan € 700.000.

Project	Krediet	Bedrag voor nieuw beleid
Eerst wordt de tekst weergegeven zoals opgenomen in het bestedingsplan van de vastgestelde programmabegroting 2012. Cursief wordt het resultaat van de uitvoering aangegeven.		
Programma: Onderwijs en Jeugd	Deelprogramma: Onderwijshuisvesting	
De plannen om in Westerbork te komen tot een multifunctionele accommodatie (mfa) met in elk geval een brede school voor basisonderwijs (De Lindelaar en De Wegwijzer) krijgen in de tweede helft van 2011 hun vervolg. De bestedingswens heeft betrekking op de echte bouwkosten van de brede school. Het totale investeringsbedrag voor de brede school is € 4 miljoen. Dit bedrag is opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Daarvan wordt voor 2012 € 1 miljoen geraamd. Het resterende bedrag van € 3 miljoen komt als voorstel terug in de bestedingsplannen van 2013 en 2014.	€ 1 mln	€ 70.000 structureel
<i>Resultaat: De projectgroep komt regelmatig bij elkaar en is op dit moment bezig met het programma van eisen verder uit te werken. Deel nemen in ieder geval beide scholen, de peuterspeelzaal en naar verwachting de jeugdsoos en "het Orkest". Bij de verdere uitwerking hoort ook een financiële vertaling van het PvE. Of de beschikbaar gestelde middelen voldoende zijn voor het huisvesten van alle functies op een kwalitatief goede wijze is op dit moment nog onduidelijk. Voor 2013 staat een nieuwe actualisatie van het IHP op het programma. Daarin worden de meest recente cijfers voor Westerbork aangegeven. In 2013 is het de bedoeling om een intentieverklaring te laten tekenen door alle partners en in 2014 te starten met de bouw.</i>		
Voor de bouw van een nieuwe school voor het voortgezet onderwijs in Beilen heeft de raad al € 6.417.500 beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2012 wordt het resterende bouwkrediet van € 2.182.500 beschikbaar gesteld. Daarnaast gaan in 2012 de eerste werkzaamheden plaatsvinden in de ruimtelijke omgeving van de nieuwe school. Voor de aanleg van een kunstgrasveld op sportpark Noord-West en voor beperkte voorbereidende werkzaamheden is een incidenteel krediet van € 500.000 nodig. De verwachting is dat in 2013 nog een incidenteel krediet van € 600.000 nodig is voor de ruimtelijke omgeving van de school. Het gaat hierbij om incidentele investeringen zonder structurele lasten. Zowel de structurele als de incidentele bedragen zijn onderdeel van het opgenomen totaal bedrag van € 9,7 miljoen in het IHP.	€ 2,18 mln	€ 152.775 structureel € 500.000 incidenteel
<i>Resultaat: Zoals begin juli gecommuniceerd hebben de beide scholen om diverse redenen aangegeven geen gezamenlijk schoolgebouw voor voortgezet onderwijs te willen realiseren. Dat betekent een stagnatie van het gehele project. Hierdoor wordt ook het kunstgrasveld voor de voetbalverenigingen voorlopig niet gerealiseerd. Vanwege de komst van de CSG in de Jan Ligthartschool zijn de hiervoor gemaakte kosten ten laste van het incidentele krediet van € 500.000 gebracht.</i>		
De Aventurijnschool van Renn4 in Smilde huurt voorzieningen in Emmen en Hoogeveen. Deze uitgave is opgenomen in het onderwijshuisvestingsprogramma.		€ 12.556 structureel

Project Eerst wordt de tekst weergegeven zoals opgenomen in het bestedingsplan van de vastgestelde programmabegroting 2012. Cursief wordt het resultaat van de uitvoering aangegeven.	Krediet	Bedrag voor nieuw beleid
<i>Resultaat:</i> <i>De huursom wordt maandelijks betaald. Dit punt is daarmee afgedaan.</i>		
De dakbedekking en de koepels in de Schutkampen in Smilde zijn aan vervanging toe. Hiervoor is een krediet van € 43.000 nodig. Deze uitgave is opgenomen in het onderwijshuisvestingsprogramma. <i>Resultaat:</i> <i>Het project is afgerond.</i>	€ 43.000	€ 4.085 structureel
Programma: Burger en Bestuur Deelprogramma: Dienstverlening		
Het Dienstverleningsprogramma 2008-2013 bevat een integrale aanpak van de dienstverlening van de gemeente. Voor 2012 zal het daarbij gaan om onder andere de volgende plannen. a. opbouw van managementinformatie vanuit het zogeheten zaaksysteem; b. doorontwikkeling van digitaal werken; c. lean (simpel en efficiënt) maken van processen; d. afronding van werkzaamheden voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Hiervoor is een krediet van € 159.416 nodig. <i>Resultaat:</i> <i>Sinds november 2012 werkt de hele organisatie digitaal en zaakgericht. Samenlevingszaken en het bestuur hebben als laatste de overstap gemaakt. We zijn momenteel bezig met het maken van het plan voor de managementinformatie. Aangezien de focus in 2013 gelegen heeft op de afronding van het digitale werken in de organisatie zal de implementatie hiervan plaatsvinden in 2013.</i> <i>We hebben het P&C-cyclus als proces onderhanden genomen in een lean-traject. Door mutaties als gevolg van beleid of exploitatie direct te verwerken zijn we sneller en beter in staat om voor- en najaarsnota's en begrotingen op te leveren. De implementatie is afgerond zodat in 2013 conform het nieuwe proces gewerkt kan worden.</i> <i>Het 2^e leantraject rondom het proces van facturering zit in de opstartfase. Zowel het traject als de implementatie zullen in 2013 plaatsvinden.</i> <i>We hebben het beheer van basisregistraties anders belegd in de organisatie. Het muteren gebeurt daar in de organisatie waar het belang het grootst is. Het beheer gebeurt centraal. Het opzetten en inrichten van een nieuwe basisregistratie duurt jaren. We zijn de komende jaren bezig om de data steeds beter op orde te krijgen en de kwaliteitsborging in te regelen.</i> <i>De voortgang rondom de nieuwe website heeft in 2012 vertraging opgelopen. Communicatie is nu verantwoordelijk voor de website. Automatisering en Informatisering hebben een adviserende en ondersteunende rol gekregen. Deze verschuiving zorgt voor het opnieuw kijken naar de uitgangspunten en de kaders. We zullen de nieuwe website daarom later dan gepland, lanceren in 2013.</i>	€ 159.416	€ 39.058 structureel € 82.731 incidenteel
Programma: Veiligheid Deelprogramma: Openbare orde en veiligheid		
Inzet van handhaving voor kleine overtredingen binnen de APV. Bij deze bestedingswens gaat het nadrukkelijk om overtredingen waarvoor handhaving de aangewezen aanpak is. Dat betekent het direct aanspreken van de overtreders en het eventueel opleggen van een boete. Voor 2013 zal de aanpak worden geëvalueerd.		€ 20.000 incidenteel

Project Eerst wordt de tekst weergegeven zoals opgenomen in het bestedingsplan van de vastgestelde programmabegroting 2012. Cursief wordt het resultaat van de uitvoering aangegeven.	Krediet	Bedrag voor nieuw beleid
<i>Resultaat:</i> Vanaf 1 maart 2012 is een BOA binnen de gemeente werkzaam als handhaver voor de kleine overtredingen binnen de APV. De prioritering van de binnengekomen meldingen wordt vanuit de gemeente gedaan. Werkzaamheden richten zich voornamelijk op het gebied van parkeren en overlast meldingen. Het budget is geheel besteed. Voor 2013 is in het bestedingsplan een bedrag van € 20.000 opgenomen voor de continuering van de BOA met een jaar. De evaluatie is gepland voor het voorjaar van 2013.		
Programma: Algemene middelen Deelprogramma: Bedrijfsvoering		
Om in het bestuurlijke proces de digitale ontwikkelingen in te kunnen voeren zijn – op beperkte schaal – investeringen nodig. Daarbij gaat het om de aanschaf van I-pads en bijbehorende abonnementen en een (technische) aanpassing van de raadszaal voor o.a. gebruik van beeld en geluid. Naast een aantal besparingen op papier, drukwerk e.d., brengen deze investeringen ook beperkte kosten met zich mee. <i>Resultaat:</i> Vanaf november 2012 is het bestuur overgestapt op digitaal werken en vergaderen. College, commissies en raad vergaderen papierloos ondersteund door I-pads. De raadszaal is eind 2012 uitgerust met een camerasysteem. Vanaf begin 2013 worden de vergaderingen opgenomen en in het eerste kwartaal 2013 zullen de publieke vergaderingen ook via de website live gevolgd kunnen worden.		€ 27.000 structureel € 27.000 incidenteel
Programma: Vrije tijd Deelprogramma: Sport		
Bij de sloop van de buitenbaden is destijds een herinrichtingsplan gemaakt voor het terrein bij De Peppel. Dat plan, dat in overleg met de buurtbewoners is opgesteld, is volledig uitgevoerd op één onderdeel na. Per abuis is destijds geen rekening gehouden met het herstraten van het binnenterrein. <i>Resultaat:</i> De werkzaamheden zijn afgerond.		€ 10.000 incidenteel
We moeten als gemeente regelmatig inspecties laten uitvoeren op de aanwezigheid van legionella. Door een aanpassing van de toevoerleiding van water in zwembad De Peppel herstellen we een ontwerpfout. We beperken daarmee de risico's op legionella en hebben minder inspecties nodig. <i>Resultaat:</i> De werkzaamheden zijn afgerond.		€ 3.600 incidenteel
Programma: Werk en inkomen Deelprogramma: Werkgelegenheid		
Voor de ontwikkeling en uitvoering van ons economisch beleid wordt een formatieplaats ingesteld, alsmede voor een enkel lidmaatschap en voor randactiviteiten. Omdat het jaar 2012 het eerste jaar is waarin het nieuwe economische beleid volledig kan gaan werken wordt van de benodigde € 100.000 in dat eerste jaar € 25.000 incidenteel beschikbaar gesteld. Bij de vaststelling van de begroting 2013 wordt beschikt over de eerste resultaten om te kunnen afwegen wat voor de volgende jaren noodzakelijk is. Daarbij zullen we nagaan of de integratie van economisch beleid en beleid voor recreatie en toerisme synergievoordelen kan opleveren.		€ 75.000 structureel € 25.000 incidenteel

Project Eerst wordt de tekst weergegeven zoals opgenomen in het bestedingsplan van de vastgestelde programmabegroting 2012. Cursief wordt het resultaat van de uitvoering aangegeven.	Krediet	Bedrag voor nieuw beleid
<i>Resultaat:</i> Het belangrijkste doel was om het relatiebeheer op te zetten. Er is structureel overleg met alle ondernemersverenigingen en belangverenigingen als MBK, VNO-NCW en de Kamer van Koophandel. Daarnaast zijn ruim 100 bedrijven benaderd en/of bezocht, waarvan een aantal met wethouder(s) en burgemeester. Ondernemers reageren erg enthousiast over de proactieve aanpak. In bijna alle bedrijfsbezoeken bespreken we onze opgave om mensen weer op de arbeidsmarkt te krijgen. Waar bedrijven mogelijkheden hebben wordt dit direct opgepakt. We profileren ons en de bedrijven uit onze gemeente op verschillende beurzen (Bedrijven Contact Dagen Drenthe, Bouwplan) en de Open BedrijvenDag Midden-Drenthe. Op deze manier proberen we de sterke kanten van ondernemen in Midden-Drenthe uit te lichten. Een ander onderwerp wat onderzocht is en wordt is de ICT infrastructuur. Een marktpartij wil een deel van de gemeente aansluiten op glasvezel. We onderzoeken nu de mogelijkheid voor een groter aansluitgebied. We zetten ons hiervoor in omdat wij denken dat het in de toekomst erg belangrijk is om op de bedrijventerreinen, de kleine kernen en het buitengebied een goede ICT infrastructuur te hebben. Voor het vergroten van de leefbaarheid en innovatie een kans te geven zijn deze voorzieningen van groot belang.		
Programma: Bouwen, wonen en milieu Deelprogramma: Ruimtelijke ontwikkeling		
Vanaf 1 juli 2011 is de gemeente verplicht om in elk bestemmingsplan aandacht te geven aan het onderdeel cultuurhistorie. Dit kan worden gedaan door per bestemmingsplan daarvoor apart onderzoek te doen. De gemeente is het goedkoopste uit door eenmalig een cultuurhistorische waardenkaart (CHW) vast te stellen voor de hele gemeente. De provincie subsidieert deze activiteit met € 15.000. <i>Resultaat:</i> In 2012 is gestart met de voorbereiding door een inventarisatie uit te voeren van de beschikbare informatie. Een workshop is gehouden met Libau en Atelier Mooi Drenthe om een beeld te krijgen van de ambitie van de gemeente voor het thema cultuurhistorie. De gemaakte kosten hiervoor in 2012 bedragen € 1.760. De provincie Drenthe heeft ingestemd met de voorgenomen werkwijze en inmiddels € 15.000 beschikbaar gesteld als cofinanciering. Vervolgens stellen we de ambitie van de gemeente vast. De opdracht voor het opstellen van de CHW wordt in de 1^e helft van 2013 verwacht.		€ 15.000 incidenteel
Programma: Openbare ruimte Deelprogramma: Verkeer		
Voor de uitvoering van het vastgestelde beleid voor het beheer van bruggen en duikers wordt voor 2012 geld beschikbaar gesteld voor drie belangrijke bruggen over de Drentse Hoofdvaart en de renovatie van een aantal houten bruggen. Hiervoor is een krediet van € 240.000 nodig. <i>Resultaat:</i> De renovatie van de houten bruggen is uitgevoerd (€ 77.000). Voor de verbetering van de besturing van drie bruggen over de Drentse Hoofdvaart is een plan beschikbaar. Tot uitvoering is nog niet overgegaan. De provincie exploiteert ook bruggen over de Drentse Hoofdvaart. Ambtelijk wordt gezien in hoeverre meer tot afstemming kan worden gekomen. Uitrui van eigendommen staat daarbij ook op de agenda. Het overleg kan nog enige tijd	€ 240.000	€ 21.300 structureel

Project	Krediet	Bedrag voor nieuw beleid
Eerst wordt de tekst weergegeven zoals opgenomen in het bestedingsplan van de vastgestelde programmabegroting 2012. Cursief wordt het resultaat van de uitvoering aangegeven. <i>in beslag nemen.</i>		
Programma: Onderwijs en jeugd Deelprogramma: Lokaal jeugdbeleid		
Een groot deel van het dagelijkse leven van de inwoners speelt zich af in de directe woonomgeving. Voor kinderen is het daarbij van groot belang dat ze daadwerkelijk kunnen spelen. Op een aantal plaatsen in onze gemeente is het noodzakelijk om nieuwe speelvoorzieningen aan te leggen. <i>Resultaat: Voor terreinen in Westerbork (Hooimaveld) en Smilde (Prins Clausstraat) zijn met inspraak van bewoners plannen gemaakt. De speelvoorzieningen zijn gerealiseerd. De groenvoorzieningen worden begin 2013 afgerond.</i>		€ 50.000 incidenteel
Programma: Kostenplaats Deelprogramma: -		
De kantine van de buitendienst in Westerbork is volledig versleten. Met een beperkte investering (deels nodig voor de aanschaf van een kleine unit) kunnen we weer een aantal jaren vooruit. Daarmee valt de keuze op een snelle, goedkope en doelmatige oplossing. In de wetenschap dat over een aantal jaren de stand van zaken opnieuw in beeld wordt gebracht. Op basis van de structuurvisie Westerbork is het immers de bedoeling dat deze gemeentelijke voorziening van de huidige locatie op termijn verdwijnt. Hiervoor is een krediet van € 20.000 nodig. <i>Resultaat: De werkzaamheden zijn uitgevoerd. De werkplaats in Westerbork heeft weer een kantine die de toets der kritiek kan doorstaan en er is een beperkte kantoorfunctie gerealiseerd.</i>	€ 20.000	€ 1.900 structureel
Programma: Onderwijs en jeugd Deelprogramma: Lokaal jeugdbeleid Programma: Zorg en welzijn Deelprogramma: WMO		
Al een aantal jaren wordt incidenteel geld beschikbaar gesteld voor een aantal onderdelen van het jeugd- en jongerenwerk. De uitgaven zijn daarmee misschien niet formeel dan toch wel feitelijk structureel van karakter geworden. In deze bestedingswens wordt die feitelijke situatie geformaliseerd. - outreachend jongerenwerker - beheerder jeugdsozen 3 grote kernen - exploitatie kleine jeugdsozen - beheerder Chill In <i>Resultaat: De bedragen zijn structureel opgenomen in de begroting. Voor de outreachend jongerenwerker heeft een evaluatie plaatsgevonden, waarbij uw raad heeft aangegeven dit te willen continueren.</i>		structureel € 48.000 € 42.500 € 13.500 € 36.000
Programma: Zorg en welzijn Deelprogramma: Sociale samenhang en leefbaarheid		
Voorgesteld wordt in lijn met de tot nog toe gemaakte afspraken, een bedrag beschikbaar te stellen als vergoeding voor de ontwikkelingskosten van de te fuseren welzijnsinstellingen (€ 50.000) en voor de kosten voor procesbegeleiding (€ 30.000). <i>Resultaat: Per 1 januari 2013 is er een nieuwe organisatie tot stand gekomen met een begroting die € 225.000 lager is dan de huidige gezamenlijke begrotingen. In</i>		€ 80.000 incidenteel

Project Eerst wordt de tekst weergegeven zoals opgenomen in het bestedingsplan van de vastgestelde programmabegroting 2012. Cursief wordt het resultaat van de uitvoering aangegeven.	Krediet	Bedrag voor nieuw beleid
<i>de fusie is Molo Oekoe vooralsnog niet meegenomen.</i>		
Programma: Bouwen, wonen en milieu Deelprogramma: Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting		
Voorgesteld wordt om een tweede ronde van de wedstrijd “mooi op eigen kracht”, destijds ingezet als praktische uitwerking van Platteland Leeft, te houden. Bij de beide woningstichtingen is de vraag neergelegd of zij ook deze keer in deze wedstrijd willen participeren. <i>Resultaat:</i> <i>We kiezen ervoor om in overleg met de woningstichtingen de uitvoering van het project Mooi op eigen Kracht te verschuiven naar 2013. De belangrijkste reden hiervoor is dat er in 2012 al verschillende acties door gemeente en de woningbouwverenigingen zijn uitgezet zoals ‘Bouwen aan de Buurt’, ‘Mijn zon’ en ‘Mijn isolatie’.</i>		€ 10.000 incidenteel
Programma: Vrije tijd Deelprogramma: Sport		
De Provincie Drenthe en de Drentse gemeenten doen mee in het zogeheten Drents Olympisch plan. Via dat plan geven provincie en gemeenten een forse impuls aan het gezond bewegen en sporten in onze provincie. <i>Resultaat:</i> <i>De activiteiten worden volgens de afspraken uitgevoerd. Het project loopt tot halverwege 2013.</i>		€ 10.000 incidenteel

Jaarverslag

Programmamaverantwoording

Programma	Burger en Bestuur
Deelprogramma	Lokale democratie Dienstverlening

Programmadoelstelling

Het goed besturen van de gemeente. Wezenlijke onderdelen daarvan zijn het betrekken van burgers en organisaties bij de besluitvorming, het waarborgen van de integriteit van bestuur en organisatie en het bieden van goede dienstverlening.

Beleidskader

- Notitie 'Voor burger en bestuur'
- Dienstverleningsprogramma 2009-2013
- Verordening tot regeling van de toekenning van een gemeentelijke onderscheiding

Coalitieakkoord

- Voortzetting rondes langs de dorpen. De vraag is: hoe behouden we de aansluiting van inwoners bij wat er in hun omgeving gebeurt, bij de mensen die hen vertegenwoordigen vanuit het dorp, en bij het openbaar bestuur?
- Investeren in het actueel houden van informatie over grote projecten in onze gemeente. Dat doen we door op de website een actuele projectenkalender bij te houden. De mogelijkheden van inspraak vermelden we daarbij.
- Een open houding naar de samenleving en een open houding naar de gemeenteraad. We gaan graag met de raad na hoe we samen goede besluiten kunnen nemen en wat daarvoor in de voorbereiding op die besluiten nodig is.
- Bestuurders moeten van onbesproken gedrag zijn. Bestuurders vervullen in de organisatie een voorbeeldfunctie wat betreft integriteit.
- Dienstverlening aan onze inwoners (dicht bij de mensen staan, pragmatisch en oplossingsgericht) blijft voor ons een van de belangrijkste speerpunten.

Relatie met andere programma's

Alle programma's

Ontwikkelingen

Geen.

Deelprogramma Lokale democratie

Ontwikkelingen

Met het communicatiebeleid willen we een impuls geven aan de PR om de betrokkenheid van de burgers te vergroten, door middel van 'aanhaken' bij bestaande activiteiten in de gemeente, een andere invulling van de gemeenteberichten en het maken van specials. Het communicatiebeleid voorziet verder in het gebruik van verschillende communicatiemiddelen per doelgroep, een (pro)actief persbeleid, het gebruik van de website en het werken met een klantenpanel.

Van belang blijft daarbij om van te voren duidelijk te communiceren over welke onderdelen van een visie of plan al vaststaan, en op welke onderdelen nog inspraak mogelijk is. Er zal vooral aandacht moeten zijn voor de terugkoppeling naar de burgers. Dus wat doen wij als gemeente concreet met de inbreng van burgers en op welke manier communiceren wij.

In 2012 is de verordening tot regeling van de toekenning van een gemeentelijke onderscheiding vastgesteld. De erepenning kan worden toegekend als blijk van waardering en erkentelijkheid zowel aan ingezetenen als aan niet-ingezetenen van de gemeente, die zich ten behoeve van de gemeente of de gemeenschap buitengewoon verdienstelijk hebben gemaakt.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen

Voldoende aandacht voor burgerparticipatie en (interactieve) communicatie

Onze algemene doelstelling: "Voldoende aandacht voor burgerparticipatie en (interactieve) communicatie" hebben wij ingevuld door het creëren van draagvlak voor beleid door burgers vroegtijdig te betrekken bij het politieke proces en de besluitvorming.

In de paragraaf bedrijfsvoering geven wij een toelichting op 2012.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Jaarverslag 2012 Ombudscommissie	Dit jaarverslag is in 2012 niet gemaakt	rc Oro / raad
Jaarverslag 2012 Rekenkamercommissie	Maart 2013	rc Oro / raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
Wat	Wanneer
Concrete keuzes over vorm en inhoud en moment van communicatie en terugkoppeling over de doorwerking van de inspraak / inbreng van burgers	Communicatie heeft in 2012 geadviseerd bij de opzet van bewoners bijeenkomsten, inspraakavonden en de schriftelijke communicatie naar burgers.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Lokale democratie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	980	964	977	-13
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	980	964	977	-13
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	980	964	977	-13

Deelprogramma Dienstverlening

Ontwikkelingen

Digitaal zaaksgewijs werken brengt ook nieuwe inzichten. In 2013 wordt met de doorontwikkeling de organisatie ingericht op de nieuw ontstane situatie. Een aantal processen wordt opnieuw bekeken waarbij onze klanten steeds meer centraal staan. We gebruiken de klantnorm als kader. Aspecten als meer direct klantcontact, heldere en duidelijke communicatie, een klantgerichte cultuur en optimale bereikbaarheid staan in 2013 meer op de voorgrond.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Een hoog niveau van servicegerichte dienstverlening aan burgers door:
a.	De openingstijden zijn voldoende en duidelijk
b.	Voor het loket hoeft u niet lang te wachten
c.	Ambtenaren aan het loket zijn vriendelijk en correct
d.	Ambtenaren aan het loket helpen u snel en vakkundig
e.	Het gemeentehuis is goed verzorgd
f.	De prijs van producten en diensten is redelijk
g.	De informatie die de gemeente geeft is voldoende en duidelijk
2.	Afhandeling bezwaarschriften, klachten en meldingen overeenkomstig wettelijke voorschriften.

Sinds november werkt de hele organisatie digitaal. Na 3 jaar van invoering en meer dan 500 processen verder is dit een mooie mijlpaal en een afsluiting van een fase. Een fase waarin gebleken is dat een overgang naar het digitale werken een grote stap is voor medewerkers. We blijven de komende periode dan ook veel aandacht besteden aan de begeleiding en nazorg van teams die digitaal zijn gaan werken.

Vanaf november 2012 is ook het gehele bestuursproces digitaal. Dat betekent dat van B&W advies tot en met de besluitvorming van de raad er geen papier meer aan te pas komt. Dit digitaal vergaderen wordt ondersteund door het gebruik van i-pads binnen de organisatie en bij de raad en commissieleden.

Indicator		2006 *)	2008	2012	2014	2016
1	Inwoners beoordelen dienstverlening met gemiddeld een 7. (streefcijfer)	6,7	7,3	6,6		
		2009	2010	2011	2012	2013
	Percentage binnen wettelijke termijn afgehandelde bezwaarschriften	87%	73%	83%	88%	-

*) rapportcijfer onderzoek 'Staat van de gemeente 2006' – burgerrol: Klant. Rapportcijfer dient als nulmeting

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Rapportage 'Waar staat je gemeente'	2- jaarlijks, 1e kwartaal	ORO / raad

Tweejaarlijks doet onze gemeente mee aan het onderzoek van 'waarstaatjegemeente'. Eind 2012 heeft het onderzoek plaatsgevonden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering Dienstverleningsprogramma	Doorlopend
2.	Afhandeling bezwaarschriften binnen wettelijke termijn van 14 weken	Jaarlijks
	Adequate afhandeling meldingen (inclusief Meldpunt overlast)	Jaarlijks
	Adequate afhandeling klachten	Jaarlijks

Burgers en bedrijven profiteren van het digitale werken. De voortgang van een aanvraag is te volgen via de website, ook zijn de stukken in te zien. Bekendmakingen zijn online te raadplegen en er kunnen eenvoudig stukken toegevoegd of berichten verstuurd worden naar de behandelaar van een zaak.

Speerpunt voor 2012 was het zoeken op de website. In het verleden zijn daar verbeteringen aangebracht maar die hebben niet gebracht wat we ervan verwachtten. Het 'zoeken en vinden' blijft aandachtspunt voor verbetering. Een sessie met het klantenpanel over de website bevestigt het beeld. Men is wisselend tevreden over het zoeken en vinden op onze site. Van de ervaringen hebben we geleerd.

In 2012 hebben we hier onvoldoende aandacht aan kunnen besteden door een sterkere inzet op de verdere uitrol van het digitaal werken. Daarnaast is ervoor gekozen de website bij de afdeling communicatie te beleggen. Zo richt de focus zich meer en beter op de wensen en behoeften van klanten en minder op de techniek. De laatste maanden van 2012 is een eerste stap gezet om de inhoud van de website aan te passen. In het najaar van 2013 zullen we zoals nu de planning is een vernieuwde website kunnen presenteren waarbij het 'zoeken en vinden' vereenvoudigd is.

Indicator	Doel	2009	2010	2011	2012
		Gerealiseerd			
Afhandeling van de klantvragen door gemeentewinkel:	80%	91%	93%	92%	*
Afhandeling van de vergunningen binnen de wettelijke termijn:	100%	100%	99%	95%	96%
Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden:	80%	78%	80%	81%	*
Beantwoording van de brieven binnen 10 dagen:	80%	-	-	-	**
Afhandeling van de meldingen binnen 5 dagen:	80%	0	-	-	87%
Aantal klanten dat minder dan 10 minuten wacht:	80%	78%	80%	83%	84%

* Van 2012 zijn er geen gegevens meer beschikbaar van telefonie doordat er sprake was van overgang naar ander telefoonsysteem. Hierdoor is ook niet te berekenen hoeveel van de klantvragen door gemeentewinkel zelfstandig zijn afgehandeld zijn.

** Het zaakstelsel en de telefonische beantwoording zijn de bronnen voor deze indicator. Omdat beide in 2012 nog niet (geheel) ingevoerd zijn, kan deze indicator nog niet worden bekeken.

In het bestedingsplan 2012 is ten behoeve van de uitvoering van het Dienstverleningsprogramma 2008-2013 een bedrag van € 121.789 aan structurele en incidentele middelen opgenomen. Nadere details staan in het hoofdstuk Bestedingsplan 2012.

We hechten veel waarde aan het periodiek meten en verbeteren van de resultaten van het beleid en de dienstverlening. "Waar staat je gemeente" is het meest actuele instrument om op een eenvoudige gestandaardiseerde manier een goed beeld te krijgen van het functioneren van de gemeente. Het periodiek meten van het beleid en onze dienstverlening is een belangrijk instrument om te beoordelen of de beoogde prestaties worden gehaald. In 2012 is er weer een meting uitgevoerd.

Wat vinden onze inwoners van de dienstverlening van de gemeente? Deze en andere vragen zijn in mei 2012 voorgelegd aan onze inwoners.

Dit onderzoek is vergelijkbaar met de onderzoeken die in 2008 en in 2006 in Midden-Drenthe zijn uitgevoerd. Naast feitelijke gegevens worden ouderwetse rapportcijfers gebruikt. De cijfers geven een indicatie over hoe de gemeente ervoor staat. Zowel in vergelijking met andere gemeenten als in vergelijking met het in 2008 uitgevoerde onderzoek.

Het onderzoek

Bij het onderzoek worden 6 burgerrollen onderscheiden. Dit zijn de burger als: kiezer, klant, onderdaan, partner, wijkbewoner en belastingbetaler. Per burgerrol is een aantal prestaties vastgesteld dat is gemeten. Vanwege methodologische redenen* vormt de rol van de burger als belastingbetaler een uitzondering door de beperkte operationalisatie (samenstelling) van deze burgerrol kan er (voorlopig) geen burgerrol-rapportcijfer worden berekend. Voor een betrouwbaar onderzoeksresultaat moesten minimaal 400 inwoners aan het onderzoek deelnemen. De gemeente Midden-Drenthe voldoet met 411 deelnemende inwoners aan deze eis.

Resultaten	2012 Midden-Drenthe	2012 referentie gemeenten	2008 Midden-Drenthe	2008 referentie gemeenten
Rollen				
Kiezer	6,1	6,0	5,3	5,4
Klant	7,5	7,7	7,3	7,3
Onderdaan	6,3	6,4	5,9	6,1
Partner	5,9	5,8	5,0	5,1
Wijkbewoner	7,1	7,0	6,5	6,6
Belastingbetaler	*	*	6,6	6,0

Wat valt op?

- Het ambitieniveau voor 2012 was een streven naar een gemiddelde waardering van ten minste een 7. Dit ambitieniveau is met een gemiddelde waardering van 6,6 net niet gehaald. In 2008 is er een gemiddelde van 6,1. Dat betekent dat ten opzichte van 2008 de waardering is toegenomen. Door verdere inzet op de verbetering van de dienstverlening blijven we inzetten op het cijfer 7.
- In 2012 scoort MD hoger op alle burgerrollen ten opzichte van 2008, waarbij de grootste toename te zien is in de rol van de burger als Partner.
- In 2012 scoort Midden-Drenthe bij 3 van de 5 burgerrollen boven het gemiddelde.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Dienstverlening				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.487	1.498	1.481	17
baten	534	534	524	10
resultaat voor bestemming	953	964	957	7
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	953	964	957	7

Programma	Werk en inkomen
Deelprogramma	Werkgelegenheid Inkomen en Re-integratie Nieuwkomers Inkomensondersteuning

Programmadoelstelling

Het bevorderen en behouden van de werkgelegenheid en het bevorderen van de arbeidsdeelname, zodat inwoners in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Het verstrekken van een uitkering en (financiële) ondersteuning aan inwoners die daar recht op hebben.

Beleidskader

- Nota grondbeleid
- Landbouwontwikkelingsvisie
- Masterplan Beilen Centrum
- Aan de slag! (Re-integratiebeleid 2007-2011 Gemeente Midden-Drenthe)
- Uw goed recht! (Armoedebelid 2008-2012 Gemeente Midden-Drenthe)
- Maatwerk in Meedoen (Beleid sociale activering 2010 – 2014)
- Beleidsnotitie 'Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening'
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 2008; "Meedoen in Midden-Drenthe"
- Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)

Coalitieakkoord

- In stand houden van het sociaal beleid, inclusief het armoedebelid.
- Voor inwoners die door een gebrek aan geld als gevolg van gemeentelijke bezuinigingen niet meer kunnen participeren in activiteiten is er een financieel vangnet. Het activiteitenbudget kan hiervoor worden aangevuld.
- Het stimuleren van werk(gelegenheid) en de economie.

Relatie met andere programma's

- Onderwijs en Jeugd
- Bouwen, wonen en milieu
- Openbare ruimte
- Zorg en Welzijn

Ontwikkelingen

Voor het realiseren van het programma werk grotendeels zijn wij afhankelijk van landelijke economische ontwikkelingen. Economische groei heeft zowel een positief effect op de plaatselijke werkgelegenheid als op de resultaten van het re-integratiebeleid. Omgekeerd geldt hetzelfde voor een stagnerende economie. Speerpunt voor het economische beleid is onder andere dat tussen het bedrijfsleven en de gemeente meer contact zou moeten zijn. De beleidsmedewerker houdt zich bezig met diverse zaken. Naast bedrijfsbezoeken is er ook aandacht voor structuur versterkende activiteiten, bijvoorbeeld de aanleg van glasvezelkabel in de buitendorpen. Door de economische crisis is het aantal uitkeringsaanvragen de laatste jaren fors gestegen. Dat vertaalt zich maar voor een deel in een structureel hoger aantal WWB gerechtigden. Ook de uitstroom blijft ondanks de slechte economie redelijk op peil. De kosten van de verstrekte uitkeringen (het zogenaamde I (inkomens) deel bleef daardoor voor het eerst sinds jaren binnen het vooraf begrote budget. Door een late positieve aanpassing van het rijksbudget was er per saldo een fors overschot.

Ontwikkelingen

Begin juli 2011 is de notitie NATUURLIJKE KRACHT vastgesteld. Hierin zijn de kaders voor het economische beleid voor de komende jaren vastgelegd.

In 2012 heeft het rijk de Bestuursovereenkomst Investeringsbudget Landelijk Gebied met de provincie Drenthe beëindigd. Hierdoor stopt de financiering van projecten op basis van de Landbouwontwikkelingsvisie uit de Investeringsregeling Landelijk Gebied (ILG).

In 2012 was € 8.100 begroot en ook voor 2013 zal hetzelfde bedrag via het bestedingsplan beschikbaar gesteld worden om weer deel te nemen aan de Stichting Drentse bedrijfslocaties. Het budget is hier ook overeenkomstig aan besteed.

Het incidenteel beschikbaar gesteld bedrag van € 25.000 voor de ontwikkeling en uitvoering van het economische beleid komt vanaf 2013 te vervallen. In de jaren 2013 en 2014 vindt de Middenveldtentoonstelling plaats in onze gemeente. Dat leidt in die jaren tot circa € 22.000 extra lasten.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Beschikken over voldoende beschikbare bedrijventerreinen en ruimte voor bedrijvigheid.
2.	Verdieping, verbreding en schaalvergroting van de aanwezige agrarische bedrijvigheid.
3.	Actualiseren bestemmingsplannen (voorwaardenscheppend).
4.	Gemeente is aanspreekpunt en gesprekspartner van het bedrijfsleven .

Een zo gunstig mogelijk vestigingsklimaat voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven en bedrijfsmatige activiteiten (om de werkgelegenheid te bevorderen en te behouden).

Tot nu toe zijn ongeveer 100 bedrijven proactief benaderd en bezocht, waarvan een aantal met wethouder(s) en burgemeester. Ondernemers reageren over het algemeen erg enthousiast over de proactieve aanpak.

Alle bedrijfsbezoeken worden nu gearchiveerd en kunnen later weer geraadpleegd worden voor volgende contacten. Hiermee bouwen we een database aan informatie. Deze gebruiken we onder andere om te onderzoeken of Parkmanagement binnen onze gemeente gewenst is en wat de staat is van onze bedrijventerreinen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Benutten huidige bedrijventerreinen Dambroeken, Ossebroeken (Beilen), Leemdijk West (Smilde) en Koekoeksdijk (Nieuw-Balinge) door acquisitie.	Bedrijven Contact Dagen Drenthe 2012, 11 initiatief gesprekken
2.	(Financieel) ondersteunen van projecten die passen binnen de landbouwonwikkelingsvisie.	Er lopen op dit moment geen projecten uit de landbouwonwikkelingsvisie. Wij hebben in 2012 mee betaald aan het project bloemrijke akkers Drenthe. Dit valt onder Agrarische aangelegenheden en is niet specifiek gerelateerd aan de landbouwonwikkelingsvisie.
	Structureel overleg gemeentelijke overlegcommissie o.a. t.b.v. uitvoering landbouwonwikkelingsvisie.	Het GOC overleg vindt nu nog 3x per jaar plaats. Wethouder Pit is hierbij de voorzitter.
3.	Zie deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling	
4.	Netwerken met belangenorganisaties en andere overheden	Bestuur Ondernemersverenigingen, 1,5 x per maand bezoeken van regionale activiteit, 2-3 x KvK, MKB, VNO-NCW, PLEON, 6 overleggen met EZ plattelandsgemeenten, 4 x provincie Drenthe
	Promotie gemeente op beurzen en in publicaties	Beurs Bouwplan, Bedrijven Contact Dagen Drenthe, Krant van Midden-Drenthe, Open Bedrijven Dag Midden-Drenthe
	Proactieve houding naar ondernemers door ca. 100 bedrijfsbezoeken vanuit bestuur en ambtelijke organisatie.	15 bedrijfsbezoeken met afvaardiging college, 78 bedrijfsbezoeken,

In 2012 zijn we doorgegaan met de acties uit het activiteiten overzicht. Het belangrijkste doel is om een relatie op te bouwen met ondernemers. Alle ondernemersverenigingen worden periodiek gesproken, en ook belangverenigingen als MKB, VNO-NCW en de Kamer van Koophandel zijn onze gesprekspartners.

Als het gaat om de klantgerichte dienstverlening richting ondernemers zijn er goede stappen gezet. Met de aanstelling van een beleidsmedewerker Economische Zaken is er een direct aanspreekpunt gecreëerd.

In bijna alle bedrijfsbezoeken bespreken we onze opgave om mensen weer op de arbeidsmarkt te krijgen. Waar bedrijven mogelijkheden hebben wordt dit direct doorgegeven aan het team werk van Samenlevingszaken.

Een belangrijke rol van de gemeente is het informeren en faciliteren van bedrijven, rondom potentiële investeringen van bedrijven in onze gemeente. Hier gaat het om gevestigde bedrijven en nieuw te vestigen bedrijven. Goed relatiebeheer en het verbinden van partijen is daarbij essentieel.

Een ander onderwerp wat onderzocht is en wordt is de ICT infrastructuur. Een marktpartij wil een deel van de gemeente aansluiten op glasvezel. We onderzoeken nu de mogelijkheid voor een groter aansluit gebied. We zetten ons hiervoor in omdat wij denken dat het in de toekomst erg belangrijk wordt dat bedrijven, inwoners en toeristen beschikking hebben tot een goede ICT infrastructuur.

Als gemeente hebben we met een aantal ondernemers deelgenomen aan de Bedrijven Contact Dagen Drenthe. Deze deelname was geslaagd, we hebben onze unieke punten goed kunnen positioneren. Daarnaast versterken ondernemers en overheid elkaar in de promotie van Midden-Drenthe.

Samen met ondernemers hebben we laten zien wat deze mooie gemeente te bieden heeft. Op zaterdag 3 november 2012 hebben ondernemers en gemeente voor het eerst de Open Bedrijven Dag Drenthe in Midden-Drenthe georganiseerd. Uit onderzoek is gebleken dat ruim 40 % van de bezoekers na de Open Bedrijven Dag een beter beeld had wat bedrijven doen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Werkgelegenheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	696	628	1.094	-466
baten	579	516	672	-156
resultaat voor bestemming	117	112	422	-310
mutaties reserves	52	52	-8	60
resultaat na bestemming	170	164	415	-251

Deelprogramma   Inkomen en Re-integratie

Ontwikkelingen

De doelstellingen uit de nota 'Aan de slag' (re-integratiebeleid) zijn zodanig geherformuleerd dat zij als doelstellingen gelden voor de periode tot eind 2012.

Het re-integratiebeleid richt zich op de doelgroep van de WWB met als uiteindelijk doel regulier werk en onafhankelijkheid van een uitkering. Voor de doelgroep waar regulier werk niet of niet direct tot de mogelijkheden behoort, is er het beleid sociale activering. Dit beleid, vastgelegd in de nota "beleid sociale activering 2010-2014, Maatwerk in Meedoen" (raadsbesluit 25 februari 2010), richt zich op maatschappelijke participatie van niet zelfredzame uitkeringsgerechtigden op grond van de WWB. Voor 2012 was de prognose van het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering op 350 gesteld. Het aantal aanvragen is fors gestegen (ongeveer 50%) maar het totale bedrag dat uitgegeven wordt aan uitkeringen is in verhouding daarmee niet zo hard gestegen. Voor het eerst sinds een aantal jaren zijn we binnen het rijksbudget gebleven. Gelet op de economische crisis wordt geen forse daling verwacht in 2013 eerder het tegendeel.

De uitvoering van de Wsw is voor de periode 2009-2014 opgedragen aan Alescon. Hiervoor is een raamovereenkomst gesloten. Voor de uitvoeringsjaren zijn de afspraken neergelegd in een uitvoeringsovereenkomst die jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Het aantal bijstandsgerechtigden zo laag mogelijk houden door: Zoveel mogelijk inwoners met een bijstandsuitkering stromen duurzaam uit naar betaald werk: - hoogste prioriteit voor jongeren tot 27 jaar; - hoge prioriteit voor nieuwe klanten bij aanbieden re-integratievoorziening.
	Bijstandsgerechtigden stimuleren om kennis en vaardigheden te vergroten om uitstroom te bevorderen.
2.	Stimuleren maatschappelijke participatie als uitstroom naar werk niet mogelijk is.
3.	Binnen beschikbare rijksbudget zoveel mogelijk mensen van de Wsw- wachtlijst geplaatst te krijgen met de volgende prioritering: - Jongeren tot 27 jaar die begeleid kunnen en willen gaan werken. - De overige Wsw-geïndiceerden die begeleid kunnen en willen gaan werken. - De overige Jongeren onder de 27 jaar. - De overige geïndiceerden op de wachtlijst volgens First in / First out-principe.

Indicator	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Gemiddeld aantal Wwb-uitkeringen	307	317	304	304	355	350	350

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Jaarrekening 2011 werkvoorzieningschap Alescon	31 mei 2012	rc Welzijn, Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		Doel	Stand 2012
	Wat		
1	Van alle nieuwe klanten heeft binnen drie maanden na een besluit op hun aanvraag een aanbod voor een re-integratievoorziening of ontheffing van de arbeidsvoorwaarden.	90%	95%
	Eind 2012 heeft van de jongeren tot 27 jaar met de volledige arbeidsverplichtingen een traject gericht op het vergroten van hun kennis en vaardigheden, dan wel een traject gericht op werk.	80%	100%
	Eind 2012 heeft van de alleenstaande ouders - met de volledige arbeidsverplichtingen - een parttime baan, een werkervaringsplek of een op werken gerichte re-integratievoorziening.	60%	67%
	Eind 2012 heeft van de bijstandsgerechtigden met een WSW-indicatie, en met de volledige arbeidsverplichtingen, een werkervaringsplek dan wel een scholingstraject.	60%	71%
	Eind 2012 is van de bijstandsgerechtigden van 50 jaar of ouder – met de volledige arbeidsverplichtingen – parttime aan het werk of in een traject gericht op werk.	50%	60%
2	Minimaal in 2012 begeleidt Meedoen Midden-Drenthe (steunpunt Vrijwilligerswerk) niet zelfredzame uitkeringsgerechtigden (WWB en WIJ) richting maatschappelijke participatie.	25	25
3	Wachtlijstbeheer Wsw door Alescon overeenkomstig Uitvoeringsovereenkomst Wsw 2012		

De re-integratievoorzieningen die wij inzetten om deze doelen te bereiken zijn divers. Het betreft onder meer het aanbieden van (sollicitatie)cursussen en opleidingen, werkervaringsplaatsen, Work First trajecten en maatwerktrajecten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Inkomen en Re-integratie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	14.304	14.519	13.811	708
baten	11.988	12.305	12.485	-180
resultaat voor bestemming	2.316	2.214	1.326	888
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	2.316	2.214	1.326	888

Deelprogramma Nieuwkomers

Wat hebben we bereikt?

In het jaar 2012 is het ons gelukt om de achterstand op de taakstelling huisvesting statushouders weg te werken. Er is zelfs een voorsprong van 5 gerealiseerd. We hebben succesvol meegewerkt in een pilot voor een nieuwe werkwijze van huisvesten. Deze pilot is inmiddels de vaste werkwijze geworden voor heel Nederland. Bij het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers) is een regievoerder aangesteld die statushouders aan gemeenten koppelt. De betreffende gemeente heeft dan 12 weken de tijd om een woning voor de statushouders te zoeken.

Elk halfjaar wordt de nieuwe taakstelling bepaald aan de hand van het aantal asielzoekers dat instroomt in Nederland.

Algemene doelstellingen	
Mensen met een niet-Nederlandse achtergrond adequate zorg bieden door:	
1.	Voldoen aan de gemeentelijke inburgeringstaken
2.	Voldoen aan huisvestingstaakstelling

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Het aanbieden van inburgeringsvoorzieningen aan inburgeringsplichtigen	Doorlopend
2.	Vervullen huisvestingstaakstelling van ± 15 personen per half jaar.	Doorlopend
1 & 2.	Subsidiering Stichting Vluchtelingenwerk Noord-Nederland	Doorlopend

Indicatoren Huisvestingstaakstelling		2008	2009	2010	2011	2012
2.	Achterstand + taakstelling	16+11	15+18	8+21	16+21	3+11
	Realisatie	12	25	13	34	19

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Nieuwkomers				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	161	159	167	-8
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	161	159	167	-8
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	161	159	167	-8

Deelprogramma Inkomensondersteuning

Ontwikkelingen

Met de nota 'Uw goed recht!' heeft de raad in 2008 het armoedebeleid voor de periode 2008-2012 vastgesteld.

Wat hebben we bereikt?

De gemeente wil maximaal voorkomen dat een laag inkomen leidt tot sociale uitsluiting. Naast de inzet van het re-integratiebeleid, het WMO-beleid, het sportbeleid en de volwasseneneducatie zijn binnen het Armoedebeleid algemene doelstellingen geformuleerd om dit te bereiken.

De resultaten die wij willen bereiken met het Armoedebeleid 2008-2012 zijn:

1. Maximaal voorkomen dat een laag inkomen leidt tot sociale uitsluiting.
2. Bevorderen dat mensen met een uitkering weer aan het werk komen of maatschappelijk actief worden.
3. De cirkel van generationele armoede doorbreken.
4. Bevorderen dat mensen de voorzieningen krijgen waar ze recht op hebben.
5. Bevorderen dat mensen kunnen rondkomen van het inkomen dat ze hebben en niet in een schuldsituatie terecht komen.
6. Bevorderen dat mensen met problematische schulden hulp zoeken en krijgen.
7. Bevorderen dat instanties en vrijwilligersorganisaties samenwerken om minima te ondersteunen.

Vanuit het bestedingsplan 2009 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de nota Armoedebeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
	Wat
1	Maximaal voorkomen dat een laag inkomen leidt tot sociale uitsluiting • stimuleren van werk / bieden van perspectief • stimuleren gebruik uitkering voor activiteiten • aanbieden van lees- en schrijflessen aan laaggeletterden • bevorderen deelname aan buurtacademie, sport, buurthuiswerk etc. • bevorderen inburgering • bevorderen vrijwilligerswerk en mantelzorg • stimuleren gebruik peuterspeelzalen door minima

Indicatoren	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal verstrekte uitkeringen voor activiteiten	295	312	392	409	380	368
Aantal workshops herkenning laaggeletterdheid	-	-	3	-	1	1
Uitstroom WWB en bevordering inburgering, gebruik peuterspeelzalen en vrijwilligerswerk – zie elders						

Doelstellingen	
	Wat
2	Bevorderen dat mensen met een uitkering weer aan het werk komen of maatschappelijk actief worden.
	• stimuleren van werk / bieden van perspectief • stimuleren vrijwilligerswerk / mantelzorg • interessant aanbod aan werkgevers (loonkostensubsidies etc.) • stimuleren van opleidingstrajecten mensen met WWB / WIJ-uitkering

Doelstellingen	
	Wat
3	De cirkel van generationele armoede doorbreken.
	• stimuleren van werk / bieden van perspectief • organiseren voorlichtingsbijeenkomsten financiële opvoeding • schooluitval voorkomen • ondersteuning jongeren en volwassenen bij vinden werk

Indicatoren	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Aantal boekjes fin. Opvoeding uitgedeeld aan AMW'ers en andere hulpverleners.</i>		15	15	25	25

* NB. In 2010 is het nieuwe jeugdbeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen dat schuldhulp aan jongeren en financiële opvoeding van jongeren en hun ouders via het jeugdbeleid en via het CJG opgepakt worden.

Doelstellingen	
	Wat
4	Bevorderen dat mensen de voorzieningen krijgen waar ze recht op hebben.
	• eenvoudige aanvraagprocedures – allemaal herzien eind 2012 • hulp sociaal raadvrouw aan minima • voorlichting aan intermediairs intern en extern • ontwikkeling informatiekaarten over minimaregelingen

Indicatoren	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Aantal uitkeringen voor activiteiten</i>	295	312	392	409	380	368
<i>Aantal uitkeringen voor duurzame gebruiksgoederen</i>	285	261	370	358	388	-
<i>Aantal huisbezoeken sociaal raadvrouw</i>	144	54	75	65	72	84
<i>Aantal cliëntcontacten (consulten) met sociaal raadvrouw</i>	1083	1230	1347	1174	1144	*nbn
<i>Aantal presentaties over Armoedebelid en minimaregelingen aan groepen intermediairs</i>	-	3	11	9	8	21**

* nbn = nog niet bekend

** 2012 was het jaar van de invoering en de afschaffing van de huishoudtoets, dus veel voorlichtingsbijeenkomsten

Doelstellingen	
	Wat
5	Bevorderen dat mensen kunnen rondkomen van het inkomen dat ze hebben en niet in een schuldsituatie terecht komen.
	• hulp sociaal raadvrouw aan minima (inkomensreparatie en voorzieningencheck) • Oudervoorlichting over financiële opvoeding • huisbezoeken door sociaal raadvrouw aan klanten Voedselbank • cursusaanbod – inkomen in balans, budgetteringscursussen • budgetagenda's en boekjes over financiële opvoeding verspreiden • voorlichting budgetteren en energiebesparing, deelname Teli-project • budgetteringscursussen

Indicatoren	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal huisbezoeken soc. Raadvrouw voorzieningencheck totaal	54	75	65	72	84
Aantal huisbezoeken soc. Raadvrouw aan klanten Voedselbank	-	*	31*	27	32
Aantal budgetagenda's ('08) en klimaatgidsen ('09) verspreid	400	400	15	10	-
Aantal gebruikers voedselpakket op peildatum 31 december	38	32	27	34	35
Aantal cursussen budgetteren		1	5	1	2

* Het betreft hier huisbezoeken in de periode van september 2009 tot juni 2010.

Doelstellingen	
	Wat
6	Bevorderen dat mensen met problematische schulden hulp zoeken en krijgen.
	• Bekendheid GKB en mogelijkheden schuldhulp vergroten • hulp sociaal raadvrouw aan minima • Uitval in schuldhulptrajecten beperken

Indicatoren	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal intakes bij GKB	49	65	95	134	121	149
Aantal budgetbeheer	110	122	177	203	219	238
Aantal WSNP-trajecten	16	6	15	16	18	25
Aantal lange schuldhulpverleningstrajecten	32	47	82	106	90	122

Doelstellingen	
	Wat
7	Bevorderen dat instanties en vrijwilligersorganisaties samenwerken om minima te ondersteunen.
	• Organiseren deskundigheidsbevordering intermediairs (beoordeelaars voedselbank, gemeentepersoneel, leden regiegroep)

Indicatoren	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal bijeenkomsten Regiegroep Armoedebeleid	1	3	3	3	4
Aantal bijeenkomsten deskundigheidsbevordering intermediairs over WWB en minimaregelingen	3	11	9	8	21*
Aantal workshops herkenning laaggeletterdheid	-	3	0	1	1

* 2012 was het jaar van de invoering en de afschaffing van de huishoudtoets, dus veel voorlichtingsbijeenkomsten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Inkomensondersteuning				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.578	1.778	1.759	19
baten	284	284	422	-138
resultaat voor bestemming	1.294	1.494	1.337	157
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.294	1.494	1.337	157

Programma	Veiligheid
Deelprogramma	Openbare orde en veiligheid Rampenbestrijding Brandweer

Programmadoelstelling

Het waarborgen van de (brand)veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen of verblijven en het handhaven van regelgeving en de openbare orde.

Beleidskader

- Verordening brandveiligheid en hulpverlening (1999)
- Regionalisering Brandweer Drenthe: van Brandweer in Drenthe naar een brandweer in Drenthe
- Beleidsplan Veiligheidsregio 2012
- Jaarprogramma Risicobeheersing 2012
- Samen bouwen aan een voor vijf(tien)
- Dienstverleningsovereenkomst HVD, gemeente Midden-Drenthe, gemeente Assen
- Opleiding en oefenbeleidsplan 2012 gemeentelijke rampbestrijdingsprocessen
- Integraal veiligheidsplan 2012-014
- Uitvoeringsplan 2012 (Veiligheidsplan politie, gemeente en justitie)
- Verordening Brandweerrechten (2008)
- Drents veiligheidsplan

Coalitieakkoord

- Minimaal 1 keer per jaar een rampenbestrijdingsoefening op verschillende schaal;
- Opzet en invoering van een integraal veiligheidsplan.

Relatie met andere programma's

- Onderwijs en Jeugd
- Openbare ruimte
- Zorg en Welzijn
- Burger en bestuur

Ontwikkelingen

De regionalisering van de brandweer zal met ingang van 1 januari 2014 een feit zijn. Vanaf dat moment zijn alle medewerkers (vrijwilligers en beroeps) in dienst van de brandweer Drenthe. In 2012 zijn de voorbereidingen voor deze samenvoeging in volle gang. In verschillende werkgroepen en stuurgroepen worden de verschillende onderwerpen uitgewerkt.

Vanaf 1 januari 2013 is er een nationale politie. Voor Noord-Nederland is het regionaal beleidsplan Noord-Nederland 2013-2014 opgesteld waarin de prioriteiten voor het uitvoeringsplan zijn benoemd. Prioriteiten zijn:

- jeugd en veiligheid
- geweld
- woninginbraken
- georganiseerde criminaliteit.

De BOA medewerker voor de 'kleine ergernissen' is per 1 maart 2012 gestart. Er zijn ruim voldoende meldingen waar een gesprek met bewoners of eigenaren ervoor zorgt dat de ergernis kan worden opgelost. Boetes zijn er niet veel uitgedeeld; bij de werkzaamheden bij de zendmast bij Hoogersmilde was dit in samenspraak met de politie, vanwege de verkeersveiligheid, wel het geval en ook bij werkzaamheden in Beilen.

Burgernet

Sinds 1 oktober 2011 is in de gemeente Midden Drenthe Burgernet actief. Dit heeft tot een aantal oproepen geleid. De meldkamer is meer en meer op de hoogte van de mogelijkheden van het burgernet. Doordat de afgelopen maanden ook andere omliggende gemeenten zijn gaan deelnemen in burgernet wordt de bekendheid groter, waardoor de inzet toeneemt.

Deelprogramma Openbare orde en veiligheid

Ontwikkelingen

Het uitvoeringsplan integraal Veiligheidsplan is vastgesteld en wordt de komende jaren geïmplementeerd. Hierin zijn gebaseerd op de gehouden veiligheidsanalyse, prioriteiten gesteld. De prioriteiten zijn: Overlast, Jeugd, Alcohol en Drugs en Geweld.

Met betrekking tot een groot aantal onderwerpen op het gebied van openbare orde en veiligheid, wordt samenwerking gezocht. Zo is er onder andere een samenwerking rondom de aanpak van oud en nieuw, is er een convenant getekend m.b.t. de aanpak van hennepkwekerijen en is er een convenant 'Veilig Uitgaan'. Voor oud en nieuw 2012 geldt dat deze integrale aanpak heeft gezorgd voor weinig overlast, weinig klachten en weinig vandalisme.

Burgernet is een uniek samenwerkingsverband tussen burgers, gemeente en politie om de veiligheid in de woon- leef- en werkomgeving te bevorderen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een telefonisch netwerk van inwoners en medewerkers van bedrijven uit de gemeente. Sinds een jaar wordt nu gebruik gemaakt van dit middel. Het aantal oproepen neemt toe.

In het bestedingsplan 2012 zijn middelen opgenomen ten behoeve van handhavingsactiviteiten voor kleine overtredingen binnen de APV. Vanaf maart 2012 is er een BOA werkzaam binnen onze gemeente. Zoals afgesproken volgt dit voorjaar een evaluatie

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Actueel Uitvoeringsplan met draagvlak onder de bevolking
2.	Ontwikkelen van een gemeentelijk veiligheidsbeleid

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Regionaal beleidsplan Noord-Nederland 2013-2014	1 november 2012	raad
Integraal veiligheidsbeleid 2012- 2015	November 2011	raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Actualiseren uitvoeringsplan politie Midden-Drenthe	Doorlopend
2.	Bespreken Integraal veiligheidsbeleid 2012-2015	November 2011 in raad
3.	Uitvoeren extern veiligheidsbeleidsplan	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Openbare orde en veiligheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	354	373	364	9
baten	46	46	45	1
resultaat voor bestemming	308	327	319	8
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	308	327	319	8

Deelprogramma Rampenbestrijding

Ontwikkelingen

De uitvoering van de gemeentelijke Rampenbestrijding en crisisbeheersing wordt deels regionaal in samenwerking met de Hulpverleningsdienst Drenthe van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) uitgevoerd. Zie ook onder het deelprogramma Brandweer.

De gemeente heeft eind 2011 ingestemd met het regionaal crisisplan 2011-2014 veiligheidsregio Drenthe. Hierin staan de strategische lijnen en acties binnen de kaders, en is de koers uitgestippeld voor het realiseren van een crisisorganisatie die in Drenthe werkbaar is met een adequate crisisbeheersing als resultaat.

Voor dit plan en de uitwerking daarvan gelden de volgende beleidskaders:

1. Minder en herijkte rollen, die door minder mensen worden ingevuld, die beter zijn opgeleid, geoefend en getraind en meer mogelijkheden krijgen voor het verwerven van ervaringskennis.
2. De borging van kwaliteit en capaciteit door het stellen van kwaliteitseisen en het maken van prestatieafspraken alsmede het testen, toetsen en handhaven daarvan.

Er is nu een jaar gewerkt volgens de nieuwe systematiek. Dit eerste jaar is veel geoefend en opgeleid om te zorgen dat medewerkers goed op de hoogte zijn van hun taken en verantwoordelijkheden tijdens een ramp.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
	De gemeentelijke organisatie (crisismanagement) is voorbereid op de rampenbestrijding doordat:
1.	De gemeentelijke organisatie beschikt over een actueel rampenplan
2.	De operationele voorbereiding van het crisismanagement voldoet aan landelijke, regionale en gemeentelijke eisen
3.	De gemeentelijke organisatie oefent jaarlijks op verschillende niveaus het rampenplan

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Opstellen geactualiseerd rampenplan	Jaarlijks
2.	Opleiden / oefenen (nieuwe) functionarissen gemeentelijke rampenbestrijdingsorganisatie	jaarlijks
3.	Per district een desktop-oefening of praktijkoefening (per proces of combinatie van processen)	Jaarlijks
4.	(multidisciplinaire) oefeningen gemeentelijk beleidsteam, regionaal operationeel team, Commando Plaats Incident en Commando Rampterrein	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Rampenbestrijding				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	199	189	181	8
baten	0	0	0	0
resultaat voor bestemming	199	189	181	8
mutaties reserves	0	-7	-7	0
resultaat na bestemming	199	182	174	8

Ontwikkelingen

In Drenthe is besloten invulling te geven aan de Veiligheidsregio Drenthe door een hulpverleningsdienst te vormen met de Regionale Brandweer Drenthe (RBD) en de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen Drenthe (GHOR), maar zonder de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD). Doel van de hulpverleningsdienst is meer effectiviteit en efficiency op gemeentelijk niveau wat betreft de brandweezorg en rampenbestrijding door intensievere samenwerking. De gemeente(raad) blijft verantwoordelijk voor het brandveiligheidsbeleid en het beleid voor de rampenbestrijding.

De gemeentelijke brandweezorg wordt op basis van een dienstverleningsovereenkomst uitgevoerd in samenwerking met de Hulpverleningsdienst Drenthe (HVD) en de brandweer Assen.

In de notitie 'samenbouwen aan een voor vijftien' zijn de uitgangspunten besproken om te komen tot een verdere opbouw van het brandweerdistrict Noord en Midden-Drenthe. De verplichte regionalisering vanuit de minister zorgt voor druk op deze opbouw. De bedoeling van de wet is dat brandweertaken op de schaal van de Veiligheidsregio uniform worden ingericht. Het moet leiden tot een brandweerkorps per regio, met een eenhoofdige leiding. Het personeel zal in regionale dienst komen, materiaal en materieel moet door de Veiligheidsregio worden overgenomen. Op 1 januari 2014 moet dit een feit zijn.

Wat hebben we bereikt?

Het brandweezorgniveau in Midden-Drenthe moet voldoen aan landelijke, regionale en gemeentelijke normen.

Opkomsttijden

In regionaal verband is vastgesteld dat in 80% van de gevallen de eerste tankautospuiter binnen 15 minuten ter plaatse moet zijn. In het district Noord- en Midden Drenthe heeft 88% van de uitrukken binnen de 15 minuten plaatsgevonden. 4% valt buiten de wettelijk vastgestelde termijn van 18 minuten. Deze 4% is onderzocht en gebleken is dat hieraan geen oorzaken aan ten grondslag liggen die van structurele aard zijn.

Loze meldingen

In 2011 betrof het aantal loze meldingen 70. Voor 2012 was als doel gesteld om de loze meldingen terug te dringen naar 75. Dat betekent dat de doeltelling is gehaald.

Vanwege de essentie om het aantal loze meldingen terug te dringen wordt hier ook in 2013 nog aandacht aan besteed. In 2012 is hier al een voorsprong op genomen door in alle gemeenten eind 2012 het 'beleid loze meldingen' vast te stellen. Deze procedure is nu voor alle gemeenten tevens geüniformeerd.

Kwaliteitstoets

Als onderdeel van het project regionalisering van de brandweer in Drenthe is er in het najaar van 2012 een kwaliteitstoets gehouden.

Het bureau Twijnstra en Gudde heeft door middel van een aantal criteria in het gehele district bekeken of en welke verschillen er tussen de verschillende brandweerorganisaties zijn die van invloed kunnen zijn bij een overstap naar een regionale brandweer. De resultaten geven aan dat de brandweezorg in Drenthe op orde is.

In de gemeente Midden Drenthe zijn er nog twee elementen waar extra aandacht aan moet worden besteed:

- 1) structurele voorlichtingsactiviteiten worden niet verricht voor verschillende doelgroepen;
- 2) er zijn geen actuele bereikbaarheidskaarten beschikbaar.

De reden waarom Midden- Drenthe nog niet voldoet aan deze twee onderdelen is gelegen in het feit dat dit in het risicobeheersplan 2012 niet als prioriteit is opgenomen. Zo is de aandacht in 2012 vooral gericht op de controles, toezicht en handhaving van de verschillende panden, waarna er geen budget

meer beschikbaar was voor deze onderdelen. Daarbij was ook de inschatting dat deze onderdelen in de loop van 2013 opgepakt konden worden zonder risico te lopen in de basis brandweertzorg. Zo zijn bijvoorbeeld de bereikbaarheidskaarten wel aanwezig; echter de (bouwkundige) aanpassingen van de afgelopen jaren zijn niet of nauwelijks toegevoegd.

Afspraken

Met de brandweer, zijn in het voorjaar 2012 afspraken gemaakt om de genoemde punten op te lossen. Daarbij is duidelijk dat dit met beperkte middelen gerealiseerd kan worden. Als het gaat om de structurele voorlichtingsactiviteiten zijn er met vrijwilligers al afspraken gemaakt om voorlichtingen te geven aan verschillende doelgroepen. Daarnaast wordt vanuit de Regionale Brandweer Drenthe een plan gemaakt om structureel voorlichtingsactiviteiten te organiseren. Het actueel maken van de bereikbaarheidskaarten is ongeveer twee maanden werk. Met de brandweer is afgesproken dat zij, met de inzet van extra mankracht de aanwezige kaarten zullen actualiseren.

Voor beide onderdelen geldt dat werkzaamheden voor de overgang naar de regio op 1 januari 2014 gerealiseerd en afgerond zijn.

Algemene doelstellingen	
1.	We stellen vergaande eisen aan de activiteiten die voortvloeien uit de brandweertaken pro-actie en preventie, preparatie, repressie en nazorg
2.	Gebruiksvergunningplichtige inrichtingen beschikken over een geldige gebruiksvergunning en deze inrichtingen worden gecontroleerd
3.	Behoud lokale borging repressieve dienst (vrijwillige brandweer) bij de vorming van de regionalisering

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Bespreken Jaarverslag 2011 HVD Drenthe	31 mei 2012	Oro

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering brandweertaken overeenkomstig geldende normen en Dienstverleningsovereenkomst met HVD Drenthe.	Jaarlijks
2.	Aanschaf / onderhoud materieel en materialen volgens Meerjarenoverzicht vervangingsinvesteringen.	Jaarlijks
3.	Opleiding en geoefendheid repressieve dienst volgens mono- en multidisciplinair (meer)jaarplannen HVD.	Jaarlijks
4.	Incidentbestrijding vanuit de 3 brandweerposten of de buurgemeenten volgens de regionaal vastgestelde kazerne volgordetabel en vastgestelde opkomsttijd.	Jaarlijks
5.	Verlenen + controle gebruiksvergunning overeenkomstig wet- en regelgeving.	Jaarlijks
6.	Adviseren bouw- en milieuvergunningen overeenkomstig wet- en regelgeving.	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Brandweer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.386	1.409	1.418	-9
baten	91	0	0	0
resultaat voor bestemming	1.295	1.409	1.418	-9
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	1.295	1.409	1.418	-9

Programma	Onderwijs en Jeugd
Deelprogramma	Onderwijs huisvesting Lokaal onderwijsbeleid Lokaal jeugdbeleid

Programmadoelstelling

Een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen door de zorg voor het onderwijs en het bieden van een volwaardige plaats in de samenleving, zowel in fysiek als in sociaal opzicht.

Beleidskader

- Jeugdnota Talenten in Midden-Drenthe 2010-2013
- Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) (geactualiseerd in 2010)
- Leren, ontwikkelen en meedoen – Kadernota Lokaal Onderwijsbeleid 2006-2010
- Actieplan Jeugd en Zorg
- Beleidsplan 'Spelen in Midden-Drenthe' (2011)
- Notitie 'de volgende stap'

Coalitieakkoord

- De in gang gezette kwaliteitsimpuls in onderhuisvesting blijft een majeur thema; als randvoorwaarde voor het kunnen geven van goed onderwijs voor onze kinderen.
- In stand proberen te houden van (onderwijs)voorzieningen op het platteland door samenwerking met inwoners.
- Het IHP wordt jaarlijks geactualiseerd en bijgesteld.
- Voortzetting van de plannen voor nieuwe huisvesting voor het Voortgezet Onderwijs in Beilen. Door inbreng vanuit de scholen moet de nieuwe gezamenlijke huisvesting een aantoonbare versterking van kwaliteit gepaard aan efficiencyvoordelen opleveren.

Relatie met andere programma's

- Veiligheid
- Zorg en welzijn

Ontwikkelingen

Door de dalende kinderaantallen zijn dit jaar de openbare scholen in Zwiggelte en Witteveen gesloten. In de situatie van Witteveen is er in samenspraak met de ouders en beide dorpen besloten de school per augustus 2012 te laten fuseren met de school in Balinge. De vestigingsplaats van de nieuwe fusieschool is Balinge. De Jan Ligthart school in Beilen werd gesloten in verband met de te lage schoolprestaties gedurende een reeks van jaren. De school wordt nu tijdelijk gebruikt door de CSG. De nieuwbouw in Hoogersmilde en Bovensmilde is gestart. De afronding wordt voorzien in 2013. In zowel Hijken als Westerbork wordt hard gewerkt aan de verdere uitwerking van de plannen. De bouwstart voor Hijken wordt voorzien in 2013.

Voor 2013 staat een nieuwe actualisatie van het IHP op het programma.

De Pilot Jeugdzorg in Drenthe is weer een stapje verder gekomen. Na de vaststelling van de notitie "de Volgende Stap" door uw raad wordt nu hard gewerkt aan de uitwerking van de regioplannen. Dit moet ertoe leiden dat in 2014 duidelijk is hoe de lokale structuur eruit gaat zien en wat bovenlokaal geregeld moet worden.

Deelprogramma   Onderwijs huisvesting

Ontwikkelingen

Het medio 2007 vastgestelde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) met daarin de gemeentelijke visie op onderwijshuisvesting, vormt de basis voor de onderwijshuisvesting voor de komende 10 jaar. Onderwijshuisvesting is de drager van een verdere verbetering van de leefbaarheid in de dorpen. Uitgangspunt bij de bouw van nieuwe schoolgebouwen is daarom dat in of rond deze gebouwen zoveel mogelijk voorzieningen worden geclusterd en dat openbaar en bijzonder onderwijs gezamenlijk optrekken. Nadrukkelijk is en wordt daarbij gekeken naar combinaties met andere functies in bijvoorbeeld een brede school. In 2013 wordt het IHP weer geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen		
	Behouden van een breed onderwijsaanbod (basis- en voortgezet onderwijs) in Midden-Drenthe door:	
1.	Uitvoering Integraal huisvestingsplan Onderwijs	
2.	Groot onderhoud / aanpassing schoolgebouwen	

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Stichting Openbaar Basisonderwijs Midden – Drenthe: Jaarrekening 2011.	26 april 2012	rc Welzijn / raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Stand 2012
1.	Visievorming leefbaarheid kleine dorpen Stuurgroep Leefbaarheid / Onderwijs	
	Concrete invulling onderwijshuisvesting basisonderwijs Hijken, Hoogersmilde, Bovensmilde en voortgezet onderwijs Beilen (Bestedingsplan 2011 en 2012):	
	- Nieuwbouw basisschool Hijken	<i>Bouw kan starten in 2013</i>
	- Nieuwbouw De Vaart en Pieter van Thuyt in Hoogersmilde	<i>De bouw is gestart</i>
	- Nieuwbouw De Wingerd (in combinatie met renovatie De Meenthe) in Bovensmilde	<i>De bouw is gestart</i>
	- Nieuwbouw voortgezet onderwijs Beilen	<i>Gaat (voorlopig) niet door</i>
2.	- Nieuwbouw De Lindelaar en De Wegwijzer in Westerbork	<i>De voorbereidingen zijn gestart. Planning start bouw in 2014.</i>
	Onderwijshuisvestingsprogramma:	
	- Huurvergoeding medische kinderdagcentra Emmen en Hogeveen RENN4 / De Aventurijn	<i>Huur units Emmen en Hogeveen tot 1/8/2012</i>
	- Realiseren diverse huisvestingsvoorzieningen overeenkomstig het Onderwijshuisvestingsprogramma	<i>(zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)</i>

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Onderwijs huisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.814	2.806	1.576	1.230
baten	3	3	5	-2
resultaat voor bestemming	2.811	2.803	1.571	1.232
mutaties reserves	0	0	10	-10
resultaat na bestemming	2.811	2.803	1.581	1.222

Deelprogramma Lokaal onderwijsbeleid

Ontwikkelingen

Voor de coördinatie van de Buurtacademies is een medewerker in dienst bij de SWMD. Samen met de lokale werkgroepen van de buurtacademies zorgt zij voor het cursusaanbod en afstemming hierin. Deze lokaal gerichte aanpak is meer dan ooit noodzakelijk vanwege het wegvallen van de rijksvergoeding per 1-1-2013. Om hierbij de buurtacademies behulpzaam te zijn is naast het budget voor de coördinator een eenmalig bedrag van € 6.000 beschikbaar gesteld.

Wat hebben we bereikt?

Voortzetten van effectief beleid uit voorgaande jaren op basis van de lokale educatieve agenda en de kadernota 'Leren, ontwikkelen en meedoen', in samenwerking met schoolbesturen en overige instellingen.

Algemene doelstellingen	
1.	Vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij peuters.
2.	Voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
3.	Het bieden van en vergroten van de mogelijkheden voor volwasseneneducatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Uitvoering Vroegtijdige en Voorschoolse Educatie door peuterspeelzalen.	Doorlopend
	Volgen en bijsturen van de uitvoering.	Doorlopend
2.	Inzet handhaving leerplicht op de mbo-scholen in Groningen	Doorlopend
	Toezicht op naleving van de Leerplichtwet met meer aandacht voor preventie: deelname Zorg- en adviesteam, leerplichtsprekuren, voorlichting en project vmbo-mbo. Maatwerk voor risicojongeren en voortijdig schoolverlaters (vsv).	Doorlopend
	Aanmelding voortijdige schoolverlaters bij het Regionaal Meld en Coördinatiepunt voor ondersteuning en begeleiding. VSV-overleg	Doorlopend
3.	Doorontwikkeling buurtacademie: ontwikkelen, implementeren en overdragen van methodieken die voor de lokale werkgroepen, opbouwwerkers en scholingsmedewerkers hanteerbaar zijn.	Evaluatie 2012

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Lokaal onderwijsbeleid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.975	1.928	1.801	127
baten	126	100	104	-4
resultaat voor bestemming	1.849	1.828	1.697	131
mutaties reserves	30	15	53	-38
resultaat na bestemming	1.879	1.843	1.750	93

Ontwikkelingen

Midden Drenthe heeft zich in 2011 aangesloten bij de Drentse pilot Zorg voor jeugd. Vanuit deze pilot wordt gekeken wat gemeentes zelf kunnen doen en waar regionale of provinciale samenwerking noodzakelijk is voor wat betreft de transitie jeugdzorg (welke ingaat op 1-1-2015). Wij werken hierin nauw samen met de regio Noord-Midden (samen met Aa en Hunze, Assen, Noordenveld en Tynaarlo)

Het eind 2011 opgerichte Centrum voor Jeugd en Gezin aan de Nassaukade in Beilen (samenwerkingsverband van 5 'kernpartners' voor de jeugdzorg: jeugdgezondheidszorg (GGD en St. Icare), algemeen maatschappelijk werk (St. Noordermaat), Bureau Jeugdzorg en St. Welzijn Midden-Drenthe) gaat een centrale rol spelen binnen de transitie. Een belangrijke spil binnen het CJG is de coördinator van zorg. Deze zorgt voor afstemming tussen de verschillende partners. In 2012 is sterk ingezet op de onderlinge samenwerking en de voorbereiding op de transitie jeugdzorg.

Een nieuw *lokaal jeugdbeleid* is in 2010 door de raad vastgesteld (rbs. 28 januari 2010). De doelstellingen van dit beleid zijn gericht op preventieve activiteiten en een positieve benadering van de jeugd. Niet langer de focus leggen op de kleine groep die zorg behoeft maar juist het ontwikkelen van de talenten van het grootste deel van de groep. Zonder daarbij uiteraard de nodige hulpverlening uit het oog te verliezen.

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe vastgesteld door de raad. In 2012 is gewerkt aan het uitbreiden van speelvoorzieningen in Smilde en Hooimaveld Westerbork. Speerpunten waar de komende jaren aan gewerkt wordt, zijn het aanbieden van voldoende speelvoorzieningen voor alle kinderen tot 14 jaar, waarbij gestreefd wordt naar een gevarieerd en uitdagend aanbod. Er komt meer aandacht voor natuurlijk spelen en bewegen in de openbare ruimte, om mede hierdoor het welzijn en de gezondheid van de jeugd in Midden-Drenthe te verbeteren. Bewonersparticipatie bij de speeltuinen blijft een centrale rol spelen.

Op 1 december 2008 is de Wet publieke gezondheid in werking getreden. De wet regelt onder meer de digitaliseringsplicht voor de jeugdgezondheidszorg, het elektronisch kinddossier (EKD). Tot slot is de regelgeving voor kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) geharmoniseerd (wet OKE). Het beleid hiervoor is opgesteld in samenwerking met de SPMD en in 2011 door uw raad vastgesteld.

Wat hebben we bereikt?

Optimale afstemming in de (lokale) zorg en hulp t.a.v. opgroeien en opvoeden via het Jeugdpunt, zodat jeugdigen (0-23 jaar), ouders, professionals en anderen die met jeugd te maken hebben terecht kunnen voor (hulp)vragen, informatie en advies.

Naast de ondersteuning bij opvoed- en opgroei problemen stimuleren en bevorderen wij met het lokale jeugdbeleid een actieve deelname aan en de integratie van jongeren in de Midden-Drentse samenleving. Concreet hebben wij ingezet op:

- het behoud van de huidige jongerencentra en jeugdsozen (15), hangplekken en skatebanen(3);
- de verdere professionalisering van het peuterspeelzaalwerk. Deze professionalisering houdt in dat binnen de peuterspeelzalen de kinderen meer in hun doorgaande lijn en hun ontwikkeling worden gestimuleerd, onder meer door middel van het VVE-beleid;
- de realisatie en het behoud van speelvoorzieningen die voldoen aan wettelijke kwaliteitseisen, waarbij participatie van bewoners zoveel mogelijk wordt gestimuleerd;
- deelname aan het Veiligheidshuis Drenthe;
- Uitvoeren van het project Gezinscoach, voor multiprobleemgezinnen.

Algemene doelstellingen	
1.	Oprichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin als coördinatiepunt voor preventieve Jeugdzorgtaken.
2.	Actieve deelname aan en de integratie van jongeren in de Midden-Drentse samenleving bevorderen.
3.	Bevorderen van de ontwikkeling van de motoriek, de fysieke beweging en de sociale ontwikkeling bij kinderen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Ingebruikneming CJG Nassaukade	2011
	Doorontwikkeling CJG	Doorlopend
2.	Vaststellen visiedocument 'Als jeugd en toekomst tellen' en 'De volgende stap'	2012
2.	Deelname Veiligheidshuis	Doorlopend
	Behoud jeugdsozen door exploitatiebijdrage / harmonisatie jeugdsozenbeleid	Doorlopend
	Vorbereidingen vestiging permanent jongerencentrum in Beilen	Doorlopend
	Subsidiëring en professionalisering peuterspeelzaalwerk	Doorlopend
3.	Uitvoeren speel(tuinen)beleid	Doorlopend
	Stimuleren zelfredzaamheid en participatie bewoners bij inrichting en onderhoud speelvoorzieningen	Doorlopend
	Vervanging, groot onderhoud en officiële inspecties speelvoorzieningen (zie ook paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)	Doorlopend

Indicatoren		2009	2010	2011	2012
3.	Percentage overeenkomsten zelfredzaamheid (volgcijfer)	90%	90%	92%	92%

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Lokaal jeugdbeleid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	825	842	830	12
baten	13	26	26	0
resultaat voor bestemming	812	816	804	12
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	812	816	804	12

Programma	Bouwen, wonen en milieu
Deelprogramma	Ruimtelijke ontwikkeling Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting Milieu

Programmadoelstelling

Voorwaarden scheppen voor een divers functioneel gebruik van de ruimte.
Zorgplicht voor een (milieuhygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Beleidskader

- Visiefilm "Platteland leeft"
- Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen
- Structuurvisie Westerbork
- Bestemmingsplannen
- Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020
- Nota Grondbeleid
- Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe
- Landschapsbeleidsplan
- Groenbeleidsplan
- Milieubeleidsplan Midden-Drenthe 2011-2014
- Kader nota toezicht en handhaving 2011-2014 Wabo.
- Rapport 'prioritering integrale handhaving' (2005)
- Waterplan
- Beleidsplan recreatie en toerisme
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2011-2015
- Ontwikkelingsvisie Beilen
- Masterplan Beilen Centrum
- Beeldkwaliteitplan Beilen (2009)
- Woonvisie (2010)
- Welstandsnota (2011)
- Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft'.

Coalitieakkoord

- Mogelijkheid van woningbouw in de kleine kernen in "het ritme van het dorp".
- Benutten van mogelijkheden van plattelandswoningen en vrijkomende agrarische bebouwing
- Samenwerking met externe partners zoals woningbouwcorporaties voor betaalbare woningen
- Ontwikkeling van de woonservicezone is een belangrijk speerpunt
- Opstellen van een structuurvisie voor de gemeente Midden-Drenthe
- Uitvoering van de structuurvisie Westerbork
- Afronding van het bestemmingsplan Buitengebied
- Een actieve rol in de ontwikkeling van het MERA-terrein tot energietransitiepark
- Ontwikkelen van Beilen-Oost en het stationsgebied
- Concretiseren van de plannen Markt/Nassaukade in Beilen.

Relatie met andere programma's

Openbare ruimte

Ontwikkelingen

Een groot deel van de bestemmingsplannen zijn geactualiseerd. In 2012 heeft uw raad onder meer besluiten genomen over het bestemmingsplan Buitengebied en de bestemmingsplannen Brootacker II, Hooghalen, Drijber, Oranje en Hijken. In 2013 wordt dit afgerond.

In 2012 heeft de raad het bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Sindsdien loopt de beroepsprocedure bij de Raad van State. Eind mei 2013 wordt de uitspraak hierover verwacht. Wel wordt in 2013 een correctieve herziening van het bestemmingsplan Buitengebied gemaakt. Hierin worden enkele gebleken onvolkomenheden verwerkt en wordt de leesbaarheid op enkele punten

verbeterd. Daar waar nodig zal de uitspraak van de Raad van State hier mogelijk ook in meegenomen worden.

Er komt een nieuwe omgevingswet aan die de gemeente meer vrijheid geeft om de ruimtelijke ordening met minder regels in te richten.

In Drenthe wordt in 2013 een Regionale Uitvoeringsdienst opgericht die alle milieutaken gaat uitvoeren. De gemeente blijft het klant contact centrum en opdrachtgever.

Deelprogramma Ruimtelijke ontwikkeling

Ontwikkelingen

De Wet ruimtelijke ordening verplicht gemeenten voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer structuurvisies vast te stellen. In Midden-Drenthe is er voor gekozen één Structuurvisie voor de hele gemeente Midden-Drenthe op te stellen, met een doorkijk naar 2030. Deze Structuurvisie is op 28 juni 2012 vastgesteld en wordt in 2013 verder uitgewerkt.

In 2012 is verder gewerkt aan het actualiseringstraject van alle bestemmingsplannen en in 2013 komen we met een afronding hiervan. Hieronder wordt u opnieuw geïnformeerd over de planning voor de actualisering van de bestemmingsplannen. Medio 2013 zijn alle bestemmingsplannen actueel. Als input voor zowel de structuurvisie als voor de bestemmingsplannen is mede gebruik gemaakt van door een aantal dorpen zelf opgestelde dorpsvisies (zie ook deelprogramma Sociale samenhang en leefbaarheid).

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Beschikbaarheid van actuele kaders als structuurvisies en bestemmingsplannen voor het voeren van een ruimtelijk beleid.
2.	Handhaving ruimtelijke ordening overeenkomstig 'prioritering integrale handhaving'. Prioriteiten toezicht en handhaving van: - activiteiten in afwijking van het bestemmingsplan - bouwen in afwijking van of zonder vergunning - slopen van monumenten zonder of in afwijking van vergunning en bouwwerken met asbest - toezicht tijdens de bouwfase bij bouwwerken, volgens prioritering

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Bespreken voortgang actualisering bestemmingsplannen	voor- en najaarsnota	rc R&G / raad
Bespreken jaarverslag Welstandscommissie	In 2012 geen jaarverslag 2011	rc R&G / raad
Evaluatie prioritering integrale handhaving / prioriteitstelling handhavingsprogramma's (mede n.a.v. werkconferentie handhaving)	pm	pm

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Vaststellen structuurvisie Gemeente Midden-Drenthe	28 juni 2012
	Actualiseren bestemmingsplannen overeenkomstig planning	zie tabel
2.	Handhaving overeenkomstig prioritering.	doorlopend

Planning project actualisering bestemmingsplannen (stand januari 2013):

Plan	Start	Stand van zaken	afronding
Beilen-west	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad mei 2007	Is afgerond
Witteveen	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad juni 2009	Is afgerond
Elp	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad oktober 2009	Is afgerond
Dambroeken	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad juni 2009	Is afgerond
Smilde	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad juni 2009 Beroep Raad van State → ongegrond	Is afgerond
Zwiggelte	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad april 2010 Beroep Raad van State → deels gegrond	Is afgerond

Buitengebied	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad januari 2012 Beroep Raad van State	Beroep afwachten
Drijber	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad januari 2012	Is afgerond
Hooghalen, Brootacker II	Afgerond	Vastgesteld gemeenteraad februari 2012	Is afgerond
Oranje	1 ^e helft 2010	Vastgesteld gemeenteraad september 2012	Is afgerond
Hijken	1 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad december 2012	Is afgerond
Beilen	2 ^e helft 2010	Vastgesteld gemeenteraad februari 2013	Is afgerond
Hoogersmilde	1 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad februari 2013	Is afgerond
Bovensmilde	1 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad februari 2013	Is afgerond
Nieuw-Balinge	2 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad februari 2013	Is afgerond
Westerbork	2 ^e helft 2010	Vastgesteld gemeenteraad maart 2013	Is afgerond
Broekstreek	1 ^e helft 2010	Vastgesteld gemeenteraad maart 2013	Is afgerond
Wijster	1 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad april 2013	Is afgerond
Bedrijventerrein Smilde	2 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad april 2013	Is afgerond
Hooghalen	2 ^e helft 2011	Vastgesteld gemeenteraad april 2013	Is afgerond
Drentsche Hoofdvaart	2 ^e helft 2011	Ontwerp ter inzage januari/februari 2013 Daarna verwerken zienswijzen	Vaststelling gemeenteraad juni 2013
Nagtegaal	2 ^e helft 2011	Ontwerp ter inzage februari/maart 2013 Daarna verwerken zienswijzen	Vaststelling gemeenteraad juni 2013
Bedrijventerreinen Beilen	2 ^e helft 2011	Ontwerp ter inzage april/mei 2013 Daarna verwerken zienswijzen	Vaststelling gemeenteraad juni 2013
De Zuidmaten	2 ^e helft 2011	Gekozen voor een beheersverordening i.p.v. een bestemmingsplan	Vaststelling gemeenteraad juni 2013
Bedrijventerrein ETP/MERA	2 ^e helft 2011	Gekozen voor een beheersverordening i.p.v. een bestemmingsplan	Vaststelling gemeenteraad juni 2013
Spier geluidswal	1 ^e helft 2011	Vorbereiding	1 ^e helft 2014
Spier	2 ^e helft 2013	Vorbereiding	2 ^e helft 2014

In 2012 zijn een vijftal bestemmingsplannen afgerond.

Het doel, dat wij als gemeente in 2013 beschikken over een compleet actueel bestemmingsplanarsenaal, is nog steeds haalbaar. Alleen bij het bestemmingsplan voor de kern Spier is ervoor gekozen om pas met het bestemmingsplan te starten nadat de procedure voor de geluidswal is afgerond. Dit omdat het realiseren van een geluidswal invloed heeft op de ontwikkelingsmogelijkheden voor Spier.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Ruimtelijke ontwikkeling				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.584	1.554	1.542	12
baten	15	0	0	0
resultaat voor bestemming	1.569	1.554	1.542	12
mutaties reserves	0	-11	14	-25
resultaat na bestemming	1.569	1.543	1.556	-13

Ontwikkelingen

Afgelopen jaar is er in nauwe samenwerking met corporaties Actium en Woonservice verder gewerkt aan de opstelling van het Woonplan. Op 13 december 2012 is het Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Het nieuwe Woonplan geeft het gemeentelijke woonbeleid voor de komende jaren weer (2012-2020) en bevat een kerngerichte uitwerking van het woonprogramma.

In 2012 zijn we tevens aan de slag gegaan met het opstellen van een regionale woonvisie. Zoals bekend is Midden-Drenthe opgenomen in de regio Noord-Drenthe (samen met Assen, Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo). Oorspronkelijk werd er gesproken over een regionale woonvisie. Echter omdat elke gemeente haar eigen Woonplan heeft en het in dit document in hoofdzaak gaat om de afstemming van de bouwprogramma's, wordt het geen regionale woonvisie, maar een regionaal afstemmingsdocument genoemd. Dit afstemmingsdocument is recent aan uw raad ter kennisname aangeboden.

In de woningbouwbehoefte wordt voorzien door de uitvoering van concrete woningbouwplannen (voor een overzicht zie de onderstaande tabel). Voor de uitvoering van deze woningbouwplannen is de gemeente (mede) afhankelijk van andere partijen zoals projectontwikkelaars, woningcorporaties en zorginstellingen. De gemeente stuurt daarbij op hoofdlijnen (regierol) en zorgt in een aantal gevallen voor coördinatie tussen de partijen.

De invloed van de economische- en kredietcrisis is nog steeds merkbaar op de woningmarkt.

Projecten lopen stroever, kavels worden slechts mondjesmaat verkocht, woningprijzen dalen en woningen staan lang te koop. Deze ontwikkelingen zijn meegenomen in de geactualiseerde exploitatieopzetten voor de bouwgrond. Bij een vijftal woningbouwplannen heeft dit geleid tot het verlagen van de boekwaarden op die plannen.

Welke gevolgen de kabinetsplannen hebben, die in het najaar van 2012 bekend gemaakt zijn, voor de woningmarkt is nog onduidelijk. De maatregelen kunnen grote gevolgen hebben voor de voortgang en uitvoering van projecten en investeringen van de woningcorporaties die actief zijn in onze gemeente.

Ondanks de minder rooskleurige situatie op de woningmarkt hebben we dit jaar deelgenomen aan de Beurs Bouwplan. Juist in deze tijd hebben we actief en zichtbaar willen zijn.

Ook het afgelopen jaar hebben we weer een groot aantal aanvragen voor vergunningen voor tijdelijke verhuur op basis van de leegstandwet ontvangen. Steeds meer mensen zitten met dubbele woonlasten. Voor deze mensen biedt de leegstandwet mogelijkheden om hun te koop staande woning tijdelijk te verhuren.

Het budget voor startersleningen is uitgeput. In 2012 hebben we de laatste lening kunnen verstrekken. Omdat we het afgelopen jaar nog wel vraag naar starterleningen hebben geconstateerd gaan we in 2013 onderzoeken of er mogelijkheden zijn om een vervolg aan de regeling te geven.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
Over 10 jaar wil de gemeente de volgende resultaten bereikt hebben:	
1.	Bestaande (naoorlogse) wijken zijn gerenoveerd en goed onderhouden
2.	Midden-Drenthe beschikt over een voldoende gevarieerd woningaanbod in alle kernen.
3.	Midden-Drenthe beschikt over voldoende woningen in alle prijsklassen.
4.	Midden-Drenthe beschikt over flexibel gebouwde woningen, waardoor de woningen ook in de toekomst kunnen blijven voldoen aan de woonwensen van de inwoners.
5.	Hoeven de starters uit de gemeente Midden-Drenthe niet meer naar elders uit te wijken omdat er in Midden-Drenthe voldoende starterswoningen beschikbaar zijn.
6.	Midden-Drenthe is een nog aantrekkelijker woongemeente voor forenzen, door een uitgebreid infrastructureel netwerk, met als startpunt het verbeterde stationsgebied in Beilen.
7.	Beschikt Midden-Drenthe over duurzame woningen en wordt gebruik gemaakt van duurzame energiebronnen.
8.	Zien we meer groen in en rond de dorpen.

De beleidsdoelen hierbij zijn:

- 1 Regierol gemeente Midden-Drenthe
- 2 Groeiende Woon- en Leefgemeente
- 3 Kwaliteit versus kwantiteit
- 4 Leefbaarheid en woonomgeving
- 5 Een leven lang wonen in Midden-Drenthe
- 6 Wonen, welzijn en zorg

Indicator	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal opgeleverde woningen				112	55	56
Aantal opgeleverde recreatiewoningen				178	51	p.m.
Aantal gesloopte woningen				47	22	22
Woningtoename (gebouwd- sloop)	141	117	163	65	33	34
Aantal woningen per 31 december	13642	13759	13922	13987	14020	14054

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Informatie bouwgrondexploitatie 2012	Febr/maart 2013	rc R&G
vaststelling nieuw Woonplan	13 december 2012	rc R&G / raad
Opstellen prestatieafspraken woningcorporaties	2013	rc R&G / raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Voorbereiden en uitvoeren herstructurerings- en dorpsvernieuwingsprojecten / uitvoering woningbouwprogramma	Doorlopend, zie voor concrete projecten onderstaande tabel
2.	Verlenen startersleningen	In 2012 nog 3 verstrekt. Hiermee is het budget uitgeput.
3.	Afgeven vergunningen leegstandswet	doorlopend
4.	Regionaal afstemmingsdocument opgesteld	2012
5.	Actualiseren woonbeleid (nieuw Woonplan)	Vastgesteld december 2012

Concreet Project	Stand van zaken	Samenwerking met partij
Beilen		
Plan Nagtegaal, fase 3	Realisatie 119 woningen 2/1 kap, rij en vrijstaand. In uitvoering.	Credo
Appartementencomplex Esweg / Dingspelstraat	Bouwvergunning verleend, echter op dit moment is- nog niet bekend hoe / of het ingevuld gaat worden	Habion
Woonservicezone	Locatie gaat invulling geven aan functies op gebied van wonen, zorg en educatie. Voor fase a zijn hernieuwde uitgangspunten geformuleerd. De architect komt met een nieuw schetsontwerp. Woonservice doet er alles aan om de plannen door te laten gaan, maar onzekerheid gezien de kabinetsplannen.	Woonservice, Zorggroep Drenthe, Stichting Welzijn Ouderen Midden-Drenthe
Beilen-Oost	Bureau GIDZ heeft haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een duurzaam buurtchap afgerond	Provincie Drenthe
Smilde		
Hoek Veenhoopsweg /	15 appartementen en 4 twee onder een kap	Voogd

Concreet Project	Stand van zaken	Samenwerking met partij
Linthorst Homanweg	Omgevingsvergunning voor het bouwen afgegeven.	
't Beurtschip	Vervangende nieuwbouw seniorencomplex. Laatste fase wordt gerealiseerd	Actium
Westerbork		
Herstructurering Bomenlaanbuurt	Vervangen van 18 bestaande woningen door 16 2/1 kapwoningen. Project is afgerond.	Woonservice
Westeinde 27	Bouw van 12 twee- onder- een kap woningen voor starters. Afgerond. Er is nog 1 woning te koop. Rest is bewoond.	Woonservice
Boerderijzone en achtergebied Hoofdstraat	De eigenaar van boerderij nummer 40 is van plan deze in het voorjaar van 2013 te slopen. De boerderij aan Hoofdstraat nummer 34 zal naar verwachting weer terug verkocht worden aan de vorige eigenaar. Over de ontwikkeling van woningbouw op het achterterrein (An de Boerbrink) zijn nog steeds gesprekken gaande.	Woonservice
Locatie Meursinge	Mogelijke realisatie van appartementen en 3 vrijstaande woningen. Het nieuwe plan voor een appartementencomplex is in overleg met initiatiefnemer bij recht (bestemming wonen) meegenomen in het bestemmingsplan Westerbork.	Meursinge
V. Weezelplein / Hoek Roessinghkamplaan	Naar aanleiding van overleggen met omwonenden en andere direct betrokkenen zijn we bezig met een uitwerking van plannen, die gecombineerd met de verkeersafwikkeling voor het gehele dorp Westerbork (incl. de zgn schoolroutes) gepresenteerd zullen worden.	Woonservice
Voormalig AZC- terrein	Realisatie vrijstaande woningen. Om de ontwikkeling van woningen mogelijk te maken zal er een nieuw bestemmingsplan opgesteld moeten worden. Momenteel wordt het voorontwerpbestemmingsplan dat door de initiatiefnemer is ingediend, door de gemeente beoordeeld.	Credo
Zandhoeklaan	Verondersteld werd dat het plan afhankelijk zou zijn van het onderzoek naar de schoolroutes. Dit is niet het geval en de ontwikkelaar werkt momenteel in samenspraak met de gemeente aan de ontwikkeling van een passend plan.	Kontour
Bovensmilde		
Woningen Witterweg	Realisatie 20 twee-onder-een kap woningen. Woningen in de verkoop	Groothuis
Nieuwbouw achter NHkerk Hoofdweg 186	Nadat GGZ haar bouwplan heeft ingetrokken zijn er verkenningen voor de mogelijke ontwikkeling van woningbouw voor senioren.	Stichting Seniorenbouw Noord-Nederland
Kleine kernen		
Hooghalen Brootacker II	Kaveluitgifte Brootacker II is gestart. De eerste kavels zijn in optie.	Mogelijk Woonservice
Hoogersmilde	Herstructurering A. Pauwstraat en omgeving. Vervangende nieuwbouw. Het project is afgerond. Mogelijk komt er nog een tweede fase.	Actium
Hoogersmilde	Kaveluitgifte bestaande uitbreidingsplan Hulzebosstraat	-
Zwiggelte	Kaveluitgifte van woningen in nieuwe uitbreidingsplan Olde Gard is gestart. De woningen van Woonservice zijn gereed.	Woonservice
Witteveen	Na de oplevering van 10 woningen in 2011, zijn er in 2012 weer nieuwe kavels in uitgifte geweest.	Woonservice
Hijken	Via nieuw bestemmingsplan worden ca. 8-10 woningen	-

Concreet Project	Stand van zaken	Samenwerking met partij
	mogelijk gemaakt. Bestemmingsplan is eind 2012 vastgesteld.	
Uitleg Oranje	Via nieuw bestemmingsplan is flexibele invulling van de uitbreidingslocatie mogelijk gemaakt.	-
Elp	Realisatie van ca. 15 woningen is in bestemmingsplan mogelijk gemaakt via principe 'op dorpse schaal'	-
Broekstreek herziening BP	Via nieuw bestemmingsplan worden ca. 15-20 woningen mogelijk gemaakt. Het plan is begin 2013 vastgesteld.	Woonservice
Wijster	Via nieuw bestemmingsplan worden ca. 6 -8 woningen mogelijk gemaakt. Op uitbreidingslocatie Nije Weg worden tevens gewerkt aan het realiseren van 5 starterswoningen.	-
Uitbreiding Drijber	Via nieuw bestemmingsplan zijn 8 woningen mogelijk gemaakt. Kavels zijn in uitgifte genomen.	-
Nieuw-Balinge	Nog 11 woningen te realiseren binnen bestaande bestemmingsplan. Nieuw bestemmingsplan is in ontwikkeling en is begin 2013 vastgesteld.	-

Indicator	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Aantal verleende startersleningen	4	3	0	4	3	3

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	4.527	5.828	6.400	-572
baten	3.947	5.085	3.885	1.200
resultaat voor bestemming	580	743	2.515	-1.772
mutaties reserves	347	232	-85	317
resultaat na bestemming	927	975	2.430	-1.455

Deelprogramma Milieu

Ontwikkelingen

In 2011 is het Milieubeleidsplan 2011-2014 ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. In het plan is onderscheid gemaakt in vier programma's:

1. Inwoners
2. Ondernemers
3. Eigen organisatie
4. Omgevingskwaliteit

De nadruk van het Milieubeleidsplan 2011-2014 ligt op de programma's voor de inwoners en de eigen organisatie.

Financiën

Van de structurele beschikbare budgetten in 2012 is afgerond € 183.000 besteed in de projecten. Dat is ca. € 4.000 meer dan geraamd. Dit is vooral veroorzaakt doordat er meer onderzoeken zijn uitgevoerd dan verwacht in het kader van vergunningverlening.

Naast de structurele middelen is gebruik gemaakt van incidentele middelen uit het SLOK en Klimaatcontract. In totaal is afgerond € 171.000 van deze middelen besteed aan de projecten.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1. Inwoners	- Stimuleren energiebesparende maatregelen, duurzame energie en duurzaam bouwen. - Stimuleren voorkomen en hergebruik afvalstoffen en voorkomen en opruimen zwerfafval. - Stimuleren goed rioolgebruik, zelf hemelwater afkoppelen. - Informeren inwoners wie verantwoordelijk is voor het oplossen van (grond)wateroverlast en hoe inwoners eventueel zelf (grond)wateroverlast kunnen oplossen. - Basisschoolleerlingen en inwoners kennis laten maken over de aangename kant van natuur en milieu.
2. Ondernemers	- Streven naar duurzame en schone bedrijvigheid en bedrijventerreinen.
3. Eigen organisatie	- Bij nieuw- en verbouw van gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting naar een zo laag mogelijk energiegebruik en het toepassen van milieuvriendelijke materialen streven. - De gemeente geeft het goede voorbeeld voor verantwoord ondernemen. Bij inkopen wordt duurzaamheid als criterium meegenomen.
4. Omgevingskwaliteit	- De kosten voor de burger voor de afvalinzameling en –verwerking zo laag mogelijk houden en blijvend voldoen aan de landelijke afval inzamel doelstellingen. - Het in stand houden van een doelmatig en duurzaam rioleringsstelsel - Duurzame omgang met water en een grotere beleving van het water (Waterplan) - Duurzaam bodemgebruik - Behouden huidige geluidskwaliteit en waar mogelijk verbeteren. - De risico's van opslag, transport en toepassing gevaarlijke stoffen zoveel mogelijk beperken. - De klant zo efficiënt mogelijk bedienen met vergunningen via één loket. - Voorkomen van milieuovertredingen, risico's voor de volksgezondheid en overlast door adequaat toezicht en handhaving.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Vaststelling milieujaarverslag	Maart 2012	rc R&G / raad
Vaststelling milieujaarprogramma	Maart 2012	rc R&G / raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1	Inwoners - Uitvoeren project Mijn Isolatie, Mijn Zon en Koopstartregeling - Start project 'Wij doet 't aans, oes dörp onbeparkt holdbaar' - Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek Beilen-Oost - Projecten Millenniummarkt, Nacht van de Nacht, project e-scooter. - Faciliteren schoonmaakacties dorpen. - Voorlichting over werking riool, rioolgebruik en rioolwerkzaamheden. - Campagne (grond)wateroverlast - Lespakket basisscholen en boomfeestdag.	2011/12 2012/13 2012 2012 2012 2012 2012 2012
2.	Ondernemers - Participatie in ontwikkeling Mera als Energietransitiepark - Informatiemarkt Schoon en innovatief vervoer	2011/12/13 2012
3.	Eigen organisatie - Uitvoeren energiebesparende maatregelen in gemeentelijke gebouwen. - Uitvoeren energiebeheer en energiemonitoring - Realisatie laadpunten elektrisch vervoer. - Lease elektrische auto en twee groen gas auto's - Besluitvorming plaatsen zonnepanelen op dak gemeentehuis - Inkoop groene elektriciteit en gas (2014/15)	Doorlopend Doorlopend 2012 2012 2012/13 2012
4.	Omgevingskwaliteit - Vaststellen gemeentelijk afvalstoffenplan - Uitvoeren gemeentelijk afvalstoffenplan - Realisatie KGA depot op Milieustraat Beilen - Uitvoeren verbreed gemeentelijk rioleringsplan - Uitvoeren waterplan - Vaststellen grondwaterbeleidsnotitie en Verordening afvoer hemelwater - Uitvoeren afkoppelplannen diverse kernen - Afkoppelen hemelwater Het Stroomdal en G.A. de Ridderschool - Creëren waterberging Markt /Nassaukade - Vaststellen Bodemkwaliteitskaart en Nota bodembeheer (bodembeleid) - Kansenkaart Warmte Koude Opslag - Uitvoeren bodemsaneringen Leemskoel en kassencomplex De Homaat - Mogelijk maken toestaan risicovolle bedrijvigheid op Mera-terrein. - Uitvoeren geurvisie verordening - Uitvoeren milieuhandavingsplan	2012 Doorlopend 2012 Doorlopend Doorlopend 2011/12 2011/12/13 2012 2011/12/13 2011/12 2011/12 2011/12 2011/13 Doorlopend Doorlopend

Het programma Milieu bevat ook de kosten van afvalverwerking en riolering. Deze worden toegelicht in de paragraaf kapitaalgoederen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Milieu				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	6.902	7.130	7.106	24
baten	6.978	7.118	7.014	104
resultaat voor bestemming	-76	12	92	-80
mutaties reserves	-237	-212	-173	-39
resultaat na bestemming	-312	-200	-82	-118

Programma	Openbare Ruimte
Deelprogramma	Verkeer Groen Begraafplaatsen

Programmadoelstelling

Het zodanig inrichten van de openbare ruimte dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.

Beleidskader

- Landschapsbeleidsplan (2012)
- Groenbeleidsplan 2006-2015
- Strategie wegbeheer 2007-2011
- Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2012 (GVVP)
- Nota begraafplaatsen
- Beleidsplan Spelen (2011-2020)
- Bruggenbeheer

Coalitieakkoord

- De afgelopen periode is veel geïnvesteerd in het wegwerken van achterstallig onderhoud van wegen. Wij vinden dat we nu op een aanvaardbaar niveau voor de wegen buiten de bebouwde kom zijn aangekomen. In deze bestuursperiode leggen we meer accent op de straten, fietspaden en voetpaden binnen de bebouwde kom. Dat moet kunnen binnen de bestaande middelen.
- In deze bestuursperiode zal een nieuw Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan aan de raad worden voorgelegd.
- Voor het onderhoud van bruggen gaan we extra investeren. Daartoe worden de voor dat doel geparkeerde middelen bij de begroting 2010 structureel ingezet.
- Het groenbeleidsplan dient als basis voor afspraken met buurten, wijken of dorpen over aanleg en onderhoud van openbaar groen.
- Binnen de budgettaire mogelijkheden gaan we de plannen voor het gebied rondom de Markt en de Nassaukade concreet maken.

Relatie met andere programma's

- Bouwen, wonen en milieu
- Vrije tijd
- Onderwijs en Jeugd

Ontwikkelingen

Als het gaat om de beleidsontwikkeling zijn in 2012 belangrijke stappen gezet. Na een zorgvuldig traject, waarbij veel tijd is ingeruimd voor overleg, is het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2012 tot stand gekomen. Hetzelfde geldt voor het Landschapsbeleidsplan. Op beide deelterreinen worden nu uitvoeringsplannen gemaakt.

De werkzaamheden die de gemeente in het kader van de openbare ruimte verricht hebben voor een groot deel een beheersmatig karakter. Te denken valt aan het groenonderhoud en het wegenonderhoud. Deze activiteiten zijn gericht op het behoud van een aantrekkelijk leef- en woonklimaat. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen staan de middelen benoemd. Dit programma richt zich vooral op de concrete doelstellingen om de woon- en leefomgeving in Midden-Drenthe nog aantrekkelijker te maken, zoals de plannen ter versterking van de hoofdgroenstructuur.

In 2009 is voor het centrumgebied van Beilen een Beeldkwaliteitsplan opgesteld dat concrete inrichtingsprincipes geeft voor zowel gebouwen als voor de openbare ruimte. Inmiddels is daar een stevige invulling aan gegeven. In het jaar 2012 is een start gemaakt met het laatste project. Daarbij gaat het om de herinrichting van het gebied Markt-Nassaukade. Door een juridisch geschil bij de aanbesteding is de uitvoering pas gestart na de zomervakantie. De werkzaamheden worden in het voorjaar van 2013 afgerond.

In 2012 is een inventarisatie uitgevoerd naar de situatie van de oudere wijken in de gemeente. Er ligt inmiddels een overzicht van wijken die op basis van ruimtelijke en sociale afwegingen revitalisering behoeven. In de begroting 2013 zijn middelen beschikbaar gesteld om in een drietal wijken aan de slag te gaan.

Ontwikkelingen

In 2012 heeft uw raad het Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan (GVVP) vastgesteld. In dit plan zijn de beleidskaders en de ambities tot 2020 zijn vastgelegd. In navolging van het GVVP wordt er in de komende periode op verschillende deelterreinen verder beleid ontwikkeld, zoals bewegwijzering en parkeren. Ook wordt er voor het GVVP een uitvoeringsprogramma voor de komende tijd opgesteld.

Door vertraging in de gunning konden we pas in de tweede helft van 2012 starten met de uitvoering van de Markt –Nassaukade. De parkeervisie voor het centrum van Beilen die in navolging hierop ontwikkeld wordt is daarom vertraagd en wordt in het begin van 2013 vormgegeven.

Om de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid van Westerbork te verbeteren hebben we in 2012 de infrastructurele plannen verder ontwikkeld. Uw raad heeft besloten om voor de uitvoering van deze plannen in de begroting 2013 financiële middelen ter beschikking te stellen.

In 2011 zijn we gestart om voor de Hoofdstraat in Hooghalen een herinrichtingsplan te ontwikkelen. De intentie was om met de uitvoering van dit plan in 2012 te starten. Doordat er geen ISV-subsidie toegekend werd, zijn we op zoek gegaan naar andere financieringsbronnen. Deze hebben wij o.a. gevonden in BDU-subsidie. De uitvoering van dit herinrichtingsplan vindt in 2013 plaats.

In 2012 zijn de werkzaamheden aan de Stille kant in Bovensmilde, Hoogersmilde en Smilde afgerond. Ook hebben we in 2012 de haltevoorzieningen voor bussen verbeterd, door 52% van de haltes te voorzien van toegankelijke perrons.

Wat hebben we bereikt?

Het verbeteren van (1) de verkeersveiligheid, (2) de bereikbaarheid en (3) de leefbaarheid.

Algemene doelstellingen
Het terugdringen van het aantal ongelukken
Vermindering van het aantal verkeersslachtoffers
Het ontwikkelen van station Beilen tot overstappunt (OV-knooppunt) en het verbeteren van de verbindingroute tussen Beilen-centrum en het station
Het verbeteren van de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in de gehele gemeente.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Vaststellen uitvoeringsplan GVVP 2020	December 2012	Raad
Ontwikkelen parkeervisie centrum Beilen	2013	rc R&G/Raad
Bewegwijzeringsbeleidsplan	2013	rc R&G/Raad

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
Wat	Wanneer
Aanpak projecten onder meer uit de projectenlijst GVVP; afhankelijk van beschikbaar gestelde middelen uit het bestedingsplan en provinciale subsidie	Doorlopend
(Regionale) aanpak beïnvloeding verkeersgedrag	Doorlopend
- Drents verkeersveiligheidslabel - Subsiëring verkeersouders per school - Motorrijvaardigheidstraining - Clinic Veilig uitgaan - Seniorenritten / verkeersmarkt senioren - Dode Hoek projecten - School-thuisroute brugklas - Gordelcontrole bij scholen	

Indicator: aantal verkeersslachtoffers	2008	2009	2010 *	2011 *	2012 *
Verkeersgewonden (alle wegen in gemeente)	65	49	14	1	**
verkeersdoden(alle wegen in gemeente)	3	4	-	9	**
Verkeersgewonden (gemeentelijke wegen)	35	26	10	1	**
Verkeersdoden (gemeentelijke wegen)	1	1	-	4	**

* Vanaf 2010 is de registratiegraad en de wijze van registreren van ongevallen door de politie aanzienlijk gewijzigd en versobert, waardoor deze getallen niet te vergelijken zijn met de jaren ervoor en niet representatief zijn.

** Deze gegevens worden jaarlijks omstreeks in juli over het verstreken jaar aangeleverd door de Adviesdienst Verkeer en Vervoer van Rijkswaterstaat.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Verkeer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.919	4.302	4.556	-254
baten	16	16	42	-26
resultaat voor bestemming	3.903	4.286	4.514	-228
mutaties reserves	0	-368	-671	303
resultaat na bestemming	3.903	3.918	3.843	75

Ontwikkelingen

Voor het groen binnen de bebouwde kommen is het Groenbeleidsplan richtinggevend. Voor het groen buiten de bebouwde kommen, geeft het Landschapsbeleidsplan de kaders aan.

Uitvoering Groenbeleidsplan

Op basis van het Groenbeleidsplan worden jaarlijks groenvakken gerenoveerd en bomen geplant. Het gaat om het renoveren van verouderde plantvakken en het versterken van de groenstructuur. Voor het uitvoeren van werkzaamheden wordt aansluiting gezocht bij het moment van uitvoering van andere activiteiten, zoals herstraten, of renovatie van een speelvoorziening. Zo wordt 'werk met werk' gemaakt.

Uitgangspunt is dat overleg en wensen van bewoners mede bepalend zijn voor de inrichting. Voor onder meer Smilde, Hoogersmilde en Hooghalen worden groenplannen voorbereid, in 2012 is het groenplan Hijken uitgevoerd.

Verder zijn er in 2012 diverse renovaties geweest, zoals

- het grote speelveld aan de Prins Clausstraat - Prins Hendrikstraat te Smilde met provinciale subsidie (SEV Sociaal Economische Vitalisering);
- groen en spelen in Hooimaveld, Westerbork;
- diverse renovaties van hagen, grasvelden en groenvakken;
- Groenplan Hijken.

Groenonderhoud

Binnen de bebouwde kommen geldt dat het groenonderhoud wordt aanbesteed met beeldbestekken, waarbij is beschreven en eventueel met foto's uitgebeeld, wat de gewenste kwaliteit is. Het groenonderhoud vindt plaats in overeenstemming met de Flora- en Faunawet, volgens de gedragscode 'Bestendig beheer (gemeentelijke) groenvoorzieningen'. De werkzaamheden worden grotendeels door Alescon uitgevoerd.

Op basis van het vastgestelde Groenbeleidsplan zijn de onderhoudsniveaus bepaald, echter met ingang van 2012 zijn de onderhoudsniveaus van onkruidbeheersing in beplantingsvakken door beperking van budgetten verlaagd. Dit betekent dat er meer onkruid wordt getolereerd in de beplantingsvakken. Ook de gazons in de gemeente worden gemaaid op een wat lager kwaliteitsniveau. Dit betekent dat er op bepaalde plaatsen in vergelijking met voorgaande jaren bijvoorbeeld minder vaak wordt bijgemaaid rondom obstakels. Tot slot is door beperking van budgetten het aantal afvalbakken in het buitengebied verlaagd.

Landschapsbeleidsplan

Op 1 november 2012 is het geactualiseerde Landschapsbeleidsplan 2012 door uw raad vastgesteld. Het beheer en onderhoud van de gemeentelijke eigendommen in het buitengebied moet hierop worden aangepast. In 2013 worden hiervoor uitvoeringsprogramma's ontwikkeld.

Wat hebben we bereikt?

Beschikken over aantrekkelijke en functionele openbare groenvoorzieningen.

Algemene doelstellingen

Beschermen en versterken van de hoofdgroenstructuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1	Uitvoering groenbeleidsplan: per jaar wordt, i.o.m. de bewoners, een gedeelte van het groenareaal aangepakt	doorlopend
	Bestekken voor het groenonderhoud op basis van gewenste kwaliteit per m2 in alle bebouwde kommen.	Jaarlijks
	Ontwikkelen beheerplan landschappelijke beplantingen, bermen en sloten	2013

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Groen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.354	3.351	3.437	-86
baten	74	74	205	-131
resultaat voor bestemming	3.280	3.277	3.232	45
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	3.280	3.277	3.232	45

Deelprogramma Begraafplaatsen

Ontwikkelingen

De achterliggende jaren is de capaciteit van onze begraafplaatsen verbeterd door enerzijds uitbreiding en op andere locaties door ruiming van graven. In 2013 wordt er nog een nieuwe urnenmuur geplaatst op de begraafplaats in Smilde (Kyllot) en middels inbreiding op dezelfde begraafplaats ruimte gemaakt voor 50 graven.

In aansluiting op landelijke ontwikkelingen signaleren wij een afnemende belangstelling voor begraven. De indruk bestaat ook dat de verschillen in kostenontwikkeling tussen begraven, inclusief het in stand houden van graven (grafrechten), en cremieren daaraan bijdraagt.

Wat hebben we bereikt?

Om zorgen te dragen voor voldoende capaciteit is er een nieuwe urnenmuur gebouwd in Hijken.

De historische vereniging inventariseert welke waardevolle en historische graven op begraafplaats Torenlaan te Beilen liggen.

Door dat wij een ontheffing van de Flora & Faunawet hebben ontvangen hebben we de overlast van konijnen kunnen beheersen op begraafplaatsen in Hooghalen, Hijken en Westerbork.

In 2012 is een nieuwe beheersverordening voorbereid voor de gemeentelijke begraafplaatsen. Eén van de belangrijkste wijzigingen is de uitgifte en verlenging van de grafrechten.

In 2012 heeft uw raad nieuwe tarieven vastgesteld voor de lijkbezorging.

Algemene doelstellingen
De capaciteit van de bestaande begraafplaatsen handhaven. Zorg dragen voor voldoende graven, urnengraven – en nissen.

Lange termijnagenda		
Wat	Wanneer	Afdoening
Opstellen lijst bijzondere en cultuurhistorische graven	doorlopend	
Vorbereiden en opruimen sterk verwaarloosde graven Torenlaan te Beilen en Kerkenveld te Smilde	2012	2017
Vorbereiden in gebruik name grafveld op begraafplaats Kerkenveld te Smilde	2013	2015

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Overleg met begrafenisverenigingen	Periodiek
2.	Beheerswerkzaamheden aan groenvoorzieningen, paden en opstallen	Doorlopend
3.	Onderhouden oorlogsgraven en gedenkmonumenten	Doorlopend
4.	Leggen van bloemen en kransen i.v.m. dodenherdenking	Jaarlijks
5.	Verwijderen van grafmonumenten waarvan de rechten zijn vervallen	Periodiek

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Begraafplaatsen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	742	740	728	12
baten	308	338	275	63
resultaat voor bestemming	434	402	453	-51
mutaties reserves	0	0	0	0
resultaat na bestemming	434	402	453	-51

Programma	Vrije tijd
Deelprogramma	Sport Recreatie Cultuur

Programmadoelstelling

Het bieden van faciliteiten en het creëren van voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Het doel van het programma is samen Midden-Drenthe op de toeristische kaart zetten. Het meetbare doel is 10% meer economische bedrijvigheid in Midden-Drenthe in 2020. Het middel om dit te bereiken is het ontwikkelen van Recreatie & Toerisme (meer bezoekers betekent meer bestedingen en zo meer werkgelegenheid).

Beleidskader

- Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan
- Cultuurnota 2010 – 2013 (januari 2010)
- Mantelovereenkomst ICO (2005 - 2011)
- Sportnota 2008-2013
- Werkplan Recreatie & Toerisme 2010
- Beleidsnotitie Toeristische Informatievoorziening Midden-Drenthe

Coalitieakkoord

- Meer investeren in Recreatie & Toerisme met als doel het behalen van een hoger rendement
- Investerings in Recreatie & Toerisme worden gedekt door een bijstelling van de toeristen- en forensenbelasting

Relatie met andere programma's

Bouwen, wonen en milieu
Openbare ruimte

Ontwikkelingen

In 2011 is een onderzoek gedaan naar de hoogte van de sporttarieven en naar de hoogte en de opbouw van de vergoeding voor zelfbeheer van sportaccommodaties. De behandeling daarvan is in 2012 vertraagd en is nu voorzien voor 2013. Voor kunsteducatie voor kinderen wordt een nieuw contract afgesloten met bij voorkeur ICO. De onderhandelingen hierover zijn in 2012 nog niet afgerond. Dit wordt voorzien voor 2013

Deelprogramma Sport

Ontwikkelingen

Het deelprogramma Sport omvat een groot aantal beheersmatige activiteiten. Deze activiteiten zijn belangrijk voor het in stand houden van de diverse voorzieningen als sporthallen en zwembaden. Informatie hierover staat opgenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Het college heeft in 2011 opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de sportaccommodaties van de buitensport. Mede op basis van de reacties op de resultaten van het onderzoek door het veld en de raadscommissie heeft het college zelf beleidsuitgangspunten geformuleerd. Deze zijn in april in de raadscommissie besproken.

In 2012 is besloten om deel te nemen aan de regeling Brede Impuls Combinatiefunctionarissen en daarmee voorlopig akkoord te gaan met het inzetten van buurtsportcoaches in de gemeente. Vanuit het rijk wordt hiervoor een subsidie vertrekt over de jaren 2012- 2015. De gelden van 2012 zijn gereserveerd voor de project en zijn bij de bestemming van het rekeningresultaat overgeheveld naar 2013..

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
Het stimuleren van en adequate voorwaarden bieden voor een zo groot mogelijke sportdeelname in de gemeente Midden-Drenthe.	

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen	
Wat	Wanneer
Voorstel tot zelfbeheer aan sportverenigingen	doorlopend
Uitvoering Sportnota:	

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Sport				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.556	3.582	3.418	164
baten	951	961	894	67
resultaat voor bestemming	2.605	2.621	2.524	97
mutaties reserves	27	-29	95	-124
resultaat na bestemming	2.632	2.592	2.620	-28

Ontwikkelingen

Toeristische ondernemers zien de nut en noodzaak van samenwerking en gebiedsmarketing. Net als in de rest van de provincie, is in Midden-Drenthe het aantal banen op het gebied van R&T licht afgenomen. Het is zaak om deze ontwikkeling nauwlettend in de gaten te houden.

Ondanks het slechte economische klimaat en de landelijke tendens van stagnatie en daling van de bezoekers aantallen heeft Midden-Drenthe een plus van 1,56% gerealiseerd in het aantal overnachtingen. Deze groei is toe te wijzen aan de opening van twee nieuwe parken. Bij de hotels en grotere campings was er sprake van een daling van het aantal overnachtingen

Wat hebben we bereikt?

Door het scheppen van goede randvoorwaarden wil de gemeente de komende 10 jaar:

- De groei van de werkgelegenheid in de toeristische sector bevorderen. Taakstellend is een groei van 10%. Ten opzichte van 2006 (banen van 12 uur of meer in de toeristische sector) betekent dit een toename met 60 banen op jaarbasis.
- Ruimte bieden voor groei van zowel kleinschalige als grootschalige activiteiten.
- De kwaliteit van de recreatieve voorzieningen zijn verbeterd en zijn goed ingepast in het Midden-Drentse landschap.
- Midden-Drenthe promoten als een aantrekkelijke toeristische gemeente.
- Toename van het aantal toeristen en activiteiten in Midden-Drenthe. Taakstellend is een groei van 5% ten opzichte van 2006.
- De vaarrecreatie gaat bloeien.
- Evenwicht tussen vraag & aanbod van voorzieningen en een goede samenwerking tussen de aanbieders.

De gemeente vervult een proactieve rol, schept voorwaarden, faciliteert en jaagt ontwikkelingen aan, maar ondernemers moeten het uiteindelijk zelf doen!

Indicator		2009	2010	2011	2012
1.	Aantal banen van ≥ 12 uur (dit wordt 1 keer in de 3 jaar berekend)	951(=2007)	1011	928	869
2.	Aantal dagtoeristen	725.000	725.000	600.000	600.000
3.	Aantal overnachtingen	632.000	720.000	720.000	731.000

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Momenteel is de trend in Recreatie & Toerisme dat de bezoeker een compleet plaatje verwacht met een gericht aanbod dat past bij zijn specifieke wensen en persoonlijke waarden. Bij het inzetten van acties is het behalen van zichtbare resultaten van groot belang. Het doel is te laten zien dat ons platteland leeft door een compleet verhaal te bieden door de losse puzzel stukjes (accommodatie, restaurant, attractie, museum) te combineren in een parelketting en zo de bezoeker langer te laten blijven, meer te laten besteden en vaker terug te laten komen.

Specifieke activiteiten zijn het aanjagen van de Drentse Fiets4daagse. Westerbork is in 2012 gestart als startplaats. Tijdens de Drentse Fiets4daagse is de mascotte van de Drentse Hooglanden geïntroduceerd, Huug de Hooglander.

In de loop van 2012 is via promotie uitgebreid aandacht geschonken aan de Drentse Hooglanden.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Recreatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	320	343	351	-8
baten	0	25	25	0
resultaat voor bestemming	320	318	326	-8
mutaties reserves	0	0	-22	22
resultaat na bestemming	320	318	304	14

Ontwikkelingen

De belangrijkste speerpunten uit de cultuurnota 2010-2013 (februari 2010) zijn:

- we willen alle kinderen en jongeren de kans bieden kennis te maken met en zich te verdiepen in één of meerdere kunstdisciplines;
- we willen alle inwoners in staat stellen zich actief bezig te houden met amateurkunst;
- cultureel erfgoed inbedden in het onderwijs;
- stimuleren van nieuwe contacten en samenwerking om nieuwe initiatieven te ontplooiën.

Een ontwikkeling die mee heeft gespeeld bij het ontwikkelen van het gemeentelijk cultuurbeleid is het plan om zogenaamde culturele allianties tussen provincie en de Drentse gemeenten aan te gaan.

Onder de noemer *Studio 13* hebben provincie en gemeenten eind 2008 uitgesproken meer gezamenlijk aan het cultuur- en museumbeleid van Drenthe te willen werken en hierover ook naar buiten te treden. Het doel is om meer mensen in aanraking te brengen met kunst en cultuur, vooral door actieve participatie. De allianties worden gesloten voor de periode 2009/2010 en 2011/2012. De belangrijkste onderwerpen uit de alliantie 2011/2012 zijn een verhoogde inzet op cultuurparticipatie en -educatie, archiefbeleid, musea en archeologie.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Bevorderen dat de inwoners en bezoekers van de gemeente Midden-Drenthe in aanraking komen met kunst- en cultuur.
2.	Stimuleren van mondiale bewustwording.
3	Behoud van kwalitatief goede, voor alle burgers bereikbare, bibliotheekvoorzieningen (lokaal georiënteerde basisbibliotheek, specifiek doelgroepenbeleid en samenwerking met andere lokale instellingen)

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
1.	Subsidiëring stichting ICO t.b.v. activiteiten kunstzinnige vorming.	Jaarlijks
	Subsidiëring Stichting Podia voor organisatie Uitdag en Amateurkunst in Beeld	Jaarlijks
	Subsidiëring Kunst en Cultuur Drenthe voor coördinatie 3 ^e vierjaren project kunstmenu op alle basisscholen.	4-jarig, start 2010
	Subsidiëring Stichting Kunst4daagse voor organisatie Kunstroute en Atelierroute	Jaarlijks
	Subsidiëring Culturele raden (St. Zomeractiviteiten Westerbork, St. Beilen Promotie en St. Culturele raad Smilde (CRAS)) voor organisatie culturele activiteiten.	Jaarlijks
	Uitvoering 1% regeling t.b.v. realisatie kunstobjecten	Doorlopend
2.	Subsidiëring wereldwinkels	Jaarlijks
3.	Subsidiëring bibliotheken	Jaarlijks

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.
Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Cultuur				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.090	1.221	1.258	-37
baten	29	53	34	19
resultaat voor bestemming	1.061	1.168	1.224	-56
mutaties reserves	0	-116	-164	48
resultaat na bestemming	1.061	1.052	1.060	-8

Programma	Zorg en Welzijn
Deelprogramma	Sociale samenhang en leefbaarheid Wmo

Programmadoelstelling

- Burgers kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- Burgers kunnen aan één loket alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen.
- Het bewaken en bevorderen van de volksgezondheid.

Beleidskader

- Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe
- Wmo Beleidsplan gemeente Midden-Drenthe 2012-2016
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe
- Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo
- Nota + Plan van aanpak lokaal gezondheidsbeleid Midden-Drenthe 2008-2012
- Nota Lokaal Jeugdbeleid 2010-2013, "Talenten in Midden-Drenthe"
- Nota Re-integratiebeleid 2007-2011
- Nota Armoedebeluid 2008-2012
- Nota Alcoholbeleid
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 2008; "Meedoen in Midden-Drenthe"

Coalitieakkoord

- Voorkomen dat mensen aan de rand van de samenleving komen;
- Hulp bieden waar dat echt nodig is;
- Meer invulling geven aan participatie met aandacht voor de rol die vrijwilligerswerk hierin kan spelen;
- Samenhang aanbrengen tussen zorg en welzijn;
- Voorzieningen voor sport, recreatie, zorg en openbaar vervoer zoveel mogelijk op peil houden in samenspraak met de inwoners volgens de afspraken in 'dorpen centraal met bewoners in het middelpunt';
- Eén sterke welzijnsstichting met een stevige rol in de uitvoering van het welzijnsbeleid en in de ondersteuning van vrijwilligers;

Relatie met andere programma's

Ontwikkelingen

In de visiefilm Platteland leeft! staan de mensen centraal. Mensen hebben een goed bestaan en zijn betrokken in een sociale samenleving, waarin vrijwilligerswerk vanzelfsprekend is. Goede voorzieningen als ontmoetingsplekken in de dorpskernen zijn van groot belang.

De gemeente voorziet hier onder andere in door de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en het kleine dorpenbeleid. In de programmabegroting komen de 9 prestatievelden uit de Wmo en het door de gemeente toegevoegde prestatieveld "Aangepast wonen met zorg" tot uiting in 3 deelprogramma's:

- Lokaal Jeugdbeleid (programma Onderwijs en Jeugd)
- Sociale samenhang en leefbaarheid (programma Zorg en Welzijn)
- Wmo (programma Zorg en Welzijn)

De nota WMO waarin de samenhang tussen zorg en welzijn is uitgewerkt is vastgesteld door de raad. In de nota wordt er duidelijk voor gekozen om meer terug te leggen bij de maatschappij. Wat de maatschappij zelf kan moet vooral niet door de professional worden opgemaakt. Dit is een forse cultuurslag vergeleken met de voorgaande jaren. In Midden-Drenthe was deze gemeenschapszin vanouds her al vrij hoog. Het blijft de vraag in hoeverre daar nog rek in zit. Naast een cultuuromslag betekent het ook een forse bezuiniging. Het geld is op door de economische crisis. De nadere uitwerking van het WMO-beleid wordt beschreven in aparte beleidsnotities. In de notities wordt de samenhang met andere beleidsterreinen aangegeven. Voorbeelden hiervan zijn de Mantelzorgnota en

de Participatienota. In 2012 is daarnaast een start gemaakt met de voorbereiding van het overhevelen van voormalige AWBZ voorzieningen naar de gemeente.

In 2012 is de fusie tussen beide welzijnsstichtingen afgerond. Onder regie van de gemeente zijn de onderhandelingen vlot getrokken en is er per 1 januari 2013 een nieuwe stichting ontstaan. Het Molukse welzijnswerk is hier nog niet bij betrokken maar dit zal in 2013 plaatsvinden.

Deelprogramma Sociale samenhang en leefbaarheid

Ontwikkelingen

In de periode november 2011 – februari 2012 heeft het college haar 2-jaarlijkse dorpenronde gehouden. Deze gesprekken met de bewoners- en dorpsbelangenorganisaties leveren input op voor de in de periode na februari 2012 te verrichten activiteiten voor de dorpen. Via een actielijst gestuurd door het managementteam zijn de meeste punten afgewerkt. De resterende punten worden meegenomen in toekomstig beleid of kunnen nu nog niet gerealiseerd worden.

Als onderlegger voor de verbetering van de leefbaarheid maken we ook gebruik van door een aantal dorpen zelf opgestelde dorpsvisies. In de visies wordt de gewenste ontwikkeling voor de leefbaarheid van de dorpen beschreven. De dorpen Hooghalen (invulling AZC, realisering MFC, verbetering infrastructuur), Hijken (leefbaarheid, brede school, verbetering infrastructuur), Oranje (invulling woningbouwlocatie, verbetering infrastructuur) en Spier (geluidswal, ontwikkeling dorphart/kern en dorpshuis) hebben inmiddels een dorpsvisie opgesteld.

Medio 2009 is gestart met de visievorming voor kleine dorpen waarin onderwijs(huisvesting) wordt beschouwd als basisvoorziening. In de raadsontmoeting van 17 juni 2010 heeft de stuurgroep Leefbaarheid / Onderwijs haar eerste verkennende rapportage gepresenteerd. Pilotprojecten hiervoor lopen in Witteveen en Beilen. Dit heeft ertoe geleid dat de dorpen Witteveen en Balinge hebben besloten het primair onderwijs in Balinge te concentreren en de school in Witteveen te sluiten.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
Het in verband met de sociale samenhang en de leefbaarheid van buurten en dorpen:	
a.	ondersteunen van het particulier initiatief, en
b.	het handhaven van de bestaande accommodaties in alle dorpen

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
a.	Uitvoering leefbaarheid initiatieven dorpsbelangenorganisaties (kleine dorpenbeleid)	Doorlopend
	Voortzetten bestaande overlegstructuur met bewoners- en dorpsbelangenorganisaties	Doorlopend
	2-jaarlijkse dorpenronde college (laatste keer november 2011 – februari 2012)	2- jaarlijks
	Subsidiëring van de activiteiten van diverse instellingen zoals Stichting Welzijn Midden-Drenthe, Stichting Welzijn Ouderen en NoorderMaat.	Doorlopend
b.	Voortzetting bestaand beleid	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Sociale samenhang en leefbaarheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.685	2.530	2.460	70
baten	10	191	191	0
resultaat voor bestemming	2.675	2.339	2.269	70
mutaties reserves	0	353	353	0
resultaat na bestemming	2.675	2.691	2.621	70

Ontwikkelingen

Algemeen

Dit jaar is de het beleidsplan Wmo Midden-Drenthe 2012 – 2016 “Midden-Drenthe, Sociaal en evenwichtig” vastgesteld. Daarin zijn de kaders voor het uitvoeren van de Wmo in de komende jaren vastgelegd.

Vrijwilligerswerk en mantelzorg

De ondersteuning en versterking van het vrijwilligerswerk en invulling van de makelaarsfunctie organiseren we via Meedoen Midden-Drenthe, steunpunt vrijwilligerswerk. In 2012 is het project voortgezet. Voorbereidingen zijn getroffen voor een nota mantelzorg.

Lokaal Gezondheidsbeleid

Vanuit het project MAKLUKZAT van het Drentse Actieprogramma Jeugd en Alcohol is in het bijzonder aandacht besteed aan een campagne voor en door jongeren waaraan jongeren uit Witteveen hebben meegedaan. Daarnaast is een modelverordening voor de nieuwe Drank en Horecawet opgesteld.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
Algemeen	
0.	Het Wmo beleidsplan voor de komende jaren is vastgesteld.
Vrijwilligerswerk en mantelzorg	
Het vrijwilligerswerk is in de gemeente gestimuleerd en versterkt door:	
1.	Invulling te geven aan de ‘lokale makelaarsfunctie’ door Meedoen Midden-Drenthe
2.	Het deels financieel ondersteunen van de deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers
3.	Beleid in ontwikkeling voor ondersteuning van mantelzorg en vrijwillige zorg
Voorzieningen	
Zorg en ondersteuning van kwetsbare groepen door:	
4.	Verstreking van individuele voorzieningen.
5.	Een passend aanbod van welzijnsvoorzieningen en -activiteiten
Lokaal Gezondheidsbeleid	
Een goede gezondheid voor alle inwoners, door:	
6.	- het bevorderen van een gezonde leefstijl; - het verbeteren van het psychosociale welbevinden; - het voorkomen en bestrijden van sociaal isolement; - het voorkomen van alcoholmisbruik door: uitvoering te geven aan project MAKLUKZAT - verbeteren van de ketensamenwerking; - gezondheid onderdeel te laten uitmaken van andere beleidsterreinen.
7.	het voorkomen van alcohol-, drugs- en gokverslaving
8.	het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
0.	Algemeen	
	De kaders voor het uitvoeren van de Wmo in de komende jaren vaststellen.	2012
	Vrijwilligers en Mantelzorg	
1.	Subsidiering Stichting Welzijn Midden-Drenthe (reguliere werkzaamheden)	doorlopend
	Beleid ontwikkelen mantelzorg en vrijwillige zorg	2012/2013
	Nader invullen makelaarsfunctie voor maatschappelijke stage	doorlopend
2.	Uitvoering "subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers"	doorlopend
3.	Beleidsadvies voor mantelzorg ondersteuning	2012
	Voorzieningen	
4.	Verstrekken individuele voorzieningen	doorlopend
5.	Subsidie is aan welzijnsinstellingen verstrekt.	doorlopend
	Lokaal gezondheidsbeleid	
6.	Bijdrage GGD Drenthe voor uitvoering basistaken en additionele taken. Naast het werk door de GGD Drenthe zijn er diverse kleinschalige initiatieven en activiteiten met een subsidie ondersteund.	doorlopend
7.	Subsidiering Verslavingszorg Noord Nederland en Stichting Preventie Advies Team t.b.v. preventie-, handhavings- en voorlichtingsactiviteiten	doorlopend
	Uitvoering Nota alcoholbeleid	doorlopend
8.	Deelname aan het regionale overleg Maatschappelijke Opvang en Volksgezondheid, georganiseerd door de centrumgemeente. De voortgangsnota "huiselijk geweld 2012 -2013" is vastgesteld.	2012
9.	Steunen initiatieven om knelpunten in de AWBZ-zorg aan te pakken.	doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Wmo				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	7.972	8.101	7.674	427
baten	495	565	644	-79
resultaat voor bestemming	7.477	7.536	7.030	506
mutaties reserves	-36	-36	107	-143
resultaat na bestemming	7.442	7.500	7.137	363

Programma	Algemene middelen
Deelprogramma	Financiën Bedrijfsvoering Saldo rekening na bestemming

Programmadoelstelling

Het voeren van een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering.

Beleidskader

- Financiële verordening Midden-Drenthe
- Controleverordening gemeente Midden-Drenthe
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe
- Nota Bedrijfsvoering Midden-Drenthe.

Coalitieakkoord

- Financieel lange termijn beleid dat rust op twee pijlers: sociaal en financieel gedegen.
- In deze periode zal er een taakstellende bezuiniging gerealiseerd moeten worden. We houden waarbij rekening met een taakstelling van 6 miljoen euro in deze periode. In het coalitieakkoord is voor 4 miljoen euro al een richtinggevende invulling afgegeven.
- De ingestelde conjunctuurreserve wordt indien nodig gebruikt om de incidentele tekorten te overbruggen die ontstaan, bijvoorbeeld omdat sommige bezuinigingen niet in een keer maar gefaseerd worden ingevoerd.
- In principe horen tarieven en leges kostendekkend te zijn.
- Voor de berekening van het OZB tarief gaan we uit van het door het CBS in maart van het voorafgaande jaar geprognosticeerde inflatie van het komende begrotingsjaar meerjarig wordt vanaf 2011 uitgegaan van 1,5%. Per begrotingsjaar zal blijken of dit voor het betreffende begrotingsjaar voldoende is of dat dit aangepast moet worden.

Relatie met andere programma's

Alle programma's.

Ontwikkelingen

Deelprogramma Financiën

Ontwikkelingen

In deze bestuursperiode zullen de verschillende paragrafen worden geactualiseerd en de financiële verordening worden aangepast aan de laatste ontwikkelingen.

Gezien de druk op de financiën de komende jaren zullen er keuzes moeten worden gemaakt waarbij het uitgangspunt van een sociaal en solide financieel beleid zoveel mogelijk in stand blijft.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1.	Opvangen extra uitgaven binnen de inflatiecorrectie.
2.	Alleen een meer dan trendmatige verhoging van de uitgaven indien dit noodzakelijk is om extra of op een hoger peil gelegen resultaten te bereiken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Lange termijnagenda		
Wat	Vastgesteld door de raad op:	
Financiële verordening ex art 212 gemeentewet	26 januari 2012	
Vaststelling Perspectiefnota begroting 2013	12 juli 2012	
1e financiële bijstelling begroting 2012	28 juni 2012	
Najaarsnota 2012	1 november 2012	
Jaarstukken 2011	31 mei 2012	
(meerjaren)Begroting 2013	8 november 2012	

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
	Zie onderdeel financiële positie en paragrafen.	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld.

Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Financien				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	72	-563	1.216	-1.779
baten	38.962	39.335	40.902	-1.567
resultaat voor bestemming	-38.890	-39.898	-39.686	-212
mutaties reserves	-719	-14	31	-45
resultaat na bestemming	-39.609	-39.911	-39.655	-256

Deelprogramma Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren heeft de organisatie zich sterk ontwikkeld in kwaliteit en efficiëntie. Er is geïnvesteerd in opleidingen en trainingen om dienstverlening op een hoger kwaliteitsniveau te krijgen. Daarnaast hebben we binnen de organisatie kritisch gekeken welke werkzaamheden we als gemeenten ook daadwerkelijk moeten uitvoeren. Dat heeft er in geresulteerd dat vacatures niet altijd worden ingevuld.

Met name de komende transities zorgen ervoor dat het onderwerp samenwerking met andere gemeenten weer op de bestuurlijke agenda staat. Als Midden-Drenthe is ons palet van samenwerking erg divers. Afhankelijk van het onderwerp werken we samen met verschillende gemeenten.

De organisatie heeft de afgelopen jaren al een substantiële bijdrage geleverd in het verminderen van de kosten. Taakstellend zal binnen het totaal van bedrijfsvoering gekeken moeten worden hoe het met minder kan. Daarnaast willen we wel de zekerheid bieden aan medewerkers dat er in het kader van de bezuinigingen geen gedwongen ontslagen zullen vallen.

Voor 2012 betekende dit een bezuiniging van €150.000 op personele kosten.

Wat hebben we bereikt?

Algemene doelstellingen	
1	Een doelmatige, flexibele, kwaliteitsvolle en vraaggerichte organisatie gericht op dienstverlening aan de Midden-Drentse samenleving ondanks de noodzakelijke bezuinigingen
2	Een organisatie met voldoende massa en kwaliteit om de dienstverlening ook onder onverwachte of moeilijke omstandigheden inhoud te geven.
3	Niet per se alles zelf doen; uitbesteding of samenwerking zijn reële opties als dit leidt tot een kwalitatief betere en doelmatige dienstverlening.
4	Borging van middelen voor opleiding, training en ontwikkeling
5	Optimale ondersteuning van de primaire processen tegen gerechtvaardigde kosten.

Indicator	2009	2010	2011	2012
aantal fte's per 31 december (afgerond op hele fte's)	246	241	233	228

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Doelstellingen		
	Wat	Wanneer
	Uitvoering Dienstverleningsprogramma 2009 - 2013	2009-2013 Bestedingsplan
	Zie paragraaf Bedrijfsvoering.	Doorlopend

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel staan de lasten en baten van dit deelprogramma vermeld. Een uitgebreider overzicht en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Bedrijfsvoering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.305	2.558	2.654	-96
baten	5	5	221	-216
resultaat voor bestemming	2.300	2.553	2.433	120
mutaties reserves	202	-47	36	-83
resultaat na bestemming	2.502	2.506	2.468	38

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid. Voor de tarieven is voor 2012 in de 'Perspectiefnota 2012' het volgende kader vastgesteld:

- een algemene tariefstijging van 2% voor de OZB en overige belastingen;
- de tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op een volledige kostendekking;
- het tarief van de rioolheffing voor 2012 vloeit voort uit de prognoses voor de uitvoering van het verbreed gemeentelijke rioleringsplan (VGRP) 2011-2015; dit betekent dat, op basis van het bestaande beleid, een verhoging van € 10 wordt aangehouden;
- als gevolg van de geplande bezuinigingen zijn de tarieven forensenbelasting met 10% verhoogd;
- het tarief van de toeristenbelasting is vastgesteld op € 1 per persoon per overnachting.

In onderstaande tabellen staan voor de verschillende belastingen en rechten de tarieven en opbrengsten vermeld. In de tabel 'waarden onroerende zaken' staan de geraamde en werkelijke waarden van de onroerende zaken in de gemeente. De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt onder meer de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen. Van ieder object moet de economische waarde worden vastgesteld. Door in de wet genoemde vrijstellingen krijgt niet iedere eigenaar of gebruiker van een gewaardeerd object een OZB-aanslag. Dit verklaart het verschil in waarden van WOZ-objecten en OZB-objecten. Daarna staan de volgende tabellen opgenomen:

- tarieven per belastingsoort
- opbrengsten belastingen
- kostendekkendheid afvalstoffenheffingen
- belastingdruk per wooneenheid en per inwoner.

Waarden onroerende zaken (bedragen x € 1.000)

	Werkelijk 2010	Werkelijk 2011	Werkelijk 2012
Waarde WOZ objecten (waardepeildatum 2010 = 1-1-2009; waardepeildatum 2011 = 1-1-2010; waardepeildatum 2012 = 1-1-2011)	4.035.544	4.101.990	4.039.944
Waarde OZB objecten (waardepeildatum 2010 = 1-1-2009; waardepeildatum 2011 = 1-1-2010; waardepeildatum 2012 = 1-1-2011)	3.907.327	4.083.986	4.022.772
- waarde woonruimten	3.170.244	3.186.999	3.158.021
- waarde niet woonruimten	848.048	896.987	864.751
- vervallen OZB gebr. heffing woningen en woonged. niet-woningen (amendement De Pater / motie van Beek	<u>-/- 110.965</u> 737.083	<u>-/- 134.468</u> 762.519	<u>-/- 123.725</u> 741.026

Tarieven

Soort belasting/heffing	Tarief 2010 (% woz- waarde)	Tarief 2011 (% woz- waarde)	Tarief 2012 (% woz- waarde)
- Onroerendezaakbelastingen			
<i>Woningen:</i>			
Eigenaar	0,0873%	0,0910%	0,0943%*
Gebruiker	-	-	-
<i>Niet-woningen:</i>			
Eigenaar	0,1534%	0,1577%	0,1639%*
Gebruiker	0,1232%	0,1266%	0,1315%*
- Afvalstoffenheffing			
- Eenpersoonshuishoudens	€ 190,00	€ 180,00	€ 170,00
- Tweepersoonshuishoudens	€ 214,00	€ 202,00	€ 192,00

- Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 238,00	€ 225,00	€ 215,00
- Reinigingsrechten per minicontainer (incl.btw)	€ 130,00	€ 123,00	€ 117,00
- Toeristenbelasting (tarief per overnachting)	€ 0,85	€ 1,00	€ 1,00
- Forensenbelasting Grondslag WOZ-waarde (tabel 2012)			
tot € 60.000,00	€ 288,00	€ 322,50	€ 354,00
van € 60.000,00 tot € 90.000,00	€ 353,00	€ 395,00	€ 434,50
van € 90.000,00 tot € 120.000,00	€ 370,00	€ 415,00	€ 456,50
van € 120.000,00 tot € 150.000,00	€ 380,00	€ 425,00	€ 467,50
van € 150.000,00 tot € 180.000,00	€ 430,00	€ 480,00	€ 528,00
van € 180.000,00 of meer.	€ 540,00	€ 605,00	€ 665,50
- Rioolheffing (per aansluiting)	€ 208,50	€ 228,50	€ 238,50

* Bij de vaststelling van de tarieven is rekening gehouden met een tariefstijging van 2% en met de gevolgen van de herwaardering voor 2012 naar waardepeildatum 1-1-2011.

Opbrengsten belastingen en rechten (bedragen x € 1.000)

Belastingsoorten	Werkelijk 2010	Werkelijk 2011	Werkelijk 2012
Onroerendezaakbelastingen	4.899	5.228	5.309
- opbrengst woonruimten	2.783	2.892	2.978
- opbrengst niet woonruimten	2.163	2.336	2.331
Reinigingsheffingen:			
• Afvalstoffenheffing	2.994	2.846	2.712
• Reinigingsrechten	116	106	94
Rioolheffing	3.247	3.628	3.803
Forensenbelasting	131	145	159
Toeristenbelasting	558	738	824
Bedrijven InvesteringsZone (BIZ)	0	49	48
Begraafenisrechten	312	393	275

Kostendekkendheid (bedragen x € 1.000)

Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	Werkelijk 2011	Werkelijk 2012
Opbrengst uit heffingen	2.846	2.712
Overige opbrengsten	106	94
Totale baten (exclusief verfijning)	2.952	2.806
Totale lasten (incl. BTW)	2.952	2.806
Niet-gedekte lasten	n.v.t.	n.v.t.
Dekkingspercentage in %	100%	100%

Belastingdruk 2012 (bedragen x € 1.000)

Opbrengst onroerendezaakbelastingen	5.309		
af: opbrengst niet-woonruimten	2.331		
		2.978	
Opbrengst rioolheffing	3.803		
af: opbrengst niet-woonruimten	469		
		3.334	
Opbrengst reinigingsheffingen	2.806		
af: opbrengst reinigingsrechten	94		
		2.712	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			9.024

Belastingdruk

De belastingdruk per woonruimte is uitgesplitst naar huur en koop.

De totale belastingopbrengst van particuliere huishoudingen bedraagt in 2012 € 9.024.000. Het aantal woonruimten per 1 januari 2012 is 14.856. De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een *koopwoning* bedraagt dan € 607. Huurders betalen geen onroerendezaakbelasting. De belastingdruk

van een *huurwoning*, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt dan € 453,50. Dit is de optelsom van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het aantal inwoners per 1 januari 2012 is 33.552. De belastingdruk per inwoner komt dan op € 269.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.

Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid gaan.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2010	Werkelijk 2011	Werkelijk 2012
Aantal verzoeken	469	527	547
Aantal gehonoreerd	374	354	425
Bedrag (bedragen x € 1.000)	160	146	162

Kosten 2009-2012 gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken (bedragen x € 1.000)

Jaar	O.Z.B.	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal
2009	1	70	78	148
2010	0	80	80	160
2011	0	79	69	146
2012	1	90	71	162

Leges

Onderstaande tabel geeft inzicht in de inkomstenontwikkeling van een aantal soorten gemeentelijke leges.

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)

Soort	Werkelijk 2010	Werkelijk 2011	Werkelijk 2012
Bouwleges	846	873	843
Huwelijksrechten	28	24	23
Bewijs opneming GBA	11	9	8
Gemeentelijke Leges rijbewijzen	143	127	91
Leges eigen verklaring	21	19	19
Gemeentelijke Leges paspoorten	84	73	97
Gemeentelijke Leges identiteitskaarten	63	99	88

Ontwikkelingen

Jaarlijkse WOZ-herwaardering

De herwaardering van woningen vindt jaarlijks plaats op basis van werkelijke verkoopcijfers. Naast de beschikbare vraag- en verkoopcijfers wordt ook gebruik gemaakt van beschikbare gegevens van nieuwbouw, verbouwbouw en sloop en de resultaten van de hertaxaties na bezwaren. Voor herwaardering van de agrarische- en incurante objecten wordt gebruik gemaakt van een koppeling met de landelijke taxatiewijzers. Door de hoeveelheid werkzaamheden met betrekking tot de herwaardering, de mutaties nieuw- en verbouw en bezwaar- en beroepsprocedures, wordt daarbij gebruik gemaakt van externe ondersteuning.

De dalende woningmarkt en aanzienlijk minder verkoopcijfers hebben behoorlijk invloed op deze werkzaamheden. Daarom is gekozen voor de mogelijkheid om voorafgaand aan een formeel bezwaartraject m.b.t. tot de vastgestelde WOZ-waarden belanghebbenden de gelegenheid te bieden om telefonisch contact te hebben met de taxateur. In publicaties en in de folder is deze werkwijze kenbaar gemaakt.

Van deze mogelijkheid hebben zo'n 450 belanghebbenden gebruik gemaakt. Dit heeft vervolgens geleid tot een lager aantal formele bezwaarschriften. Uit vele reacties is gebleken dat door met name het persoonlijk contact, deze werkwijze als plezierig en praktisch is ervaren. Ook in 2013 zal deze werkwijze worden toegepast.

Ontwikkeling

Voor bezwaren tegen de WOZ-waarden wordt sinds 2010 in toenemende mate gebruik gemaakt van op deze markt opererende zogenaamde 'no-cure-no-pay' bureaus. Met name deze categorie bezwaren vergen extra veel behandeltijd: proforma bezwaar met het verzoek om uitstel voor nadere motivering (veelal zonder machtiging van belanghebbende, waardoor deze eerst moet worden opgevraagd), bezwaar met standaard het verzoek om gehoord te worden wanneer de waarde niet overeenkomstig het verzoek wordt verlaagd. Er is geen ruimte voor informeel overleg. Daarnaast wordt door deze categorie standaard gevraagd om kostenvergoeding op basis van Algemene Wet Bestuursrecht. In geval van een gegrond bezwaar is op basis van deze wet standaard kostenvergoeding verschuldigd voor het indienen van bezwaar, voor het opstellen van een taxatierapport en voor het horen. Hetzelfde geldt voor het indienen van beroep.

Door deze bureaus zijn begin 2012 zijn tegen de WOZ-waarden voor 2011 zo'n 40 beroepsprocedures gestart. Het gaat daarbij om beroep tegen de WOZ-waarde of tegen de toegekende kostenvergoeding of tegen beide. Het totaal bedrag dat in 2012 betaald is aan kostenvergoeding komt in 2012 uit rond de €60.000.

Budget

In de begroting is tot nu toe met de extra uren voor het informele bezwaartraject en ten aanzien van de behandeling van de bezwaren ingediend door de zogenaamde 'no-cure-no-pay' bedrijven geen rekening gehouden. Dit geldt ook voor de toe te kennen kostenvergoeding. Zoals aangegeven is in de najaarsnota wordt de overschrijding van de budgetten voor de WOZ-waardebepaling en de behandeling van bezwaar- en beroepschriften binnen het afdelingsbudget gedekt.

WOZ-waarden woningen openbaar

Vanaf 2014 geldt een verruiming van de openbaarheid van de WOZ-waarden van alle woningen. Via een landelijke WOZ-viewer krijgen alle burgers dan inzage in de WOZ-waarden.

OZB

Recente jurisprudentie geeft aan dat meer onderdelen van verpleeg- en verzorgingstehuizen als woonruimte moet worden aangemerkt. Dit betekent een grotere vrijstelling voor de ozb-gebruikersbelasting. Dit kan tot gevolg hebben dat dergelijke objecten als woning in plaats van niet-woning moeten worden aangemerkt. Omdat woondelen zijn vrijgesteld van de ozb-gebruikersheffing en voor de ozb-eigenarenheffing voor woningen een lager tarief geldt, heeft dit gevolgen voor de ozb-opbrengst. In afwachting van de nadere uitwerking kan dit oplopen tot een lagere opbrengst van € 50.000 tot € 90.000. Momenteel lopen met ondersteuning van de VNG enkele cassatieprocedures bij de Hoge Raad. De uitspraken worden medio 2013 verwacht.

BAG / WOZ

Voor zowel de BAG als de WOZ zijn de objectgegevens van belang. Daarbij geldt een wettelijke verplichting voor een uniforme registratie van adressen van gebouwen. Momenteel wordt de koppeling van de BAG- en de WOZ-gegevens voorbereid. Daarbij moet rekening gehouden worden met de verschillende registratievoorschriften ten aanzien van de objectgegevens. Voor de WOZ wordt de bruto oppervlakte en inhoud gehanteerd terwijl op grond van de wet BAG de netto gebruiksoppervlakte moet worden vastgesteld en geregistreerd. Afhankelijk van de betrouwbaarheid van de BAG-gegevens kan op termijn worden overwogen om de WOZ-waardebepaling te baseren op de BAG-gegevens. Deze werkwijze wordt ook door de Waarderingskamer onderschreven. De planning en de fasering van het geheel wordt landelijk ondersteund door het Kwaliteitsinstituut van Nederlandse Gemeenten (KING) in opdracht van de VNG.

WOZ-Basisregistratie

De WOZ is een wettelijke basisregistratie. De gemeenten zijn daarbij 'bronhouder' van de WOZ-gegevens. Momenteel wordt voor de gegevensuitwisseling met waterschappen en Belastingdienst gewerkt aan de invoering van het WOZ-berichtenverkeer. Daarvoor wordt in 2013 een "Landelijke voorziening WOZ" in het leven geroepen.

De keuze voor een basisregistratie vergt aanpassingen aan systemen en registraties. Naast de WOZ-basisregistratie wordt binnen de gemeente gewerkt aan de inrichting van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Omdat het in beide gevallen gaat om objectgegevens wordt ook gewerkt aan

koppelingen tussen de verschillende softwareapplicaties ten behoeve van een zo efficiënt mogelijk uitvoering en beheer van deze wettelijke basisregistraties.

Kwijtschelding

Kwijtscheldingsaanvragen van waterschap aanslagen worden beoordeeld en getoetst door de gemeente. De gemeente toetst en de waterschappen conformeren zich aan de beslissing. Bij de toetsing wordt gebruik gemaakt van de inkomens- en vermogensgegevens zoals die bekend zijn bij het landelijk Inlichtingenbureau. Dit geldt alleen voor zover de aanvragers daarvoor toestemming hebben verleend (wettelijk verplicht).

Het Rijk heeft in verband met een mogelijke armoedeval besloten om de eerder voorgestelde verruiming van de vermogensnorm voor kwijtschelding niet in te voeren. Wel is het mogelijk om kwijtschelding te verlenen aan kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. Bij die wetswijziging is aangegeven dat er nog uitvoeringsregels zouden volgen. Die regels zijn nodig omdat beoordeling van het recht op kwijtschelding bij ondernemers bijzonder complex is (toetsing van inkomen en vermogen, met daarbij onderscheid tussen bedrijf en privé). Dat het complex is, blijkt ook uit het feit dat die landelijke uitvoeringsregels er nog steeds niet zijn (stand januari 2013). Evenals vele andere Drentse gemeenten wachten wij op die duidelijkheid, voordat we op een zorgvuldige manier aan deze wetswijziging gevolg kunnen geven.

Rioolheffing / verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP)

Met de inwerkingtreding van de Wet (verbrede) gemeentelijke watertaken is de bestaande zorgplicht voor afvalwater uitgebreid met de zorgplicht voor hemel- en grondwater. Dit is verwerkt in het vastgestelde vGRP 2011-2015. De taakuitbreiding is ook van invloed op de verordening voor de rioolheffing. Het gaat daarbij met name om redactionele wijzigingen. De wijzigingen zijn verwerkt in de sinds 2010 vastgestelde verordening rioolheffing. De huidige heffingssystematiek: gebruikersheffing op basis van waterverbruik, is gehandhaafd.

Legesinkomsten.

Door de aanblijvende economische malaise blijven de opbrengsten van de bouwleges (-/-27%) fors achter. De hoeveelheid aanvragen omgevingsvergunningen bouw blijft achter op hetgeen begroot is. De woningmarkt zit op slot. Men blijft langer in hetzelfde huis wonen. Daarom is er al enige jaren een verschuiving van nieuwe huizen naar kleinere verbouwingen.

Ook de opbrengsten van de begrafenisrechten (-/- 19%) blijven fors achter. Dit heeft met name te maken met de hogere tarieven van begraven waardoor burgers kiezen voor cremen. Dit jaar worden voor het eerst de begrafenisrechten niet gerealiseerd. Uitgifte van nieuwe graven loopt terug, nabestaanden gaan op zoek naar een alternatieve en goedkopere uitvaart voor hun dierbare.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de risico's die de gemeente loopt (*benodigde weerstandscapaciteit*) en de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (*beschikbare weerstandscapaciteit*).

Het weerstandsvermogen is idealiter gelijk aan 1 (nota Weerstandsvermogen, maart 2008). Voor de resultaten van de risicoscan 2008 en het weerstandsvermogen 2009, 2010 en 2011 verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen in de afzonderlijke begrotingen en jaarstukken. Daarbij moet de opmerking worden gemaakt dat iedere inschatting van het weerstandsvermogen een momentopname betreft. Nieuwe activiteiten die de gemeente ontplooit, interne ontwikkelingen (bijvoorbeeld in de reservepositie) en externe ontwikkelingen (zoals de economische crisis) kunnen het beeld in positieve of negatieve zin beïnvloeden.

Ontwikkelingen

In 2012 heeft de rekenkamercommissie onderzoek verricht naar het risicobeleid. Op 31 januari 2013 heeft de rekenkamer het rapport aangeboden aan de gemeenteraad. Het college betreft de aanbevelingen van de commissie in haar streven om het risicobeleid in de toekomst prominenter op de agenda van zowel het college als de raad te krijgen. Een aantal stappen hiertoe is al gezet. Daarnaast is op basis van een interne analyse een bedrag van afgerond € 1.6 miljoen afgeboekt op de gronden (zie hierna onder risico's)

Weerstandsvermogen 2012

Om een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen per 31-12-2012 is gekeken naar de mutaties in de beschikbare weerstandscapaciteit en in de risico's (risicoprofiel).

Beschikbare weerstandscapaciteit 2012

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit voor 2012 op begrotingsbasis en op rekeningbasis opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x 1.000)	Begroting 2012	Rekening 2012
<i>Incidentele weerstandscapaciteit</i>		
Algemene A-reserve	2.979	3.782
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	794	807
Algemene B-reserve	2.181	4.531
Bestemmingsreserves	5.058	6.252
Stille reserve	pm	pm
Totaal incidenteel	11.012	15.372
<i>Structurele weerstandscapaciteit</i>		
Onbenutte belastingcapaciteit	254	236
Onvoorziene uitgaven	89	77
Meerjarige bestedingsruimte	700	0
Totaal structureel	1.043	312

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit fluctueert. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door schommelingen in de (bestemmings)reserves gedurende het jaar. De algemene A-reserve is ruim € 800.000 hoger door de verkoop aandelen PBA, kerncentrale Borssele. De hogere B-reserve is voornamelijk een gevolg van de bestemming van het resultaat over 2011 en 2012. De reservepositie wordt toegelicht in de programmarekening. Overigens worden de zogenaamde bekleemde reserves niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen. Het inzetten van een bekleemde reserves heeft direct (negatieve) gevolgen voor de exploitatie. Dit verklaart het verschil tussen het bedrag aan reserves in dit overzicht en het bedrag opgenomen in de staat van reserves.

De structurele weerstandscapaciteit op 31-12-2012 is afgenomen. Dit hangt samen met hogere belastingopbrengsten, waardoor de onbenutte belastingcapaciteit lager uitkomt, en het inzetten van de budgetten voor onvoorzien en de bestedingsruimte. Hierdoor zeggen deze cijfers niet zoveel over de mate waarin de gemeente in staat is de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Op rekeningbasis is het daarom ook niet relevant om het weerstandsvermogen in een cijfer uit te drukken.

Risico's

In de loop van 2012 hebben zich de volgende wijzigingen in het risicoprofiel voorgedaan, (uitgangspunt is de tabel op pagina 10 van de risicoscan gemeente Midden-Drenthe):

- Bouwgrondexploitatie: Voor 2012 en verder wordt geen winst meer ten gunste van de exploitatie gebracht. Het risico dat geen winstneming kan plaatsvinden, bedraagt hiermee € 0.
In 2012 is een bedrag van € 1.596.000 afgeboekt op de gronden (zie paragraaf Grondbeleid).
- Bouwaanvragen: Gezien een aantal grote projecten, bijvoorbeeld verbouw en uitbreiding Domo Friesland Food in Beilen, was de verwachting dat het risico niet groot zou zijn. Het risico werd geschat op € 100.000. In werkelijkheid bleef als gevolg van de recessie het aantal aanvragen omgevingsvergunningen bouw achter op hetgeen begroot is. Het nadeel is afgerond € 230.000.
- Open einderegelingen (Wwb): Gelet op de economische crisis gaan we er vanuit dat de uitgaven Wwb op het huidige niveau zullen blijven. In het risicoprofiel is rekening gehouden met een eigen risico van € 425.000. In werkelijkheid is er over 2012 een hoger dan begrote rijksbijdrage ontvangen (+ € 520.000). Daarnaast is er in 2012 sprake van minder uitkeringsgerechtigden dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Het 'voordeel' bedraagt daarmee ruim € 800.000.
- Wet sociale werkvoorzieningen (Wsw): De hogere bijdrage aan Alescon en de te verwachten frictiekosten zijn opgenomen in de (meer)jarenbegroting (Voorjaarsnota 2011). Op de langere termijn (m.i.v. 2013) kunnen zich risico's voordoen in verband met de uitvoering van de Wet werken naar vermogen. In 2012 is bekend geworden dat de invoering van de Wet werken naar vermogen is komen te vervallen. Hiervoor in de plaats wordt – volgens planning – per 1 januari 2014 de Participatiewet van kracht. De financiële risico's zijn nog niet bekend.
- In 2011 is in verband met de bezuinigingen besloten tot een lagere rentetoerekening (€ 450.000) aan de Algemene B-reserve en de reserve Leefbaarheid. Zonder positief jaarrekeningresultaat neemt de omvang van de reserves – en daarmee de weerstandscapaciteit, op termijn af. Op dit moment is dit nog niet aan de orde.

Kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente.
Op grond van de financiële verordening Midden-Drenthe moet iedere zittingsperiode van de raad een verzamelnota onderhoud kapitaalgoederen worden opgesteld. Door de gemeenteraad is op 23 april 2009 hiervoor de verzamelnota onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.

De verzamelnota geeft inzicht in:

1. de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
2. het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Een overzicht van de verschillen tussen begrote en werkelijke bedragen en een toelichting daarop is opgenomen in de programmarekening.

Wegen

De totale oppervlakte van alle door de gemeente te onderhouden verhardingen bedraagt ongeveer 3 miljoen vierkante meter. De totale lengte aan wegen en paden bedraagt ca. 781 kilometer. Gelet op de wettelijke rol die de gemeente heeft als wegbeheerder en uit oogpunt van zorgvuldig beheer van kapitaalgoederen moeten onnodige kosten worden voorkomen en veiligheidsrisico's worden beperkt. De in de afgelopen jaren gerealiseerde reductie van het achterstallig onderhoud is ook om die reden uitgevoerd.

Achterstallig onderhoud

Met de gemeenteraad hebben we afgesproken dat we in deze bestuursperiode de helft van de achterstand weg willen werken. Per 1 januari 2012 bedroeg deze achterstand € 0,74 miljoen. Door de bezuinigingen op openbare ruimte is ook op wegen bezuinigd. Dat heeft geresulteerd in een kleine toename van de achterstand naar 0,97 miljoen.

	Geplande achterstand	Werkelijke achterstand
Eind 2007	€ 3,70 mln.	€ 3,80 mln.
Eind 2008	€ 3,15 mln.	€ 1,99 mln.
Eind 2009	€ 2,50 mln.	€ 1,19 mln.
Eind 2010	€ 2,28 mln.	€ 1,05 mln.
Eind 2011	€ 1,35 mln.	€ 0,74 mln.
Eind 2012	€ 1,62 mln.	€ 0,97 mln.

Extra investeringen in de afgelopen jaren om achterstanden weg te werken (majeure projecten)

(bedragen x € 1.000)	Eenmalig	Investering
2007	€ 150	€ 890
2008		€ 675
2009		€ 650
2010		€ 555
2011	€ 300	0
2012		0
totaal	€ 450	€ 2.770

Door de extra investeringen vanuit de majeure projecten en gunstige aanbestedingen is de achterstand sneller ingelopen dan gepland.

Ingaande 2011 is in het bestedingsplan geen bijdrage voor de inloop op de achterstand groot onderhoud wegen meer opgenomen. Door middel van reguliere inspecties wordt de ontwikkeling van de onderhoudssituatie wel nauwlettend gevolgd.

In 2012 zijn er op asfalt wegen slijtlagen aangebracht ipv deklagen vanwege de kosten. Met het aanbrengen van een slijtlaag wordt het aanbrengen van een deklaag 5 jaar uitgesteld. De inspecties kunnen dus een vertekend beeld geven.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2011	Raming 2012	Werkelijk 2012
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	517	925	1.030
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	278	286	279
Achterstallig onderhoud (Investering)	363	33	34

Uitgevoerde werken in 2012

In 2012 is ook een gedeelte van het groot onderhoud van 2011 uitgevoerd. Door de ongunstige weersomstandigheden van najaar 2011 is het aanbrengen van de slijtlagen uitgevoerd in juni 2012. Met de beschikbaar gestelde budgetten voor groot onderhoud zijn de volgende werkzaamheden verricht:

Deklaag:

- Ripkampenweg te Zwiggelte
- Middenweg te Zwiggelte
- Fietspad Kymmelswijk (gedeeltelijk) te Smilde

Slijtlaag:

- Beilervaart (gedeeltelijk)
- Beilerweg van Lieving tot Wijster
- Suermonsweg te Smilde, gedeelte binnen de bebouwde kom
- Brunsting te Beilen
- Holsdiek te Orvelte
- Smalhoorn te Orvelte
- Bente te Witteveen
- Boerenlaan te Smilde, tot bebouwde kom
- Sleendiek te Orvelte
- Brinkmaat te Orvelte

Herstraten:

- Rozenstraat (gedeeltelijk) te Bovensmilde
- Oranjestraat (gedeeltelijk) te Smilde
- Zuidhof (gedeeltelijk) te Westerbork
- Emelangen (gedeeltelijk) te Wijster

Bruggen

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 68 bruggen en duikers verspreid over de gemeente. In verband met achterstanden in onderhoud zijn de budgetten voor regulier en correctief onderhoud in 2010 verhoogd.

Voor ingrijpend onderhoud en renovaties wordt een afweging gemaakt bij de totstandkoming van de begroting (bestedingsplan).

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2011	Raming 2012	Werkelijk 2012
Exploitatiebudget regulier onderhoud	73	72	75
Bedrag voor vervanging bruggen (investering)	9	245	89

Uitgevoerde werken in 2012

- Conservering van brugleuningen van diverse bruggen
- Storingen oplossen van de draaibare bruggen over Drentsche Hoofdvaart
- Onderhoud draaibare bruggen over Drentsche Hoofdvaart
- Herstellen talud en beschoeiing t.b.v. de landhoofden
- Diverse hout- en betonreparaties
- Inspectie bruggen

Renovatie houten bruggen 2012 (bestedingsplan 2012, € 60.000)

De volgende werkzaamheden zijn verricht:

- Brug 't Spiek: slijtlaag en kleine houtreparaties
- Brug Pinksterbloem: slijtlaag en kleine houtreparaties
- Brug De Made: volledige dek vervangen en landhoofd vervangen
- Halerbrug: landhoofd, taluds en slijtlaag
- Zwiggelterbrug: landhoofd, taluds en slijtlaag

Groot onderhoud Polakkenbrug, Grietmansbrug en Jonkersbrug

(voornamelijk vervanging van de bediening van de drie bruggen € 180.000)

Dit is nog niet uitgevoerd, in afwachting van de ontwikkelingen met de provincie.

Riolering

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied. Verder is in de Waterwet (tijdelijk: Wet gemeentelijke watertaken) geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater. Ook is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwaterzorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). In maart 2011 heeft de gemeenteraad het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan voor de periode 2011-2015 vastgesteld.

Rioolheffing

De exploitatielasten voortvloeiend uit het vGRP worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn. Daarom heeft de gemeenteraad bij de vaststelling van het vGRP besloten om het rioolrecht jaarlijks met € 10 te laten stijgen tot het moment dat 100 % kostendekking is bereikt.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2011	Raming 2012	Werkelijk 2012
Bedrag voor onderhoud (excl. BTW)	742	1.012	924
Bedrag voor investeringen (excl. BTW)	919	2.155	533

Uitgevoerde werken in 2012

Investerings

Afkoppelen

- Het Stroomdal, Beilen
- G.A. de Ridder, Beilen
- De Markt e.o., Beilen

Vervangen

- delen van de Markt e.o., Beilen

Vervanging pompen en gemalen

- Smalbroek / Terhorst

Daarnaast is een start gemaakt met de Berkenweg, Drijber.

Exploitatie (incidenteel)

Actualiseren Basis Riolerings Plannen

Op Spier na zijn in alle kernen binnen de gemeente de rioolstelsels op capaciteit berekend.

De besluitvorming over deze Basis Rioleringsplannen en de berekeningen van Spier vinden plaats in 2013.

Opstellen afkoppelplannen

Deze zijn vrijwel gereed, in 2013 vindt besluitvorming plaats.

Onderzoek foutaansluitingen Spier

Dit onderzoek is uitgevoerd in 2012. De resultaten zullen gebruikt worden voor het nog op te stellen Basis Riolerings Plan in 2013.

Hemel- en grondwaterverordening

Op 13 december 2012 heeft de gemeenteraad de verordening afvoer hemelwater Midden-Drenthe vastgesteld.

Openbaar groen

De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom).

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan staat de gemeentelijke visie opgenomen op de meest gewenste ontwikkelingen van visueel ruimtelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden van het buitengebied. Het plan bevat geen aan deze visie gerelateerde kwaliteitseisen voor het groenonderhoud. Maar om uitvoering te geven aan de visie is wel een lijst met aandachtspunten opgenomen. Het Landschapsbeleidsplan uit 2000 is in 2012 herzien en vastgesteld. Tevens vormt het Landschapsbeleidsplan de basis voor een nog op te stellen Landschapsbeheerplan. Het beheerplan bevat de visie voor toekomstig beheer en wordt zoveel mogelijk geïntegreerd in al bestaande programma's voor groenonderhoud.

Groenbeleidsplan

Het groenbeleidsplan 2006 – 2015 is vastgesteld door de raad op 26 oktober 2006. Het bevat een overkoepelende visie voor het groen binnen de bebouwde kommen. Doel van het Groenbeleidsplan is een consistent en samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen in de bebouwde kommen. Ook is aangegeven waar de groenstructuur versterkt zou kunnen worden. Het plan bevat naast algemene uitgangspunten en richtlijnen per kern een uitwerking met onder andere een groenstructuurkaart. Voor de uitvoering van het Groenbeleidsplan werd in eerdere jaren een structureel bedrag van € 75.000 per jaar beschikbaar gesteld. Dit werd besteed aan het versterken van de groenstructuur en renovatie van oudere plantsoenen. Dit zoveel mogelijk met inspraak van bewoners. In 2012 zijn er groenprojecten uitgevoerd in Hijken (hele dorp), een groot speelveld in Smilde, Hooimaveld in Westerbork, en verder diverse renovaties van hagen, grasvelden en groenvakken in verschillende dorpen. Voor deze projecten was incidenteel geld beschikbaar gesteld.

Groenonderhoud

Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van een bestek. In dit bestek wordt de gewenste kwaliteit omschreven, en wordt per m² afgerekend. Het areaal groen is sinds 2003 opgenomen in een geautomatiseerd groenbeheerprogramma. Een bomenteam bestaande uit twee eigen medewerkers, voert bomeninspecties uit volgens de zorgplicht. Ook doen zij specifieke werkzaamheden ten aanzien van bomen zoals in het kader van de bestrijding van de eikenprocessierups.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2011	Raming 2012	Werkelijk 2012
Bedrag voor onderhoud	3.400	3.160	3.114
Uitvoering groenbeleidsplan	75	75	78

Het betreft hier de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting, landschap en bossen, plantsoenen en wandelpaden en kerntaken groen en natuur.

Uitgevoerde werken in 2012

De belangrijkste activiteiten zijn groenonderhoud (o.a. grasmaaien, onkruidbeheersing, snoei), boominspecties, uitvoering Groenplan Hijken en Hooimaveld Westerbork, aanleg grote speelveld Prins Clausstraat Smilde en diverse renovaties.

Openbare verlichting

Het beleidsplan openbare verlichting is in 2003 vastgesteld. In 2008 heeft de gemeenteraad een bedrag beschikbaar gesteld voor evaluatie en actualisatie van het beleidsplan. Tevens wordt er een energiescan uitgevoerd. De actualisatie zal in 2013 gereed zijn.

Met het energiebedrijf is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Uitgangspunten van de overeenkomst zijn:

- een onderverdeling in lichtklassen;
- hanteren van kwaliteitscriteria;
- onderscheid in binnen – en buiten de bebouwde kom;
- onderscheid in ruimten met een verkeersfunctie en ruimten met een verblijfsfunctie.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2011	Raming 2012	Werkelijk 2012
Exploitatiebudget voor onderhoud	402	397	222

Uitgevoerde werken in 2012

Het betreft energiekosten en normaal onderhoud. Wel is in 2012 in samenwerking met 25 andere gemeenten en twee provincies een onderhoudsbestek voor Openbare Verlichting opgesteld. De aanbesteding vindt in 2013 plaats.

Speeltuinen

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe vastgesteld. In 2012 is er budget beschikbaar om enkele knelpunten op te lossen.

Op speelvoorzieningen is het Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen van toepassing.

Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek moeten per toestel gegevens m.b.t. onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen worden bijgehouden; dit doen wij met eigen mensen, met behulp van een digitaal systeem. De realisatie van speelvoorzieningen vindt in Midden-Drenthe in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijks beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Hiertoe worden sinds 2001 overeenkomsten gesloten tussen de gemeente en vrijwilligers van de speeltuin. Het speeltuinoverleg Midden-Drenthe fungeert als communicatieplatform tussen het college en de afzonderlijke speeltuinbesturen. Er zijn er ruim 100 overeenkomsten afgesloten. De vrijwilligers ontvangen daarvoor een bijdrage per speeltuin. Het groot onderhoud en de grote inspectie vinden plaats door de gemeente. Vrijwilligers zorgen voor het dagelijkse toezicht, lichte onderhoudswerkzaamheden en visuele inspecties.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2011	Raming 2012	Werkelijk 2012
Exploitatiebudget voor onderhoud en reparatie speeltoestellen en zandbakken	231	264	261
Uitvoering Beleidsplan Spelen (bestedingsplan 2012)	0	50	50

Uitgevoerde werken in 2012

Het budget is besteed aan het onderhoud van de speeltoestellen en zandbakken op openbare speelvoorzieningen en schoolpleinen en subsidies aan de buurtverenigingen/vrijwilligers. Wanneer toestellen versleten zijn, geldt het beleidsplan spelen als leidraad voor het al dan niet vervangen van het toestel en voor welke doelgroep.

In 2012 is er extra budget beschikbaar gesteld voor Hooimaveld (Westerbork) en Smilde, hier zijn de speelvoorzieningen uitgebreid en verbeterd, na inspraak van volwassenen en kinderen.

Gemeentelijke gebouwen

Het betreft regulier onderhoud aan gemeentelijke gebouwen die geen schoolgebouwen zijn. Het beheer en onderhoud van gemeentelijke gebouwen is een veelomvattende activiteit. Er dient voldoende geld te zijn om alle gebouwen in een goede staat van onderhoud te brengen of te houden.

De financiële middelen welke hier jaarlijks voor nodig zijn worden betaald uit de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. Om de kosten van onderhoud zo laag mogelijk te houden is er binnen het onderhoudsbeleid voor gekozen om per soort gebouw onderhoudsniveaus te hanteren (collegebesluit van 16 september 2008).

Per gebouw is het onderhoudsniveau vastgelegd:

- a. hoog onderhoudsniveau: gemeentehuis
- b. gemiddeld onderhoudsniveau: overige gebouwen
- c. redelijk onderhoudsniveau: werkplaatsen en stallingruimten

Voor enkele categorieën gebouwen gelden naast het onderhoudsbeleid enkele aanvullende / afwijkende regels, te weten:

Sportaccommodaties

In de gemeente bestaat tussen de sportaccommodaties verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die de gemeente exploiteert zijn er de (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van de gemeente een bijdrage in de exploitatiekosten. Het betreft de volgende accommodaties en bijdragen:

Exploitatiekosten verzelfstandigde accommodaties	Bedrag (x € 1.000)
Sportcomplex Hooghalen	33
Sportcomplex Noord-West, Beilen	57
Sportcomplex Wijster	42
Korfbalaccommodatie Beilen	10
Tennisbanen Beilen	10
Tennisbanen Smilde	10
Tennisbanen Westerbork	8
Kyllot, Smilde	8

Dorpshuizen

Op 27 mei 2004 heeft de raad de "Koersnotitie Dorpshuizen Midden-Drenthe" vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- a. Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het dorpshuisbestuur.
- b. Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door de dorpshuisbesturen. De kosten komen voor rekening van de gemeente. Bij gecombineerde dorps huizen (+school: Balinge, Witteveen en Elp) vindt een verrekening plaats. De financiële dekking vindt plaats via de reserve onderhoud gebouwen.
- c. De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 100.000 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50% regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

In Elp en Witteveen zijn de dorps huizen onderdeel van de school. De schoolfuncties zijn nu verdwenen. Met het dorp wordt overlegd hoe we de dorps huizen gaan inrichten in de nieuwe situatie.

Aula's

In het kader van de harmonisatie zijn het beheer en het klein onderhoud van de aula's in Westerbork en Smilde overgedragen aan de betreffende aulaverenigingen. De gemeente blijft eigenaar van de gebouwen. Eigendom, beheer en onderhoud van de aula in Beilen was en blijft in handen van de stichting. Voorafgaand aan de harmonisatie zijn de drie de aula's in 2006 / 2007 toekomstbestendig gemaakt.

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt de 'dorpshuizenconstructie'. De vereniging / stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd.

De kosten zijn voor rekening van de gemeente. Financiële dekking van het groot onderhoud vindt plaats via de reserve onderhoud gebouwen.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Uitgevoerde werken in 2012

Het onderhoud aan gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het meerjaren onderhoudsprogramma (ULTIMO).

Uitgaven onderhoud gebouwen (bedragen x € 1.000)	Begroot	Werkelijk
Sportcomplexen	22	21
Sporthallen	88	43
Gymlokalen	94	64
Zwembaden	73	69
Dorpshuizen	42	23
Woningen	14	21
Baaruhuisjes	1	1
Brandweerkazernes	19	16
Gemeentehuis	76	76
Multifunctionele accommodaties	38	24
Werkplaatsen	26	15
Diversen	15	15

Verschillen

De verschillen tussen werkelijk en begroot hebben te maken met werkzaamheden die doorgeschoven zijn naar 2013 en werkzaamheden die om uitvoeringstechnische redenen eerder uitgevoerd zijn.

De fluctuerende kosten van onderhoud worden verrekend met de bestemmingsreserve "onderhoud gebouwen". In 2012 is € 120.000 in de bestemmingsreserve gestort.

Verloop bestemmingsreserve onderhoud gebouwen 2012 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2012	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2012
Bestemmingsreserve	314	120		435

Onderhoud buitenkant schoolgebouwen

Voor schoolgebouwen geldt een andere methodiek.

De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het regulier klein onderhoud aan zowel de binnen als de buitenkant van de schoolgebouwen en ontvangen hiervoor middelen van de rijksoverheid. De gemeente is verantwoordelijk voor het groot onderhoud aan de buitenkant van de schoolgebouwen. Het per jaar te verrichten onderhoud staat opgenomen in het huisvestingsprogramma dat in overleg tussen de gemeente en de schoolbesturen tot stand komt. Het huisvestingsprogramma wordt tegelijk met de begroting vastgesteld door de raad.

Onderhoudskosten boven de € 25.000 worden gekapitaliseerd. Dekking hiervan vindt plaats vanuit het bestedingsplan. Voor 2012 bedraagt de kapitaallast € 222.775 (op basis van afschrijving in 40 jaar en op basis van 4%).

Het overige in een jaar beschikbare budget voor groot onderhoud is gebaseerd op een jaarlijks geïndexeerd bedrag per m² schoolgebouw. De verschillen tussen de werkelijke onderhoudskosten en het beschikbare budget worden op rekeningsbasis 'verrekend' met de reserve onderhoud buitenkant onderwijs.

Op grond van het huisvestingsprogramma staat voor 2012 het volgende gepland:

Uitgaven onderhoud gebouwen (bedragen x € 1.000)	Begroet	Werkelijk

Prinses Margriet: vervanging dakvensters	3	
Mr. Harm Smeenge: herstel/vervanging schoorsteen	9	
Meester Siebering: vervanging kozijn/lood c.a.	8	
De Schutkampen: vervanging boeien	5	
De Schutkampen: vervanging dakbedekking en koepels	43	
De Schutkampen: asbestsanering	5	
Van der Ree: huurvergoeding mkd's Emmen en Hoogeveen	13	
Diverse scholen: onderhoudsactiviteiten in afwachting nieuwbouw	25	

De vervanging van de dakbedekking en koepels wordt gedeeltelijk uitgevoerd in 2013 tot nu is er voor in totaal € 20.000 uitgevoerd.

Daarnaast is er voor de nieuwbouw van scholen (IHP) een bedrag van € 3.182.500 opgenomen.

Bedrijfsmiddelen

De vervanging van materieel voor wegen en groen, brandweer, automatisering en materiaal voor sport- en welzijnsaccommodaties en facilitair vindt plaats via een meerjarig schema. De uit deze investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden onttrokken aan de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. Vanuit de exploitatie wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

In de programmabegroting 2012 was aanvullend op de bestaande kredieten van voorgaande jaren een krediet van € 591.000 beschikbaar gesteld. Het verloop van de totale vervangingen kan als volgt worden weergegeven:

Afdeling	Beschikbaar in 2012	Besteed in 2012	Restant
Vervangingen brandweer	134.661	136.273	1.613-
Vervangingen automatisering dienstverlening	483.018	156.338	326.680
Vervangingen gemeentehuis	467.250	144.946	322.303
Uitvoering dienstverleningsprogramma.	1.169.083	29.225	1.139.858
Vervangingen materiaal openbare werken	202.111	281.955	79.844-
Vervangingen sport	95.475	65.156	30.319
Totale investeringen	2.551.599	813.894	1.737.705

De aangeschafte bedrijfsmiddelen worden conform de vastgestelde regels zoals opgenomen in artikel 212 van de financiële verhoudingswet afgeschreven.

De uitvoering van het dienstverleningsprogramma blijft achter omdat een aantal projecten zijn uitgesteld. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat een aantal projecten direct gerelateerd zijn aan landelijke projecten die eveneens vertraagd zijn. Anderzijds zijn een aantal projecten vertraagd doordat de prioriteit in 2012 op de afronding van de invoering van digitaal werken heeft gelegen. Nu dit eind 2012 is afgerond kunnen deze projecten in 2013 opgepakt worden.

Het krediet van vervangingen materiaal openbare werken wordt overschreden omdat eind van het jaar drie tracties gepland voor 2013 i.v.m. het strooibeleid versneld zijn aangeschaft. Deze zijn binnen het totale krediet opgevangen.

De kapitaallasten (afschrijving en rentekosten) van de aangeschafte bedrijfsmiddelen worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen 2012 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2012	Toevoeging	Onttrekking *	Saldo 31-12-2012
Bestemmingsreserve	674	1.139	742	1.071

* Betreft kapitaallasten voorgaande jaren, het doorschuif effect en vervangingen 2012 die niet worden geactiveerd maar direct ten laste van de bestemmingreserve komen.

Financiering

In de paragraaf financiering wordt de uitvoering van het beleid op het gebied van financiering (treasury) verwoord.

Rentevisie

Een belangrijke factor bij de uitvoering van het treasurybeleid is het (verwachte) verloop van de geld- en kapitaalmarktrente. De visie ten aanzien van de renteontwikkeling is medebepalend voor het te volgen financieringsbeleid.

Als er gesproken wordt over de rente van de ECB gaat het meestal om de zogenaamde refirente. De refirente is momenteel 0,75 %. De refirente wordt ook wel herfinancieringsrente genoemd. De refirente is de rente die banken moeten betalen aan de ECB wanneer zij geld bij de ECB opnemen. Banken maken gebruik van deze faciliteit als ze liquiditeit te kort komen. Wanneer financiële instellingen geld nodig hebben, dan kunnen ze dat geld ook uit de markt proberen te halen. In dat geval wordt de hoogte van de rente bepaald door de markt. Bekende rentetarieven voor de interbancaire markt zijn Euribor en Eonia. Omdat financiële instellingen deze keuzemogelijkheid hebben, reageert de interbancaire marktrente heel sterk op eventuele renteverhogingen en renteverlagingen van de ECB. Hierdoor is de refirente een goed instrument voor de ECB om invloed uit te oefenen op de marktrente. De ECB gebruikt de refirente daarom voor het beheersen van de geldmarkt en voor het beheersen van de inflatie.

In 2012 is éénmalig de rente door de ECB aangepast. Op 1 januari 2012 was de rente 1%, daarna is de rente op 5 juli 2012 verlaagd naar 0,75%.

Bij de begroting van 2012 gingen we dan ook uit van een korte rente (tot 1 jaar) van 1%. In werkelijkheid liepen de maandelijkse kasgeldleningen van 0,65% tot 0,04%. Het ging hierbij om kasgeldleningen variërend van € 6 tot € 15 miljoen.

De lange rente (20-jaar) is het afgelopen jaar gedaald van 3,1 naar 2,3%. Omdat we dit jaar nog voor € 9 miljoen aan deposito's hebben uitstaan, konden we tot € 15 miljoen aan kasgeldleningen aantrekken. We hebben namelijk een kasgeldlimiet van ruim € 6 miljoen, waardoor we geen nieuwe langlopende geldlening nodig hadden.

Gemeentefinanciering

Inleiding

Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, of eigen vermogen, en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (bijvoorbeeld rekening courant en kasgeldleningen), of het vreemde vermogen.

Financieringsbeleid gemeente Midden-Drenthe

De gemeente Midden-Drenthe hanteert het principe van integrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het financieringsmiddel. Bij integrale financiering worden de rentekosten voor investeringen toegerekend aan de projecten via een gemiddeld percentage, de z.g. omslagrente (2012: 3,7%). Bij projectfinanciering worden specifieke geldleningen aangetrokken voor de financiering van een bepaald project.

Financieringsstructuur

De rentekosten worden berekend met gedeeltelijk een vast percentage en gedeeltelijk met een omslagpercentage.

Per 1 januari 2012 was er sprake van een financieringstekort van € 6,7 miljoen. Het geprognosticeerde financieringstekort was € 19,6 miljoen (liquiditeitsplanning). Het grote verschil wordt veroorzaakt door nog niet gerealiseerde investeringen. Het financieringstekort wordt gefinancierd met kort geld tot € 5,9 miljoen en de rest met lang vreemd vermogen bestaande uit langlopende geldleningen.

De rentekosten waren in 2012 € 3,1 miljoen, terwijl er € 3,5 miljoen geraamd was. Via de methodiek van de omslagrente is € 1,1 miljoen en van de vaste rente € 2,0 miljoen omgeslagen over de activa en doorbelast aan de producten.

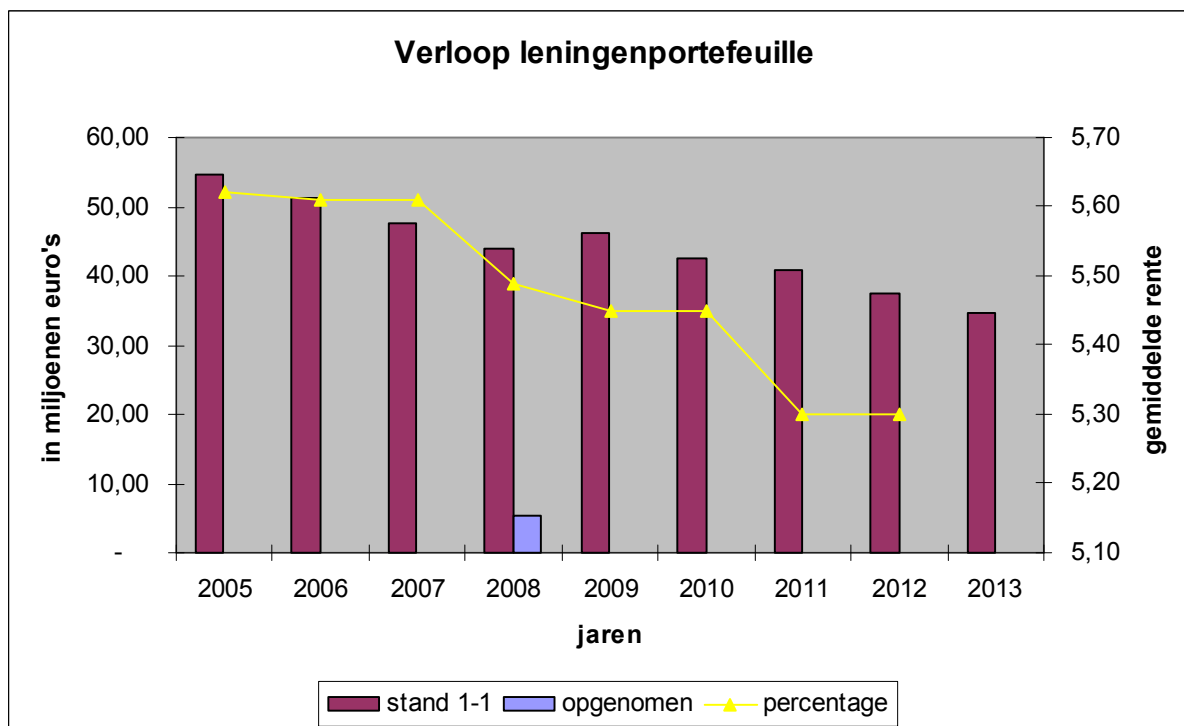
Het voordeel in de rente van € 385.000 heeft de volgende oorzaken:

- Een meeropbrengst van € 74.000 voor het uitzetten van € 9 miljoen op twee deposito's;
- Het meer lenen met kortgeld met voordelige rentepercentages. Voordeel: € 278.000.
- Een voordeel van € 22.000 op de rekeningcourant verhouding met de bouwgrondexploitatie;
- Een bedrag van € 11.000 is ontvangen aan invorderingsrente van de belastingdienst. Dit betreft de aangifte van BTW buitensport over de afgelopen 5 jaar.

Leningenportefeuille

De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Saldo 1 jan.2012	Opgenomen geldleningen	Aflossingen	Saldo 31 dec.2012	Rente	Gemiddeld percentage
1. Leningen BNG	33.935.997	-	2.712.212	31.223.785	1.791.430	5,28
2. Leningen overige banken	3.586.199	-	295.625	3.290.574	199.045	5,55
3. Leningen pensioenfondsen	-	-	-	-	-	-
4. Overige leningen	-	-	-	-	-	-
	37.522.197	-	3.007.837	34.514.360	1.990.475	5,3

De Wet fido kent een tweetal wettelijke normen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Die beogen de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, gezien de mogelijke fluctuaties op de geldmarkt.

Onder de vlottende schuld vallen alle financieringen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar. De limiet bedraagt een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de begrote gemeentelijke uitgaven. Voor 2012 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2012. Het begrotingstotaal 2012 bedraagt € 73,5 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 6,2

miljoen. Iedere drie maanden wordt de stand van de netto vlottende schuld van de gemeente getoetst aan de kasgeldlimiet.

Modelstaat A

(1) - (2) = (3)			
Ultimo kwartaal 1	18.453	15.319	4.802-
Ultimo kwartaal 2	18.284	21.827	642-
Ultimo kwartaal 3	22.877	18.587	2.406-
Ultimo kwartaal 4	17.904	15.360	6.443-
(4) gemiddelde van (3)			3.573-
Stappen (5-9)	Variabelen	Bedragen	
(5)	kasgeldlimiet (KGL)		6.245
(6a) = (5>4)	ruimte onder de KGL		2.672
(6b) = (4>5)	overschrijding van de KGL		
Berekening			
kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		73.474
(8)	Percentage regeling		8,5
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		6.245

Renterisiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de rente risico norm. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting. Het doel van de rente risico norm is het realiseren van een spreiding van de rente typische looptijden van de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt in de rentelasten van de gemeente.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2012-2015 weer van de rente risico norm.

Renterisico op vaste schuld (bedragen x € 1 miljoen)	2012	2013	2014	2015
1a. Renteherziening op vaste schuld (o/g)				
1b. Renteherziening op vaste schuld (u/g)				
2. Netto renteherziening op vaste schuld				
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld (o/g)				
3b. Nieuw te verstrekken lange leningen (u/g)				
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)				
5. Betaalde aflossingen	3.008	2.557	2.537	2.541
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)				
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	3.008	2.557	2.537	2.541
Rente risico norm				
8. Stand van de vaste schuld per 1 januari	37.522	34.514	31.957	29.420
9. Het bij ministeriele regeling vastgestelde perc.	20	20	20	20
10. Rente risico norm	14.695	14.695	14.695	14.695
Toets rente risico norm				
10. Rente risico norm	14.695	14.695	14.695	14.695
7. Renterisico op vaste schuld	3.008	2.557	2.537	2.541
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10-7)	11.687	12.138	12.158	12.154

Het begrote lastentotaal voor 2012 bedraagt € 73,5 miljoen waarmee de rente risico norm op € 14,7 miljoen uitkomt. We blijven dus ruimschoots binnen de norm.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering in een gemeentelijke organisatie kan worden omschreven als de sturing en beheersing van bedrijfsprocessen om de in de programma's gestelde beleidsdoelstellingen te realiseren. Deze doelen zijn ontleend aan zowel de aan de gemeente opgedragen (wettelijke) taken als het door de gemeenteraad vastgestelde beleid.

Bedrijfsvoering betreft zowel de primaire processen als de ondersteunende processen. Voorbeelden van primaire processen zijn vergunningverlening, subsidiëring, belastingheffing, etc. Tot de ondersteunende processen worden in de regel personeelszorg, informatisering en automatisering, organisatieontwikkeling, financiën, administratie, huisvesting, juridische zaken en communicatie gerekend.

Deze paragraaf beperkt zich tot een aantal ondersteunende processen: organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, informatisering en automatisering, financiën en controlling, communicatie en juridische zaken. Daaraan voorafgaand gaat deze paragraaf in op de kosten die met de ondersteunende bedrijfsvoeringprocessen gepaard gaan, de apparaatskosten.

Apparaatskosten

Onder apparaatskosten worden gebruikelijk de kosten van het ambtelijk apparaat (personeel en overhead) verstaan die via een vorm van kostenverdeling direct of indirect worden toegerekend aan de deelprogramma's (producten). Voorbeelden hiervan zijn de personeelskosten en de huisvestingskosten.

Het merendeel van de apparaatskosten in Midden-Drenthe wordt op een zogenaamde kostenplaats in de begroting verzameld, waarna ze via een verdeelsleutel (uren, m²) over de verschillende deelprogramma's (producten) worden verdeeld. Hierdoor kan het zijn dat verschillen binnen een deelprogramma zichtbaar worden gemaakt terwijl niet duidelijk is welke oorzaak het verschil heeft. Vaak heeft het te maken met een wijziging in formatie, functieomvang of een verandering van taken; dat wordt echter niet duidelijk in de deelprogramma's.

Ten behoeve van de transparantie worden daarom in deze begroting de apparaatskosten en de wijzigingen op één plaats, in de paragraaf bedrijfsvoering, verzameld en toegelicht. Dit betekent dat deze kosten nog wel in de (deel)programma's van de begroting staan opgenomen, maar op die plek niet meer worden toegelicht. Dit geldt ook voor de wijzigingen in de apparaatskosten die na de laatste begrotingswijziging optreden en onder het product saldi van kostenplaatsen staan opgenomen in het deelprogramma financiering.

In de tabel op de volgende pagina staan de kosten opgenomen die wij onder de apparaatskosten scharen en een toelichting daarop. De kosten voor onderhoud gebouwen en de tractiekosten komen aan de orde in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

De post personeelskosten uit de tabel is meeromvattend dan alleen de salariskosten. Onder personeelskosten vallen ook diverse 'bijkomende personeelskosten' waaronder studiekosten, kosten woon-werkverkeer en kosten van abonnementen en contributies. De salariskosten inclusief de bijbehorende personeelsomvang komen aan de orde in het onderdeel 'personeelsbeleid'.

bedragen x € 1.000	Begroting 2012	Begroting 2012 na wijziging	Rekening 2012
Personeelskosten	14.539	14.570	14.206
Bestuurskosten (college en raad)	1.169	1.159	1.117
Huisvesting	971	985	949
Verzekeringen	209	211	222
Facilitair	533	554	569
Automatisering	1.312	1.331	1.125
Documentatie- en informatievoorziening	53	47	47
Totaal	18.786	18.857	18.235

Toelichting:

Personeelskosten

Personeelskosten betreft de salariskosten inclusief alle bijkomende personeelskosten zoals opleidingen, reiskostenvergoedingen etc.

Het voordeel op de personeelskosten in totaal € 364.000 wordt vooral veroorzaakt door niet ingevulde vacatureruimte en detachering van personeel bij andere organisaties. De bezuiniging voor bedrijfsvoering van €388.000 is in de totale kosten verwerkt.

Bestuurskosten

Een incidentele bate die is ontvangen, de liquidatie-uitkering van het IZA, is de grootste oorzaak van het resultaat. Een tegenvaller waren de extra accountantskosten in 2012.

Huisvesting

Een meevaller is de lagere kapitaallasten dan begroot wegens investeringen die wel gepland waren maar nog niet zijn uitgevoerd. Verder waren er minder uitgaven op de post energie en op de uitgaven ten behoeve van de inventaris.

Facilitair

Lagere kapitaallasten, tengevolge van investeringen die pas in 2013 volledig zijn gerealiseerd, gaf lagere lasten in 2012. Daarentegen zijn de kosten voor catering en de kosten voor telefonie hoger dan geraamd.

Automatisering:

Het voordeel op automatisering wordt grotendeels veroorzaakt door lagere kapitaallasten wegens nog niet uitgevoerde investeringen. Verder zijn er voordelen op de uitgaven van het dienstverleningsprogramma van voorgaande jaren. In totaal een bedrag van € 206.000.

Documentatie- en informatievoorziening

Geen bijzonderheden.

Organisatieontwikkeling

Ondertussen gaan de eigen metingen voor de verbetering van de prestaties in het proces dienstverlening gewoon door.

Onder de noemer 'meten is weten' stelt de afdeling Dienstverlening zelf maandelijks een rapportage op over de scores op de prestatie-indicatoren in het deelprogramma Dienstverlening. Daarnaast wordt gewerkt aan de opzet van een managementrapportage die cijfers verstrekt aan het management over tevredenheid van klanten en snelheid van afhandeling.

De invoering van het zaakstelsel zorgt voor forse verandering in de werkprocessen. Als organisatie zijn we straks volledig digitaal. Dat heeft organisatorische en daarmee personele consequenties. Op diverse plaatsen in de organisatie zullen functies vervallen.

Ook bij digitaal werken staat voorop dat de organisatie bestaat uit mensen waarbij ook de ontmoeting tussen mensen van belang blijft. Dat is voor ons een belangrijk uitgangspunt wat we zowel naar buiten

als binnen de organisatie moeten uitstralen. Ook met en naast digitaal werken blijven we praktisch. We gaan “digitaal” omdat het ons (lees hier voor ons: organisatie, burger en bestuur) verder helpt. Omdat we ons realiseren dat ook “digitaal gaan” zijn valkuilen heeft blijven we scherp op de praktijk en het voorkomen van onnodige (ook digitale) bureaucratie. We realiseren ons dat Mozard ook een andere manier van werken met zich meebrengt. Overigens is deze in lijn met onze organisatieprincipes dat we langs zo weinig mogelijk lijnen willen werken. Dat is een van de redenen waarom in 2012 een doorontwikkelingstraject is ingezet.

De organisatie van Midden-Drenthe is voortdurend in ontwikkeling. Dat gaat veelal geleidelijk. Soms zijn er echter momenten nodig waarbij we weer eens expliciet de klokken gelijk gaan zetten en onze koers bespreken. Naast de invoering van digitaal werken zijn er nog andere redenen om dit traject op dit moment in te zetten.

Zo zijn onze inrichtingsplannen van de verschillende afdelingen alweer een aantal jaren oud. Dan is groot onderhoud gewoon nodig. Maar dat is niet het enige. We leven in een turbulente tijd waarin de wereld om ons heen snel verandert. Een financiële en economische crisis dwingen ons om na te denken over de besteding en inzet van middelen. Een sterker positioneren van de gemeente als “eerste overheid” vraagt niet alleen nadenken over de manier waarop we dat dan willen zijn, het brengt ook met zich mee dat diverse taken naar de gemeenten worden gedecentraliseerd. Tegelijk is er ook een omgekeerde beweging naar meer centralisatie waarneembaar, bijvoorbeeld door het verplichten van Regionale Uitvoeringsdiensten voor de milieutaken.

En tenslotte wordt ook de gemeente geconfronteerd met een steeds mondiger burger, snelle ontwikkelingen op het gebied van ICT en social media, tegelijk met een steeds meer opkomend besef dat de overheid niet alles kan oplossen en dat er ook een sterke verantwoordelijkheid ligt in de samenleving zelf.

Kortom, stilstaan is er niet bij. Dat kan niet, maar dat willen we ook niet. Want juist in die dynamiek van de wereld om ons heen is het zaak als overheid je taak binnen de samenleving professioneel op te blijven pakken. Dat willen we doen op een manier die dienstbaar is aan die samenleving.

In het voorjaar van 2013 zullen de plannen concreet vorm hebben gekregen en kunnen ook in overleg met Ondernemingsraad en georganiseerd overleg de sociale afspraken worden gemaakt. Dan start de implementatie.

Personeelsbeleid

De gemeente maakt deel uit van een samenleving die continu in beweging is en oefent met de uitvoering van de programma's invloed uit op de samenleving. De uitvoering van deze rol vereist dat de ambtelijke organisatie maatschappelijke en andere ontwikkelingen adequaat tegemoet kan treden. De mensen vormen zo het belangrijkste kapitaal in onze organisatie. Investeren in de kwaliteit van personeel komt daardoor ten goede aan de Midden-Drentse samenleving. Hoe zorgen wij goed voor ons personeel? Op welke manier benaderen we de arbeidsmarkt voor het werven van specialistisch personeel, waar moeilijk aan te komen is? Hoe binden en boeien wij de mensen in onze organisatie? Vragen die onderdeel zijn van het (strategisch) personeelsbeleid.

Digitalisering en nieuwe werken

In 2012 is de digitalisering verder ingevoerd. Het college en ook het management vergadert digitaal. Medewerkers kunnen adviezen sinds oktober 2012 alleen nog maar digitaal indienen. Aanvragen voor bijvoorbeeld personeelsdeclaraties of ouderschapsverlof worden digitaal via Midnet ingediend en afgehandeld. Aanvragers kunnen op elk moment de status van hun aanvraag bekijken. Digitalisering en Het Nieuwe Werken hebben raakvlakken. Het Nieuwe Werken is plaats- en tijdonafhankelijk werken. In Midden-Drenthe wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor Het Nieuwe Werken en wat de voor- en nadelen zijn voor medewerker en organisatie. Daarbij wordt ook gekeken welke facilitaire hulpmiddelen nodig zijn.

Strategische personeelsplanning

Verder hebben we een eerste opzet gemaakt voor een strategische personeelsplanning. Hoe zorgen wij als organisatie ervoor dat we ook over vijf jaar in staat zijn om de gemeentelijke taken uit te voeren? Gelet op de vergrijzing en de doorontwikkeling binnen de organisatie is dit een actuele vraag die binnen de gehele organisatie speelt.

Periodiek medisch onderzoek

In 2011 is gestart met het aanbieden van Periodieke Medisch Onderzoek aan de medewerkers. Elke medewerker krijgt de mogelijkheid om een maal per vier jaar deel te nemen aan het onderzoek. Het doel is om hiermee de duurzame inzetbaarheid van het personeel te verhogen. In 2012 hebben de medewerkers van de buitendienst en de medewerkers ouder dan 55 jaar de mogelijkheid gekregen om deel te nemen aan dit onderzoek. In 2013 zullen alle overige medewerkers de mogelijkheid krijgen.

Fte's / budget (x € 1.000)	Raming 2012	Werkelijk 2012
Salarisbudget (incl. raad en college)	13.969	13.656
Fte's (ambtelijke organisatie)	231,7	228

Bij dit formatiecijfer maken we wel de kanttekening dat de komende jaren waarschijnlijk nog meer werk vanwege o.a. nieuwe wetgeving, naar de gemeente komt, waardoor dit cijfer weer kan gaan stijgen. Ook zal niet elke fte minder voor 100% in geld worden terugverdiend. De beoogde vermindering van formatieplaatsen is mede het gevolg van uitbesteding van taken. Tot slot willen wij geen concessies doen aan de kwaliteit van de werkzaamheden door de gemeente.

De taakstelling van € 150.000 binnen het salarisbudget als gevolg van de bezuinigingstaakstelling van in totaal 2 miljoen is verwerkt. Desondanks is het salarisbudget onderschreden met een bedrag van € 313.000.

Dit heeft te maken met het besluiten om bij vertrek van medewerkers vaker de functies niet langer in te vullen en werkzaamheden te verdelen onder de huidige medewerkers. Daarnaast zijn er verschillende medewerkers gedetacheerd bij andere organisaties. Ook dan wordt kritisch gekeken naar de noodzaak om de vrijgekomen functie te vervangen.

Informatisering en automatisering

De hele organisatie werkt nu digitaal en zaakgericht met Midnet (Mozard). Ook het besluitvormingsproces van college en raad werkt geheel digitaal. Daarmee is de eerste fase van de implementatie afgerond. In grote lijnen zijn we tevreden, op onderdelen moeten er nog verbeteringen volgen. Het komende jaar zullen we besteden om een aantal verbeteringen aan te brengen die het gebruiksgemak voor alle gebruikers vergroten (bijv. integratie met e-mail).

Ook aan de infrastructuur is veel gedaan het afgelopen jaar. De Wifi omgeving is uitgebreid en verbeterd. Alle medewerkers hebben nu dubbele beeldschermen zodat ze goed toegerust zijn om digitaal te werken. Verder is het MT, de raad en het college uitgerust met I-pad's zodat het besluitvormingsproces geheel digitaal wordt uitgevoerd.

Financiën en controlling

De uitgangspunten voor het financieel beleid zijn vastgelegd in:

- Coalitieakkoord 2010-2014;
- "Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe";
- "Controleverordening Midden-Drenthe";
- "Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de Gemeente Midden-Drenthe".

In 2012 heeft er een aanbesteding plaatsgevonden voor de accountantsdiensten. Dat heeft er toe geleid dat met ingang van 1 juli 2012 er een contract is gesloten voor 4 jaar met het accountantskantoor Ernst & Young.

Bewust omgaan met financiële middelen is een belangrijk uitgangspunt bij de bedrijfsvoering. Dit geldt voor alle tijden, echter in deze periode is de kostenbeheersing nog belangrijker. Voor 2013 en 2014 zijn er nog een paar bezuinigingen die uitgewerkt moeten worden en waar besluitvorming over moet volgen. Het overgrote deel van de bezuinigingstaakstelling zoals deze in het coalitieakkoord waren opgenomen zijn echter verwerkt en uitgevoerd.

Daarnaast wordt gekeken in hoeverre de uitgaven stroken met het ingezette beleid van datzelfde coalitieakkoord.

In 2012 is de financiële aandacht met name gericht geweest op de verschillende voorstellen vanuit regeerakkoord en de eerste uitwerkingen daarvan. De uitwerkingen met betrekking tot de transities worden in de zomer van 2013 verwacht.

Tenslotte wordt er door interne controle jaarlijks getoetst of we voldoen aan wet en regelgeving.

Communicatie

In 2012 is een belangrijke taak toegevoegd aan het takenpakket van het team Communicatie. Per 1 oktober is het volledige contentbeheer van de website overgedragen aan Communicatie. Eerder in 2012 is een plan geschreven hoe de website verbeterd kan worden. De eerste stap daarin is het beleggen van het beheer bij Communicatie, maar het vraagt ook een andere opbouw van de website. Het verbeteren van de zoek- en vindfunctie is daarbij cruciaal.

In 2013 wordt dit verder uitgewerkt en wordt de verantwoordelijkheid bij een contentmanager neergelegd. Uiteraard gebeurt dit alles in samenwerking met automatisering voor de technische ondersteuning en de medewerkers van Midnet.

Het communicatieplan is verder uitgebreid met onder meer aandacht voor gebiedsmarketing. Daarbij is vooral gekeken hoe de verbanden met EZ, Wonen en Recreatie en Toerisme kunnen worden gelegd en hoe bestaande activiteiten en initiatieven beter benut kunnen worden.

Samen met een medewerker van de afdeling Dienstverlening is een schrijftraining opgezet voor de organisatie. Een aantal afdelingen hebben deze training inmiddels gevolgd en een aantal afdelingen staat ingepland voor 2013. Het gaat bij deze training vooral om hoe een goede, klantvriendelijke brief wordt geschreven. Daarnaast komt ook de totale dienstverlening aan de orde, een goede brief is daar immers onderdeel van, maar staat niet op zicht!

Ook 2012 blijft communicatie een belangrijk middel in de omgang met onze inwoners. We willen ze vroegtijdig bij ontwikkelingen betrekken en hun mening horen en respecteren.

Uiteraard blijft vroegtijdige en zorgvuldige communicatie met onze inwoners over diverse activiteiten van de gemeente een belangrijke taak het team Communicatie.

Social media

Inmiddels zijn we als gemeente de 1000 volgers gepasseerd. Er wordt dagelijks getwitterd en ook reactief getwitterd.

Klantenpanel

Het klantenpanel is in 2012 voortgezet en zal ook in 2013 ingezet worden. Met name dienstverleningsaspecten zijn afgelopen jaar onderwerp van gesprek geweest. De input van het klantenpanel wordt als zeer waardevol ervaren. Het uitdragen van de toegevoegde waarde van het klantenpanel verdient intern meer aandacht. De verwachting is dat in de toekomst meer medewerkers gebruik gaan maken van (de kritische blik van) het klantenpanel.

Projecten

Een aantal grote projecten en beleidsgebieden heeft in 2012 communicatie-inzet gevraagd: herinrichting Markt-Nassaukade, diverse milieuprojecten, deelname aan beurzen. En tegen het eind van het jaar en het begin van het nieuwe jaar is communicatie over gladheidsbestrijding een jaarlijks terugkerend item dat veel tijd vraagt. Ook in 2013 staat al een aantal grotere projecten gepland dat communicatie-inzet gaat vragen. Dit zijn onder meer: verkeersmaatregelen Zuidmaten, aanpak verouderde wijken, uitvoering GVVP.

Crisiscommunicatie

In 2012 is veel tijd besteed aan crisiscommunicatie. Alle leden van de afdeling hebben deelgenomen aan één of meerdere trainingen. In onze gemeente hebben zich het afgelopen jaar geen grote crises voorgedaan, waarvoor communicatie-inzet was vereist.

Pers

In 2012 is veel communicatie-inzet gevraagd worden voor proactieve en reactieve perswoordvoering. De verwachting is dat dit ook in 2013 het geval zal zijn.

Juridische zaken

Zwaartepunt in deze taak is gevraagde en ongevraagde juridische advisering aan bestuur en organisatie, zowel op publiekrechtelijk als privaatrechtelijk terrein. Daarnaast is het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften een belangrijke taak inclusief de voorbereiding op de advisering door de commissie aan het gemeentebestuur. Ook de vertegenwoordiging van de gemeente bij rechtbank, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State en Centrale Raad van Beroep is een onderdeel van het werk.

Het aantal bezwaarschriften in 2012 inclusief de uitkomsten zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Aantal bezwaarschriften	grondgebonden	persoonsgebonden	totaal
ingetrokken	11	20	31
niet-ontvankelijk	3	4	7
ongegrond	12	23	35
gegrond	4	4	8
nog in behandeling	5	14	19
totaal	35	65	100

Bezwaarschriften worden vaak ingetrokken, omdat de bestreden beslissing alsnog ambtshalve wordt herzien, waarbij aan de bezwaren wordt tegemoetgekomen. Soms wordt een bezwaarschrift ingetrokken, nadat het hoe en waarom van de beslissing nog eens is uitgelegd aan de bezwaarmaker. Bezwaren zijn vaak niet-ontvankelijk vanwege overschrijding van de bezwarentermin van 6 weken. Soms worden bij een bezwaar pro forma niet tijdig de nadere gronden ingediend. De nog in behandeling zijnde bezwaarschriften liggen voor advisering bij het secretariaat of moeten nog geagendeerd worden voor een op verzoek van bezwaarmaker uitgestelde hoorzitting.

Wat opvalt, is dat het aantal bezwaarschriften binnen de sociale kamer toeneemt in complexiteit. Een bezwaar richt zich vaak niet meer op 1 genomen maatregel, maar op een opvolgend aantal maatregelen. Ook voor de beroepen richting rechtbank zien we deze complexiteit toenemen.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang houdt in dat leden van het college in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling vertegenwoordigd zijn. Daarnaast kan de gemeente als lid van stichtingen en verenigingen of als vennoot van een vennootschap stemrecht hebben. Een financieel belang houdt in dat de gemeente door deelname aan een verbonden partij op enigerlei wijze risico kan lopen. De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Daarnaast is inzicht gewenst in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen.

In de raadsvergadering van 27 maart 2008 is de nota verbonden partijen vastgesteld.

De volgende uitgangspunten zijn hierin vastgelegd:

- De gemeenteraad doet mee in verbonden partijen als dat nodig en functioneel is. Dat betekent een beoordeling per situatie.
- De huidige deelname in vennootschappen BNG en WMD zet de raad ongewijzigd voort. De behandeling van de begroting en de jaarstukken vindt plaats door het college, waarbij de stukken naar een raadscommissie ter informatie gaan.
- De afhandeling van de financiële stukken van de niet-actieve gr-en vindt plaats door het college, waarbij de stukken naar een raadscommissie ter kennisname gaan.
- De gemeenteraad gaat de relatie met de actieve gr-en (Alescon, GGD, GHOR, RBD, (RBD en GHOR zijn opgegaan in de veiligheidsregio Drenthe) Recreatieschap) versterken door actiever te sturen. De gr moet aantoonbaar bijdragen aan het realiseren van een of meer doelen uit de programmabegroting. De sturing wordt actiever door concrete afspraken op een aantal aspecten. Daarin zijn de aanbevelingen van de VDG over dit onderwerp koersbepalend.

Voor het versterken van de sturende rol heeft de raad gekozen voor een aanpak in VDG-verband. Dat betekent enerzijds winst in afstemming, anderzijds verlies in tijd. De VDG heeft daarvoor een nieuwe vergaderstructuur ingezet waarin een sterkere rol is weggelegd voor de professionele inbreng van gemeenten. Die sterkere rol zal ook aan het licht komen in de contacten met de gemeenschappelijke regelingen.

VENNOOTSCHAPPEN

Bank Nederlands Gemeenten (BNG)

De BNG, gevestigd te Den Haag, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Eind 2010 heeft het Basels Comité voor Banktoezicht nieuwe richtlijnen uitgevaardigd (Basel III-akkoord) met betrekking tot kapitaal- en liquiditeitseisen. Voor de BNG is vooral het voornemen om de leverage ratio vanaf 2018 op minimaal 3% vast te stellen van belang.

De leverage ratio is het balanstotaal van het uitgeleende geld van een bank, ten opzichte van het eigen vermogen. Als een bank 1 euro eigen vermogen heeft, en 30 euro uitleent, is de leverage ratio 3 procent.

BNG heeft in dit verslagjaar een plan opgesteld om uiterlijk ultimo 2017 te kunnen voldoen aan de minimumnorm. Geconcludeerd is dat de noodzakelijke groei van het eigen vermogen opgebracht zal moeten worden door een groter deel van de winst in te houden. Dit betekent dat het dividend wordt berekend op 25% van de nettowinst in plaats van 50% van de nettowinst. Een halvering derhalve. De leverage ratio van de bank staat op dit moment op 1,4% (was 2%).

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Aantal aandelen (nominaal € 2,50 per aandeel)	60.138	60.138
Eigen vermogen	€ 1.897 miljoen	€ 2.259 miljoen
Vreemd vermogen	€ 134.563 miljoen	€ 116.274 miljoen
Dividend per aandeel	€ 1,15	€ 2,30
Dividend	€ 69.158	€ 138.317

Op het programma algemene middelen wordt het dividend verantwoord.

Energienetwerk beheerder Enexis

In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf van energiebedrijf Essent verkocht aan Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk (RWE). Het netwerkbedrijf is verder gegaan als Enexis. Het dividend wordt achteraf uitbetaald.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Aantal aandelen (nominaal € 1 per aandeel)	206.779	206.779
Eigen vermogen	€ 3.046 miljoen	€ 2.964 miljoen
Vreemd vermogen	€ 3.095 miljoen	€ 2.948 miljoen
Netto resultaat aandeelhouders	€ 221 miljoen	€ 194 miljoen
Dividend per aandeel	€ 0,7662902	€ 0,3881557
Dividend	€ 158.453	€ 80.262

Afvalverwerkingsbedrijf Attero

Attero wil volgens het jaarverslag op een duurzame en innovatieve wijze omgaan met afval.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Aantal aandelen (nominaal € 0,01 per aandeel)	206.779	206.779
Eigen vermogen	€ 274 miljoen	€ 257 miljoen
Vreemd vermogen	€ 545 miljoen	€ 582 miljoen
Netto resultaat aandeelhouders (na belastingen)	€ 25,4 miljoen	€ 20,1 miljoen
Dividend per aandeel	€ 0,0548	€ 0,050106
Dividend	€ 11.331	€ 10.361

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

De WMD, gevestigd te Assen levert drinkwater aan de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten met 195.000 aansluitingen. Voor 2011 is het maximaal toegestane dividend, ter grootte van 3%, zijnde de wettelijke rente per 1 januari 2011, van het geplaatste aandelenkapitaal aan de aandeelhouders (= € 3.000) uitgekeerd en het restant is toegevoegd aan de statutaire reserve (= € 257.000). Het dividend wordt achteraf uitbetaald.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Aantal aandelen (nominaal € 50 per aandeel)	73	73
Eigen vermogen	€ 42 miljoen	€ 42 miljoen
Vreemd vermogen	€ 102 miljoen	€ 99 miljoen
Netto resultaat aandeelhouders	€ 0,26 miljoen	€ 2,06 miljoen
Dividend	€ 110	€ 93

Op het programma algemene middelen wordt het dividend verantwoord.

Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.

Op 24 december 1999 is notarieel de vennootschap onder firma tussen de gemeente Midden-Drenthe en de exploitatiemaatschappij bedrijventerrein Ossebroeken bv. opgericht.

De vennootschap stelt zich als doel:

- a. Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het bedrijventerrein Ossebroeken en al wat daartoe verder noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht, evenals de verkoop van het bedrijvencentrum.
- b. Het verrichten van al wat met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in ruimste zin.

De vennoten hebben de eigen aangekochte gronden ingebracht als schuld van de vennootschap. De opbrengsten zijn de eerste jaren gebruikt om de kosten van de ingebrachte gronden en overige exploitatiekosten te betalen.

De te realiseren nettowinst zal tussen de beide vennoten gelijk worden verdeeld. Vanaf 2008 heeft de eerste winst uitkering plaats gevonden. In 2008 en 2009 elk € 200.000, in 2010 € 300.000 en in 2011 € 25.000.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Eigen vermogen	€ 25.000	€ 645.000
Vreemd vermogen	nihil	nihil
Resultaat	€ 25.000	€ 645.000
Voorraad	30.484 m ²	30.484 m ²

Hoewel dit niet de verwachting is loopt de gemeente alleen een financieel risico als er verliezen op het plan ontstaan. Het verlies wordt net als bij de winst gelijk tussen de beide vennoten verdeeld.

Op het programma werk en inkomen worden de (winst)uitkeringen verantwoord.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Automatiseringscentrum Noord-Nederland Cevan

Het betreft een samenwerkingsverband om de liquidatie van het automatiseringscentrum Cevan te Groningen af te wikkelen.

De jaarlijkse kosten (wachtgeldverplichtingen) worden verdeeld op basis van het aantal inwoners van de toen aangesloten gemeenten. Hieronder vielen de voormalige gemeenten Beilen en Smilde met samen ongeveer 24.200 inwoners. De taken tot afwikkeling wordt uitgevoerd door een College van Vereffenaars (CvV).

De instelling heeft geen eigen of vreemd vermogen. De wachtgeldverplichtingen lopen tot en met 2015. De jaarlijkse kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten op basis van een bedrag per inwoner.

In 2012 bedraagt de bijdrage € 0,10 per inwoner. De totale bijdrage is € 2.500.

	Werkelijk 2012	Werkelijk 2011
Bijdrage per inwoner	€ 0,10	€ 0,10
Totale bijdrage	€ 2.500	€ 2.420

Gemeenschappelijke regeling Bestuursacademie Noord Nederland (GR BANN)

Na de privatisering van het bestuursdienstonderwijs in 2002, is de GR BANN in stand gebleven als vangnetregeling voor de wachtgeld- en IZA- verplichtingen aan voormalig personeel. De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen vermogen. Er zijn voorzieningen voor wachtgeld en IZA van € 1 miljoen gevormd. Deze is in eerste instantie toereikend. In 2012 bedraagt de bijdrage aan de BANN € 600.

	Werkelijk 2012	Werkelijk 2011
Bijdrage	€ 600	€ 600

Gemeentelijke Gezondheids Dienst Drenthe (GGD)

GGD Drenthe, gevestigd te Assen, bevordert en beschermt de gezondheid van de inwoners van de provincie Drenthe. Er is een vestiging in Assen.

De missie van de GGD Drenthe is het bevorderen en beschermen van de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten in het algemeen en van risicogroepen in het bijzonder.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Eigen vermogen	€ 3,227 miljoen	€ 2,694 miljoen
Vreemd vermogen	€ 1,174 miljoen	€ 1,310 miljoen
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	€ 0,612 miljoen	€ 0,642 miljoen

Op het programma Zorg en Welzijn is voor 2012 de bijdrage van € 622.910 begroot en betaald. Hiermee is de bezuinigingstaakstelling van afgerond € 50.000 nog niet volledig gerealiseerd.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, gevestigd te Den Haag. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Op het programma Algemene middelen is in 2012 € 43.438 betaald (€ 45.000 begroot).

	Werkelijk 2012	Werkelijk 2011
Bijdrage	€ 43.438	€ 43.967

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

De VDG, gevestigd te Emmen, behartigt de belangen van de twaalf Drentse gemeenten bij andere overheden. Op het programma Algemene middelen is voor 2012 € 10.244 begroot en ook betaald.

	Werkelijk 2012	Werkelijk 2011
Bijdrage	€ 10.244	€ 10.240

Werkvoorzieningschap Alescon

Alescon, gevestigd te Hoogeveen, is een werkvoorzieningschap, een sociale werkplaats. Het is een bedrijf in het kader van de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Aa en Hunze, Assen, De Wolden, Hoogeveen, Midden-Drenthe en Tynaarlo, opgericht op 1 januari 2000. Alescon is een bedrijf met twee kerntaken. De belangrijkste functie van Alescon is het aanbieden van banen voor mensen met een verstandelijke, psychische of lichamelijke handicap. Re-integratie dus. Participatie op de reguliere arbeidsmarkt staat hierbij ook hoog in het vaandel. Daarnaast worden er door deze mensen producten en diensten geproduceerd die op een commerciële manier aangeboden worden.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Eigen vermogen	€ 1,062 miljoen	€ 0,624 miljoen
Vreemd vermogen	€ 20,359 miljoen	€ 23,948 miljoen
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	€ 95.000	€ 147.000

Vanaf 2008 vindt de financiering van de Wsw plaats via de gemeenten. Het budget dat de gemeente van het rijk ontvangt voor de uitvoering van de Wsw sluit de gemeente door naar het werkvoorzieningschap Alescon, dat voor de uitvoering zorgt. In 2012 gaat het om een bedrag van ruim € 5,4 miljoen voor de realisatie van ongeveer 210 Wsw-plaatsen.

Omdat de uitvoering van de Wsw niet kostendekkend is, betaalt de gemeente daarnaast een bijdrage in het exploitatietekort van Alescon. Over 2012 bedraagt de voorlopige afrekening € 293.330. Het totale financiële risico ligt bij de deelnemende gemeenten.

Het beleid is vastgelegd in de Wsw beleidsnotitie 'Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening'. Hoofddoelstelling van de modernisering is om meer mensen met een arbeidshandicap buiten de beschutte werkomgeving van het werkvoorzieningschap, dus in een reguliere werkomgeving, te laten werken: de beweging van 'binnen naar buiten'. Binnen het beschikbare rijksbudget willen de gemeenten zoveel mogelijk mensen van de Wsw-wachlijst geplaatst krijgen met de volgende prioritering:

- Jongeren tot 27 jaar die begeleid kunnen en willen gaan werken;
- Overige WSW-geïndiceerden die begeleid kunnen en willen gaan werken;
- Overige jongeren onder de 27 jaar;
- Overige geïndiceerde op de wachtlijst volgens het First-in / First-out principe.

Op het programma Werk zijn bovengenoemde bedragen verantwoord.

Veiligheidsregio Drenthe(VRD) / Hulpverleningsdienst Drenthe(HVD)

Per 1 januari 2009 is de nieuwe GR Veiligheidsregio Drenthe ingegaan. De voormalige GR van de Regionale Brandweer Drenthe (RBD) en Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) Drenthe zijn opgegaan in de nieuwe GR. De begroting van de Veiligheidsregio wordt gevormd door samenvoeging van de afzonderlijke exploitatiebegrotingen.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Eigen vermogen HVD	€ 3.783 miljoen	€ 3.644 miljoen
Vreemd vermogen	€ 459 miljoen	€ 2.281 miljoen
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	€ 0,899 miljoen	€ 0,084 miljoen

Op het programma Veiligheid is voor 2012 inclusief de bezuinigingstaakstelling een bijdrage van € 397.454 betaald (begroot € 392.840).

Recreatieschap Drenthe

Het Recreatieschap Drenthe, gevestigd te Diever, heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenscheppende rol op het gebied van recreatie en toerisme. Naast planontwikkeling adviseert het recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.

	per 31 december 2011	per 31 december 2010
Eigen vermogen	€ 0,628 miljoen	€ 0,789 miljoen
Vreemd vermogen	€ 0,305 miljoen	€ 0,177 miljoen
Resultaat toegevoegd aan de algemene reserve	€ 0,016 miljoen	€ 0,000 miljoen

Op het programma Vrije tijd is voor 2012 inclusief de bezuinigingstaakstelling de bijdrage van € 75.266 begroot en betaald.

Grondbeleid

Onder grondbeleid wordt verstaan het gehele instrumentarium dat de gemeente ter beschikking staat om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. De kaders voor deze ruimtelijke doelstellingen worden o.a. gesteld in het gemeentelijk Woonplan (vastgesteld op 13 december 2012) en de op 28 juni 2012 vastgestelde 'Structuurvisie van Midden-Drenthe 2030: Platteland leeft'.

Nota grondbeleid

Op 29 november 2007 is de nota Grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. Het zwaartepunt uit deze beleidsnota is de keuze om actiever te worden op de grondmarkt. Conform de verordening ex. artikel 212 Gemeentewet zal in 2013 de nota Grondbeleid worden herzien. Verder wordt gewerkt aan een nota grondprijzenbeleid, waarin een keuze zal worden gemaakt over de wijze van berekening van de grondprijs voor de verschillende uit te geven kavels.

Door het grondbeleid voortdurend te monitoren en waar nodig bij te stellen, willen we ook voor de toekomst (financiële) mogelijkheden houden om grondaankopen te doen voor o.a. infrastructurele werken, bedrijventerreinen en woningbouw.

Uitgangspunt

Wij willen door middel van grondbeleid zorgen voor een gezonde bouwgrondexploitatie waarmee we inspelen op de markt, de doelstellingen van ruimtelijk beleid mogelijk maken, voldoen aan wet- en regelgeving en waarbij sprake is van een toekomstbestendig beleid.

Binnen de grondexploitatie hebben wij de afgelopen jaren al een aantal maatregelen genomen om de risico's te beheersen. Zo is de winstverwachting vanaf de begroting 2012 op 0 gesteld en zijn er gronden in o.a. de jaarrekening 2011 afgeboekt. In 2012 hebben we de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) beoordeeld en de in exploitatie genomen gronden (IEGG) geactualiseerd.

Wet- en regelgeving

Een belangrijk onderdeel voor de actualisatie van de bouwgrondexploitatie zijn de regels van de commissie besluit begroting en verantwoording (BBV). Begin 2012 heeft de commissie BBV via de 'notitie grondexploitatie (bijgesteld)' een aantal artikelen van de BBV verduidelijkt en een aantal aanbevelingen gegeven. Hiermee wil de commissie inspelen op de gevolgen van de financieel-economische crisis voor de grondexploitatie. Op basis hiervan zijn we verplicht duidelijk aan te geven wat ons voornemen is met onze gronden en op welk manier we de gronden in exploitatie willen brengen.

Daarom hebben we voor de NIEGG's dynamische kostprijsberekeningen opgesteld waarbij de voorgenomen ontwikkeling de basis is. De IEGG's hebben we op grond van dynamische kostprijsberekeningen geactualiseerd. Voor een aantal complexen hebben we vastgesteld dat we verliezen moeten nemen. De verwachting is dat het betreffende plan niet kostendekkend kan worden geëxploiteerd of dat de gronden geen bouwbestemming krijgen.

-	Bedrijventerrein Leemdijk Noord	€ 205
-	AZC terrein Hooghalen	€ 387
-	Wijster	€ 356
-	Bedrijventerrein Nieuw Balinge	€ 51
-	Inbreiding Bovensmilde	€ 33
-	Witteveen	€ 263
-	Verspreide gronden	€ 301
	Totaal	€ 1.596

Risico's

Jaarlijks zijn wij verplicht om de economische haalbaarheid van elk plan te toetsen. Verwachte tekorten in deze plannen moet direct als verlies worden genomen.

De economische situatie dwingt ons om kritisch te blijven ten aanzien van de lopende exploitaties, niet in exploitatie genomen gronden en voorgenomen plannen. De achterblijvende verkopen, de jaarlijks toe te rekenen rente en de oplopende kosten voor voorbereiding en toezicht door de langere looptijd zijn een risico voor de bouwgrondexploitatie.

Naast de regels van het BBV, het monitoren en bijsturen van exploitaties nemen wij de nodige maatregelen om het risico te beperken door kritisch te kijken naar de nog maken kosten en kosten die

worden toegerekend aan de plannen, de wijze van aankoop, het vergroten van de doelgroep waaraan we verkopen.

Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie

Om eventuele negatieve resultaten door achterblijvende verkopen in de exploitatie van bouwgrond op te kunnen vangen is een algemene reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie ingesteld. Op 31 december 2012 bedraagt het weerstandsvermogen € 807.000.

Woningbouw en bedrijventerreinen in 2012

In 2012 hebben we in verschillende dorpen kavels te koop aangeboden. In Zwiggelte zijn 4 kavels verkocht aan Woonservice en in Bovensmilde zijn ook 4 kavels via Groothuis verkocht. Tevens hebben wij in Hooghalen eind 2012 8 kavels aan gegadigden toegewezen. In de overige dorpen blijft de belangstelling achter. In 2012 hebben we geen bedrijfskavels verkocht.

Subsidies

Eind 2008 heeft de raad een vernieuwde "Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe" vastgesteld. Nieuwe uitgangspunten van de ASV zijn:

- De gemeente Midden-Drenthe kent twee subsidiesoorten: de budgetsubsidie en de waarderingssubsidie (incidenteel of structureel).
- De waarderingssubsidie betreft over het algemeen kleinere subsidiebedragen voor activiteiten en instellingen die de gemeente wil ondersteunen of aanmoedigen. De procedure en verantwoording voor de waarderingssubsidie zijn daarom licht.
- Met de budgetsubsidie wordt invulling gegeven aan de regisserende rol van de gemeente door middel van het maken van budgetafspraken met de grotere instellingen, gericht op het bereiken van de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdoelen. Om die doelen te bereiken staat de samenwerking tussen de gemeente en de maatschappelijke instellingen centraal. De samenwerking komt tot uitdrukking in het budgetoverleg. In het budgetoverleg worden voor minimaal 1 en maximaal 4 jaar afspraken gemaakt over de te behalen resultaten, de te verrichten activiteiten en het beschikbaar gestelde budget.

In de begroting 2012 is, na invulling van de bezuinigingstaakstelling, voor € 3,2 miljoen aan subsidies begroot. Door de bezuinigingen in 2012 is dit afgerond € 550.000 lager dan in 2011.

Subsidies 2012 (in €)	Begroting 2012	Rekening 2012
zelfbeheer dorpenoverleg	21.477	19.972
zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	20.421	21.671
bijdrage kosten buurtacademie	22.972	22.480
bijdrage Provinciale Bibliotheekcentrale Assen	585.940	591.313
subsidie website cursuswijzer	6.000	6.000
bijdrage ICO Assen	145.208	146.643
Subsidie Wereldwinkels	8.946	8.946
Subsidie Culturele raden	10.738	10.738
subsidie culturele activiteiten	650	646
subsidie stichting Kunst4daagse	3.600	3.600
subsidie stichting Podia	4.500	4.500
subsidie Huus van de Taol	1.125	1.125
amateuristische kunstbeoefening	25.997	24.956
subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	2.042	2.042
subsidie museum voor papierknipkunst	5.850	5.850
subsidie st. AMW Noordermaat	290.186	290.163
bijdrage bureau slachtofferhulp	4.842	4.833
subsidie tel. hulpdienst "tegen haar wil"	2.880	2.870
Subsidie SWO Midden-Drenthe	664.420	661.679
seniorenraad	1.800	1.800
uitvoering vrijwilligersbeleid	1.666	0
vrijwilligerswerk bij SWO	13.000	13.000
st. vluchtelingenwerk	58.329	58.329
bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	4.073	4.073
subsidie st. Welzijn Midden-Drenthe	715.753	710.074
subsidie st. Molo Oekoe	46.978	50.801
subsidie st. Welzijn Doven	800	800
bijdrage busdiensten	1.103	1.103
subsidie eenmalige activiteiten	1.495	1.663
vandalismpreventie oud en nieuw	1.755	400
subsidie st. adviesraad minimabeleid	2.942	2.942

Subsidies 2012 (in €)	Begroting 2012	Rekening 2012
subsidie St. Gehandicapten platform	1.410	1.410
subsidie scouting	1.260	875
subsidie schaapskuddes	10.739	10.723
subsidie cliëntenraad WSW	2.250	0
bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858
subsidie 3VO afd. Midden-Drenthe	2.745	2.745
subsidie Drempelteam ouderen veiliger op weg	851	851
subsidie SPMD	227.416	227.416
PRAT loonkosten/activiteiten	27.055	27.056
subsidie VNN	4.842	4.833
subsidie sociaal raadvrouw	75.981	75.365
voedselbank	4.000	3.600
subsidie WMO raad	6.750	6.750
bijdrage Humanitas	1.500	1500
subsidie gemeentelijke sportverenigingen	49.439	48.618
incidentele subs. sportactiviteiten	6.550	6.312
subsidie stichting Het Drents Landschap	45	18
recreatief toeristisch platform	8.325	8.325
ontwikkeling TIP	45.214	40.707
bijdrage SBB fietspad Hooghalen/Smilde	150	45
bijdrage aan buurtverenigingen voor speeltuinen	14.000	11.433
startbijdrage inrichting nieuw speelterrein	1.200	998
bijdrage Rode Kruis	1.955	1.961
	3.174.023	3.157.911

Toelichting:

Het totaalbedrag aan verleende subsidies over 2012 is iets lager dan begroot (-€ 14.600). Door loon- en prijsontwikkelingen valt de bijdrage aan de Bibliotheek iets hoger (€ 5.373) uit dan begroot. De toegezegde subsidie aan het ICO was € 150.000 i.p.v. de in de begroting opgenomen € 145.208. Door de afrekening over 2011 valt de subsidie aan het ICO per saldo € 1.435 hoger uit.

De subsidies aan de stichting SWO en de Stichting SWMD vallen respectievelijk € 2.741 en € 5.679 lager uit door de afrekening over 2011. De bijdrage voor het in stand houden van het Toeristisch Informatiepunt valt € 4.500 lager uit. De subsidie aan de wettelijk verplichte cliëntenraad WSW is in 2012 niet betaald omdat er geen bijeenkomsten van de cliëntenraad zijn geweest.

Jaarrekening

Van begroting naar jaarrekening

Het doel van de jaarrekening is het getrouw weergeven van de feiten en cijfers uit het voorafgaande begrotingsjaar en een analyse daarvan. Na de vaststelling van de begroting door de raad in november voorafgaand aan het begrotingsjaar wordt in het begrotingsjaar twee keer gerapporteerd over de begrotingsuitvoering middels de 1e financiële bijstelling en de najaarsnota.

De door het college aan de raad aangeboden 1e financiële bijstelling is vooral financieel-technisch van karakter. Het gaat vooral om het in de begroting verwerken van de gevolgen van allerlei autonome ontwikkelingen.

De najaarsnota is gebaseerd op de door afdelingshoofden in hun managementrapportage aangegeven aanbevelingen en adviezen. De afdelingshoofden rapporteren een keer per jaar aan de secretaris / algemeen directeur over de voortgang van de aan hen gemandateerde budgetten en daaraan gekoppelde prestaties.

Resultaat jaarrekening

Voorjaarsnota (1^e financiële bijstelling)

Het saldo van de Voorjaarsnota was € 30.306 positief. De voornaamste nadelen waren lagere algemene uitkering, hogere kosten voormalig personeel en schuldhelpverlening en een extra Tweede Kamerverkiezing. Hiertegenover stonden een hogere opbrengst toeristenbelasting, dividend en renteopbrengst, hogere rijksvergoeding WWB en effecten bezuinigingen schoonmaak en energielasten.

Conform afspraak is het saldo elk voor de helft toegevoegd aan de B-reserve en de reserve Leefbaarheid.

Najaarsnota

De Najaarsnota liet een voordelig resultaat zien van € 506.510. De wijzigingen zijn vooral het gevolg van financieel-technische factoren. Vanwege de onzekere financiële vooruitzichten is het bedrag toegevoegd aan de C-reserve.

Het voornaamste nadeel was opnieuw de schuldhelpverlening.

Hiertegenover stonden het grote voordeel in de totale gemeentelijke financiering, de positieve effecten op de personele lasten en de extra hogere baten toeristenbelasting.

Na toevoeging van het saldo van de najaarsnota, bedroeg het saldo van de C-reserve € 2.116.652.

Tevens is een bedrag van € 105.000 uit de reserve Leefbaarheid beschikbaar gesteld voor de verdere uitvoering van de structuurvisie Westerbork.

Overheveling

In de raadsvergadering van 1 november 2012 is door uw raad besloten om een deel van de in de begroting 2012 specifiek beschikbaar gestelde middelen over te hevelen naar 2013. De reden hiervoor was dat de beoogde prestaties niet in 2012 konden worden afgerond of opgestart. Door de overheveling van deze budgetten naar 2013 kunnen de prestaties / activiteiten in 2013 worden verricht.

Het totaalbedrag van deze begrote budgetten bedroeg € 814.666. Op basis van de werkelijke rekeningcijfers bedroeg de werkelijke overheveling € 800.273.

Resultaat

Het eindresultaat over 2012 uit de gewone bedrijfsvoering bedraagt € 788.689.

Een toelichting op het resultaat staat hierna in de programmarekening opgenomen.

Balans, programmarekening, SISA en controleverklaring

Het vervolg van deze jaarrekening bestaat uit vier delen. Het betreft in de eerste plaats de presentatie van de balans en de toelichting daarop. Daarna volgen de programmarekening en de toelichting daarop en de verantwoordingsbijlage specifieke uitkeringen (SISA). Als laatste onderdeel is de controleverklaring opgenomen.

Balans

BALANS

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA
Vaste activa

Immateriële vaste activa

Materiële vaste activa

- investeringen met een economisch nut

- gronden uitgegeven in erfpacht

- overige investeringen met een economisch nut

- investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maat.nut

Financiële activa

- Kapitaal verstrekkingen aan:

- deelnemingen

- gemeenschappelijke regelingen

- overige verbonden partijen

- Leningen aan:

- woningbouwcorporaties

- deelnemingen

- overige verbonden partijen

- Overige langlopende leningen u/g

- Overige uitzettingen met een een rentetypische looptijd van één jaar of langer

- Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Totaal vaste activa

Viottende activa

Voorraden

- Grond- en hulpstoffen

- niet in exploitatie genomen bouwgronden

- overige grond- en hulpstoffen

- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

- Gereed product en handelsgoederen

- Vooruitbetalingen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

- Vorderingen op openbare lichamen

- Verstrekte kasgeldleningen

- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen

- Overige vorderingen

- Overige uitzettingen

Liquide middelen

- Kassaldi

- Bank- en girosaldi

Overlopende activa

Totaal viottende activa

Totaal generaal

 Ultimo
2012

 Ultimo
2011

(bedragen x € 1.000)	Ultimo 2012	Ultimo 2011
ACTIVA		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	53.323	53.054
- investeringen met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	-	-
- overige investeringen met een economisch nut	47.380	47.533
- investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maat.nut	5.943	5.521
Financiële activa	4.755	5.470
- Kapitaal verstrekkingen aan:		
- deelnemingen		-
- gemeenschappelijke regelingen		-
- overige verbonden partijen		-
- Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	2.066	2.132
- deelnemingen	144	144
- overige verbonden partijen		-
- Overige langlopende leningen u/g	2.511	3.155
- Overige uitzettingen met een een rentetypische looptijd van één jaar of langer		-
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	34	39
Totaal vaste activa	58.078	58.524
Viottende activa		
Voorraden	17.035	17.754
- Grond- en hulpstoffen		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	14.259	15.324
- overige grond- en hulpstoffen	-	-
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	2.776	2.430
- Gereed product en handelsgoederen	-	-
- Vooruitbetalingen		-
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.040	4.970
- Vorderingen op openbare lichamen	3.162	3.494
- Verstrekte kasgeldleningen		-
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen		-
- Overige vorderingen	1.878	1.476
- Overige uitzettingen		
Liquide middelen	9.371	9.357
- Kassaldi		-
- Bank- en girosaldi	9.371	9.357
Overlopende activa	93	71
Totaal viottende activa	31.539	32.152
Totaal generaal	89.617	90.676

(bedragen x € 1.000)	Ultimo		Ultimo	
PASSIVA	2012		2011	
Vaste passiva				
Eigen vermogen		31.802		31.444
- Algemene reserve	18.705		17.455	
- Bestemmingsreserves				
Voor egalisatie van tarieven	-		-	
Overige bestemmingsreserves	12.308		11.955	
- Nog te bestemmen resultaat	789		2.034	
Voorzieningen		799		589
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	-		-	
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	-		-	
- Door derden beklemde middelen met een specifieke	799		589	
Aanwendingsrichting				
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		34.520		37.527
- Obligatieleningen				
Onderhandse leningen van:				
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	23		47	
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	34.491		37.475	
- binnenlandse bedrijven	-		-	
- overige binnenlandse sectoren	-		-	
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige	-		-	
Sectoren				
- waarborgsommen	6		5	
Totaal vaste passiva		67.121		69.560
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		21.832		19.634
- Kasgeldleningen	15.000		6.000	
- Bank- en girosaldi	464		6.764	
- Overige schulden	6.368		6.870	
Overlopende passiva		664		1.482
Totaal vlottende passiva		22.496		21.116
Totaal generaal		89.617		90.676

Gewaarborgde geldleningen

3.254

3.896

Algemeen

Midden-Drenthe heeft ultimo 2012 € 58,1 miljoen aan vaste activa en € 34,5 miljoen aan langlopende schulden. Het totaal van de reserves, dat wil zeggen de algemene reserves en de bestemmingsreserves (waaronder de conjunctuurreserve = c-reserve) bedraagt eind 2012 € 31,8 miljoen.

De vrij besteedbare algemene B- reserve (per 31 december 2012 € 3,7 miljoen) wordt aangewend voor éénmalige financiële afdekking van (subsidiabele) projecten. De voeding van de B- reserve is in principe afhankelijk van het jaarresultaat, bijboeking van rente en van overschotten op de bestemmingsreserves.

Ten opzichte van het vorige jaar is het eigen vermogen (reserves en bestemmingsreserves) gestegen met € 1,8 miljoen.

Het rekeningresultaat bedraagt € 789.000.

De weerstandscapaciteit, gevormd door de algemene A- reserve, het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie en door de onbenutte belastingcapaciteit en het budget voor onvoorziene uitgaven, achten wij voldoende om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

ACTIVA

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

Onder de *immateriële vaste activa* staan de kosten van onderzoek en ontwikkeling opgenomen voor een bepaald actief. Dit wordt in 5 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De *materiële vaste activa* worden onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Onder activa met een maatschappelijk nut worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken. De aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven, tijdsduur.

De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De materiële vaste activa met een economisch nut worden lineair afgeschreven in maximaal (raadsbesluit 26 januari 2012):

- 40 jaar: permanente nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- 20 jaar: renovatie, bouwkundige voorzieningen, groot (levensduur verlengend) onderhoud of een algehele aanpassing;
- 15 jaar: semi-permanente nieuwbouw woonruimten en bedrijfsgebouwen;
- 40 jaar: rioleringen;
- 15 jaar: technische installaties en inventaris in bedrijfsgebouwen;
- 10 jaar: lichte transport- en technische hulpmiddelen; bijv. aanhangwagens, tractoren, motorvoertuigen en strooiers;
- 15 jaar: zware transport- en technische hulpmiddelen; bijv. sneeuwplough, bermvrijzel, vrachtauto;
- 15 jaar: lichte transport- en technische hulpmiddelen t.b.v. brandweer; bijv. spreider/schaar/ram en aggregaats en adempluchtoestellen;
- 20 jaar: zware transport- en technische hulpmiddelen t.b.v. brandweer; bijv. tankautospuiter, motorspuitaanhangen en personeel- en materiaalvoertuigen;
- 4-6 jaar: automatiseringsapparatuur en software;
- 0 jaar: gronden en terreinen (niet afschrijven);
- divers: overige materiële vaste activa.

Activa die voldoen aan één van de volgende eisen worden niet geactiveerd uitgezonderd gronden en terreinen:

- Een verkrijgingsprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die korter is dan 4 jaar;
- Een jaarlijkse vervanging van het materieel.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa worden tegen de verkrijgingsprijs gewaardeerd.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

- voorraden;
- uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (vorderingen);
- liquide middelen;
- overlopende activa.

Vorraden

De voorraden worden tegen marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs. De boekwaarden van de voorraden zijn opgenomen in de tabel 'boekwaarden investeringen'.

Overige vlottende activa

De overige vlottende activa staan respectievelijk vermeld in de tabel 'vorderingen', 'liquide middelen' en 'overlopende activa'.

Vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

VASTE ACTIVA EN VOORRADEN (bouwgrondexploitatie)

Boekwaarden investeringen (bedragen x € 1.000)

	31-12-2012		31-12-2011	
VASTE ACTIVA				
Immateriële vaste activa		0		0
Kosten geldleningen en disagio	0		0	
Kosten van hertaxatie WOZ	0		0	
Materiële vaste activa		53.323		53.054
<i>Investerings met een economisch nut:</i>				
Gronden en terreinen	3.259		3.381	
Woonruimten	124		123	
Bedrijfsgebouwen	22.763		22.200	
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	17.980		18.709	
Vervoermiddelen	1.705		1.770	
Machines, apparaten en installaties	1.515		1.298	
Overige	34		52	
<i>Investerings met een maatschappelijk nut:</i>				
Gronden en terreinen	0		0	
Bedrijfsgebouwen	0		0	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.860		5.490	
Overige	83		31	
Financiële vaste activa		4.755		5.470
Deelnemingen	144		144	
Leningen aan woningbouwcorporaties	2.066		2.132	
Overige langlopende geldleningen	2.511		3.155	
Activa in eigendom van derden	34		39	
Subtotaal VASTE ACTIVA		57.991		58.524
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Vorraden</i>				
Bouwgrondexploitatie	17.035		17.754	
Subtotaal VLOTTENDE ACTIVA		17.035		17.754
TOTAAL		75.113		76.278

Het verloop van de boekwaarden in 2012 is als volgt (bedragen x € 1.000):

Immateriële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2012	0
Investerings	0
Afschrijvingen	0
Afwaarderingen	0
Boekwaarde per 31 december 2012	0

Materiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2012	53.054
Investerings	5.191
Afschrijvingen	4.243
Afwaarderingen	679
Boekwaarde per 31 december 2012	53.323

Toelichting op het verloop:

Investerings	Bedrag
<i>Gronden en terreinen met economisch nut:</i>	0
Restant < € 50.000 (investerings)	16
<i>Woonruimten met economisch nut:</i>	0
Restant < € 50.000 (investerings)	16
<i>Bedrijfsgebouwen met economisch nut:</i>	
Nieuwbouw Basisscholen 2009	1.590
IHP 2012 (primair onderwijs) Westerbork	83
Restant < € 50.000 (investerings)	79
<i>Grond-, weg en waterbouwkundige werken met economisch nut:</i>	
Vervanging riolering 2009	224
Vervanging riolering 2010	127
Vervanging riolering 2012	84
Restant < € 50.000 (investerings)	98
<i>Vervoermiddelen met economisch nut:</i>	
Tractor tractie 94	119
Restant < € 50.000 (investerings)	54
<i>Machines, apparaten en installaties met economisch nut:</i>	
Office (2010)	70
Portofoons 2012	53
Uitrukkleding brandweer 2012	57
Geluid- en camerasysteem raadzaal	79
Restant < € 50.000 (investerings)	343
<i>Overige materiële vaste activa met economisch nut:</i>	
Restant < € 50.000 (investerings)	62
<i>Gronden en terreinen met maatschappelijk nut:</i>	0
<i>Bedrijfsgebouwen met maatschappelijk nut:</i>	0
<i>Grond-, weg- en waterbouwk. werken maatschappelijk nut:</i>	
Bodemsanering Leemskoel en Sluutwal Westerbork	77
Aanpassing bushaltes voor mindervaliden	155
Stille kant Bovensmilde	300
Herinrichting Markt-Nassaukade	781
Herinrichting de Paltz	64
Herinrichting A. Pauwstraat eo Hoogersmilde	259
Renovatie/vernieuwen houten bruggen 2012	77
Restant < € 50.000 (investerings)	157
<i>Overige materiële vast activa maatschappelijk nut:</i>	0
Landschapsprogramma Oranjekanaal West	167
Restant < € 50.000 (investerings)	0
Afwaardering	Bedrag
<i>Gronden en terreinen met economisch nut:</i>	
<i>Woonruimten met economisch nut:</i>	

Toelichting op het verloop:

<i>Bedrijfsgebouwen met economisch nut</i>	
Zonnepanelen gemeentehuis	73
Restant < € 50.000	0
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met economisch nut:</i>	0
<i>Vervoermiddelen met economisch nut:</i>	0
<i>Machines, apparaten en installaties met economisch nut</i>	0
Restant < € 50.000	16
<i>Overige materiele vaste activa met economisch nut</i>	0
Restant < € 50.000	5
<i>Gronden en terreinen met maatschappelijk nut:</i>	0
<i>Bedrijfsgebouwen met maatschappelijk nut</i>	0
<i>Grond-, weg en waterbouwkundige werken met maatschappelijk nut:</i>	
Torenlaan fase 2 (oost)	88
Herinrichting de Paltz eo	192
Stille Kant Bovensmilde-Smilde	215
Restant < € 50.000	2
<i>Overige materiele vaste activa met maatschappelijk nut</i>	
Landschapsprogramma Oranjekanaal West	89

Toelichting op investeringen met een maatschappelijk nut die ten laste van een reserve zijn gebracht (bedragen x € 1.000):

Investering	Beschikking over reserve	Bedrag
Pauwstraat Hoogersmilde	B-reserve	25
Hoofdstraat Hooghalen	B-reserve	1
Kruispunt Spiek/Torenlaan	B-reserve	3
Fietspad Brunsting-Beilen	B-reserve	4
Stille kant Bovensmilde-Smilde	B-reserve	84
Geluidswal Spier	B-reserve	14
Ontsluiting Beilen-Zuid	B-reserve	5
Herinrichting Torenlaan-Oost	B-reserve	15
Herinrichting de Paltz	B-reserve	-2
Herinrichting Markt-Nassaukade Noord	B-reserve	159
Landschapsprogr. Oranjekanaal West	Leefbaarheid	22
Structuurvisie Westerbork	Leefbaarheid	14
Herinrichting buitenbad De Peppel	Leefbaarheid	11
Pauwstraat Hoogersmilde	Leefbaarheid	25
Hoofdstraat Hooghalen	Leefbaarheid	1
Fietspad Brunsting-Beilen	Leefbaarheid	4
Ontsluiting Beilen-Zuid	Bovenwijkse Voorzieningen	5
Bodemsanering Leemskoel/Sluutwal Westerbork	Reserve bodemsanering	13
Extra afschrijving wegen/bruggen	A-reserve	41
Totaal		444

Financiële vaste activa

Boekwaarde per 1 januari 2012	5.470
Vermeerderingen	0
Afschrijvingen/Aflossingen	715
Verminderingen	
Boekwaarde per 31 december 2012	4.755

Toelichting

Onder de overige langlopende geldleningen zijn geldleningen opgenomen van in het verleden verstrekte hypotheekleningen aan medewerkers, een geldlening aan Essent € 247.000 en vier verstrekte geldleningen aan Enexis van in totaal € 2,486 miljoen. Deze laatste geldleningen worden in zijn geheel na 3, 5, 7 en 10 jaar afgelost.

In het verleden is een geldlening afgesloten bij de BNG ten behoeve van de voormalige Woningbouwvereniging Smilde, thans Actium. In 2012 is hierop € 66.205 afgelost, zodat de boekwaarde per 31 december 2012 nog € 2,1 miljoen bedraagt.

VOORRADEN BOUWGRONDEXPLOITATIE

Boekwaarde per 1 januari 2012	17.754
Vermeerderingen	1.121
Afschrijvingen	-144
Verminderingen	-1.696
Boekwaarde per 31 december 2012	17.035

Toelichting Bouwgrondexploitatie:

	Vermeerderingen:	
97122	Grondexploitatie Oranje	10
97127	Grondexploitatie Brootacker II	132
97128	Grondexploitatie Hijken	11
97133	Grondexploitatie Nieuw-Balinge	25
97134	Grondexploitatie Zwiggelte	31
97142	Grondexploitatie Drijber - fase II	23
97162	Grondexploitatie Bt Dambroeken	19
97169	Grondexploitatie Hoogersmilde	6
97125	Grondexploitatie Lieving	271
97163	Grondexploitatie Bt Ossebroeken - fase I	261
97182	Grondexploitatie Beilen - oost	269
97186	Grondexploitatie Gronddepot Eursinge	5
97187	Grondexploitatie Hoofdstraat 34 ca Westerbork	58
	Totaal	1.121
	Afschrijvingen:	
97180	Grondexploitatie Verspreide percelen	-144
	Totaal	-144
	Verminderingen:	
97124	Grondexploitatie Wijster	-335
97129	Grondexploitatie Bt Leemdijk	-19
97161	Grondexploitatie Bt Nieuw-Balinge	-27
97168	Grondexploitatie Bt Ossebroeken - fase II	-205
97175	Grondexploitatie Bt Leemdijk - Noord	-162
97181	Grondexploitatie Inbreidingslocatie Bovensmilde	-4
97183	Grondexploitatie Witteveen	-159
97188	Grondexploitatie AZC-terrein Hooghalen	-784

	Totaal	-1.696

Boekwaarden

	Boekwaarde 01-01-2012	Mutaties 2012	Resultaat	Boekwaarde 31-12-2012
Onderhanden werk	2.804	676	-703	2.777
Gebieden ontwikkeld door derden	0	0	0	0
Gebieden zonder kostprijsontwikkeling	12.965	375	-592	12.748
Erfpacht	0	0	0	0
Verspreide percelen	1.985	-40	-435	1.510
Totaal	17.754	1.011	-1.730	17.035

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
Vorderingen op openbare lichamen	3.162	3.493
Overige vorderingen	1.833	1.476
Saldo	4.995	4.969

Toelichting:

In het bedrag dat is vermeld bij 'overige vorderingen' is reeds rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van een aantal vorderingen ter hoogte van € 17.420.

Daarnaast is in dit bedrag rekening gehouden met de mogelijke oninbaarheid van de volgende vorderingen op het terrein van sociale zaken :

Terugvordering en verhaal	548
WWB	170
Krediethypotheek	126
Besluit bijstand zelfstandigen	111
Bijzondere bijstand / minima	141

Per 21 februari 2013 was het saldo van de vorderingen € 4,6 miljoen:

Vorderingen naar jaar (x € 1.000)	
2003	1
2004	1
2005	4
2006	18
2007	10
2008	13
2009	61
2010	89
2011	115
2012	4.296

Onder vorderingen op openbare lichamen is ook een vordering op het rijk opgenomen in verband met het BTW compensatiefonds. Dit betreft € 3.077.465 en zal in juli 2013 worden ontvangen.

Liquide middelen (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
Rabobank Assen-Beilen	6	5
Rabobank Assen-Beilen	4.678	4.580
ABN-AMRO	4.687	4.773
BNG Belastingen	-	-
Totaal	9.371	9.358

Het totaal per 31 december 2012 bevat de tegoeden in rekening courant met de diverse banken.

Overlopende activa (x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
Vooruitbetaalde bedragen	94	70

Toelichting:

Per 21 februari 2013 staat nog een bedrag van € 14.948 open. Dit betreft verlening Sophos (hardware) van Improves voor 2014 en 2015.

PASSIVA

De passiva (financieringsmiddelen) bestaan uit:

- vaste passiva;
- vlottende passiva.

Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

- het eigen vermogen (reserves);
- de voorzieningen;
- de langlopende schulden.

Informatie over de aard en de reden van de reserves en de voorzieningen staat opgenomen in de op 27 maart 2008 door de raad vastgestelde nota 'Reserves en voorzieningen'.

Voorzieningen worden, met uitzondering in geval de voorziening tegen de contante waarde is opgenomen, gewaardeerd tegen de nominale waarde. Vaste schulden worden tegen de nominale waarde gewaardeerd. De langlopende schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit:

- kortlopende schulden;
- overlopende passiva.

Daarnaast wordt aan de passiefzijde van de balans, buiten de balanstelling, het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt.

VASTE PASSIVA

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2012 is als volgt (bedragen x € 1.000):

RESERVES EN VOORZIENINGEN					
Omschrijving	01-01-2012	Toevoeging Rente	Toevoeging Overig	Onttrekking	31-12-2012
Algemene reserves:					
A - Reserve					
Algemeen Weerstandsvermogen	2.979				2.979
- € 90,75 per inwoner, uitgangspunt per 01-01-2005.					
- Opbrengst aandelen Bouwfonds	2.027				2.027
(bespaarde rente compenseert verlies dividend)					
- Verkoop Essent-aandelen	8.347		843	41	9.149
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	794	13			807
B - Reserve					
Vrij besteedbaar	3.308	127	1.322	1.015	3.742
Rekeningresultaat	2.034		789	2.034	789
Totaal algemene reserves	19.489	140	2.954	3.090	19.493
Bestemmingsreserves:					
Leefbaarheid (DPV)	1.743	127	522	103	2.289

Bovenwijkse voorzieningen	126			5	121
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan	32				32
Kunsthonds	27		2	5	24
Verplaatsen/verbouw openbare werken Westerbork	237	9		16	230
Afkoopsom woonwagens/standplaatsen	6			6	0
Bouwstoffenbesluit	57			57	0
Ruimtelijke plannen	14				14
Onderwijsmonitorsysteem	9			9	0
Brandbeveiliging Sportaccommodaties	1			1	0
Uitvoering sportnota	11			11	0
Dienstverleningsprogramma	190		83	14	259
Brede scholen	32			32	0
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	759		107		866
Afkoopsom RGSHG (woningaanpassing)	3				3
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	42	2		5	39
Ziektekosten minima	56			56	0
Conjunctuurreserve	1.810		506	200	2.117
Waterplan	317				317
Onderhoud buitenkant onderwijs	121		10		131
Lokaal onderwijsbeleid	153		78		230
Onderhoud gebouwen	315		120		435
Egalisatie verfijningsuitkering riolering	2.886		350	909	2.328
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	816			193	623
Kosten bodemsanering	16			13	3
Vervangingsinvesteringen	674		1.140	742	1.071
Personeel/organisatiestructuur	260				260
BTW Compensatiefonds (BCF)	1.242		242	567	916
Totaal bestemmingsreserves	11.955	138	3.160	2.946	12.308
Voorzieningen:					
APPA-regeling	457		252	5	704
Voorziening Frictiekosten Alescon	76			37	39
Voorziening Inburgering	56				56
Totaal voorzieningen	589	0	252	42	799
TOTAAL-GENERAAL	32.033	282	6.364	6.078	32.601

ALGEMENE RESERVES (bedragen x € 1.000)

A-reserve

Stand per 1-1-2012		13.353
Toevoegingen:		843
Beschikkingen:		41
Stand per 31-12-2012		14.155

De extra onttrekking van € 41.000 heeft betrekking op extra afschrijving bruggen en wegen d.m.v. Essentgelden.

B-reserve

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	3.308
2012			
Bespaarde rente 2012	127		
Jaarstukken 2011	425		
Voorjaarsnota	15		
Opheff. Reserves VJN 2012	82		
Budgetten van 2012 naar 2013	800		
			1.449
Budgetten van 2012 naar 2013		706	
Bijdrage Pauwstraat		25	
Bijdrage Hoofdstraat Hooghalen		1	
Tgv Kruispunt Spiek/Torenlaan		3	
Tbv fietspad Brunsting-Beilen		4	
Stille kant Bovensmilde		84	
Geluidswal Spier		14	
Ontsluiting Beilen-Zuid-Nagtegaal		5	
Torenlaan fase 2		15	
Herinrichting Paltz e.o.		-1	
Markt/Nassaukade Noord		159	-1.015
Stand per 31 december 2012			3.742
2013			
Rente 2013	56		56
Overheveling budgetten van 2012 naar 2013		800	
Restant bijdrage Beilen-Centrum (afronding Markt) Hiervan wordt € 20.000 gebruikt als dekking voor de herinrichting Markt-Nassaukade.		44	
Herinrichting Markt-Nassaukade Gebied A (Raad 31-03-2011)		6	
Restant Herinrichting Hoofstraat Hooghalen (Raad 27-10-2011)		196	
Restant Voorbereidingskrediet geluidswal Spier (Raad 27-10-2011)		12	
Voorber. Krediet Ontsluiting Zuidmaten (raad 31-01-2013)		80	
Groenbeleidsplan Hoogersmilde, Hooghalen en Smilde (raad 28-02-2013)		50	
Renoveren Sanitaire Voorziening Hoogersmilde (raad 28-02-2013)		19	
Herinrichting A. Pauwstraat te Hoogersmilde (Raad 31-03-2011)		17	
Nog besluitvorming nodig:			
Sluiting spoorwegovergang		25	-1.249
Vermoedelijke stand 31 december 2013			2.549

Algemene reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	794

Bespaarde rente	13		13
Stand per 31 december 2012			807

Saldo van de rekening van baten en lasten

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	2.034
Ovb. Batig saldo 2012	789		789
Rekeningsaldo 2011		2.034	-2.034
Stand per 31 december 2012			789

BESTEMMINGSRESERVES (bedragen x € 1.000)

Leefbaarheid (DPV)

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	1.743
Bespaar rente 2012	127		
Voorjaarsnota	15		
Ophef. Reserves VJN 2012	82		
Bestemming resultaat 2011	425	-	649
Bloemrijke Akkers		8	
Podium Westerbork		10	
Soc. Par. Molukse Wijk		8	
LP Oranjekanaal		22	
Structuurvisie Westerbork		14	
Pauwstraat Hoogersmilde		25	
Hoofdstraat Hooghalen		1	
Aanpassing Buitenterrein Zwembad		11	
Fietspad Brunsting-Beilen		4	-103
Stand per 31 december 2012			2.289
2013			
Rente 2013	56	-	56
Bloemrijke akkers in Drenthe (raad 31-03-2011)		7	
Vorbereidingskrediet Structuurvisie Westerbork (Raad 26-03-2009)(vijn 2010)		85	
Bijdrage herstel Stefanuskerk (raad 26-11-2009)		50	
Verbouw/dorpshuis de Weidehoek te Wijster (B en W 23 maart 2010) (Raad 29-09-2011)		75	
Herinrichting Hoofdstraat Hooghalen (BenW 27-09-2011) (raad 27-10-2011)		200	
Fietspad Balinge-Witteveen (Raad 28-06-2012)		30	
Bijdrage Buurthuis Holthe-Lieving-Makkum (raad 31-01-2013)		30	
Verbouw/dorpshuis de Weidehoek te Wijster (B en W 23 maart 2010) (Raad 29-09-2011)		75	
Herinrichting A. Pauwstraat te Hoogersmilde (Raad 31-03-2011)		17	-569
Vermoedelijke stand 31 december 2013			1.776

Bovenwijkse voorzieningen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	126
Beilen-Zuid (Nagtegaal)		5	-5
Stand per 31 december 2012			121
2013			
Primitieve begroting 2013	336		
Storting uit bouwgrondexploitatie (afhankelijk van ontwikkeling plan Nagtegaal fase 3)	0		336
Vermoedelijke stand 31 december 2013			457

Conjunctuurreserve

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	1.810
Batig saldo najaarsnota 2012	507		507
Frictiekosten ICO		200	-200
Stand per 31 december 2012			2.117
2013			
	0	0	0
Vermoedelijke stand 31 december 2013			2117

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	32
	0	0	
Stand per 31 december 2012			32

Kunsthonds

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	27
Storting uit bouwgrondexploitatie	2		2
Kunstwerk Hooghalen.Broekstreek		5	-5
Stand per 31 december 2012			24

Verplaatsen/verbouw openbare werken Westerbork

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	237
Bespaarde rente 2012	9		9
Tgv exploitatie 2012 (kap.lasten Milieustraat)		16	-16
Stand per 31 december 2012			230

Afkoopsom woonwagens/standplaatsen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	6
Ophef. Res. Tgv B-res/leefbaarheid		6	-6
Stand per 31 december 2012			0

Bouwstoffenbesluit

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	57
Ophef. Res. Tgv B-res/leefbaarheid		57	-57
Stand per 31 december 2012			0

Ruimtelijke plannen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	14

	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2012			14

Onderwijsmonitorsysteem

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	9
	0		0
Ophef. Res. Tgv. res. Lok. onderw. beleid		9	-9
Stand per 31 december 2012			0

Brandveiligheidseisen Sportaccommodaties

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	1
	0		0
Ophef. Res. Tgv B-res/leefbaarheid		1	-1
Stand per 31 december 2012			0

Uitvoering sportnota

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	11
	0		0
Ophef. Res. Tgv B-res/leefbaarheid		11	-11
Stand per 31 december 2012			0

Dienstverleningsprogramma

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	190
Storting (bestedingsplan 2012)	83		83
Lean Pc cyclus		13	
Deel van res. Dvl ipv vervangingsinvesteringen		1	-14
Stand per 31 december 2012			259

Brede scholen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	32
	0		
Ophef. Res. Tgv B-res/leefbaarheid		32	-32
Stand per 31 december 2012			0

Jeugdgezondheidszorg BDU CJG

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	759
CJG expl. 2012	107		107
		0	0
Stand per 31 december 2012			866

Afkoopsom RGS HG (woningaanpassing)

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	3
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2012			3

Gezondheidszorg vm. Gemeente Beilen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	42

Bespaarde rente 2012	1		1
Tbv lotgenotengroep Bovensmilde		4	-4
Stand per 31 december 2012			39

Ziektekosten minima

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	56
	0		0
Ophef. Res. Tgv B-res/leefbaarheid		56	-56
Stand per 31 december 2012			0

Waterplan

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	317
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2012			317

Onderwijs onderhoud buitenkant

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	121
Uit Exploitatie 2012	10		10
		0	0
Stand per 31 december 2012			131

Lokaal onderwijsbeleid

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	153
Uit exploitatie 2012	68		
Van Res. Onderwijsmonitorsysteem	9		77
		0	0
Stand per 31 december 2012			230

Onderhoud gebouwen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	315
Uit exploitatie 2012	120		120
		0	0
Stand per 31 december 2012			435

Egalisatie verfijninguitkering riolering

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	2.886
Tbv exploitatie 2012	350		350
Uit exploitatie 2012		908	-908
Stand per 31 december 2012			2.328

Egalisatie tarief afvalstoffenheffing

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	816
	0		0
Tgv exploitatie 2012		193	-193
Stand per 31 december 2012			623

Kosten bodemsanering

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	16

	0		0
Bijdrage Leemskoel/Sluutwal		13	-13
Stand per 31 december 2012			3

Vervangingsinvesteringen

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	674
Naar exploitatie 2012	1.139		1.139
Uit exploitatie 2012		742	-742
Stand per 31 december 2012			1.071

Personeel/organisatiestructuur

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	260
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2012			260

BTW compensatiefonds (BCF)

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	1.241
BTW VDG	1		
BTW VNG	8		
BTW GGD Drenthe	3		
BTW Riolering (investering)	97		
BTW Provincie Drenthe	1		
BTW HVD	19		
BTW Riolering (exploitatie)	113		
Nacalculatie BCF 2010		-	242
Uit exploitatie 2012		567	-567
Stand per 31 december 2012			916

VOORZIENINGEN (bedragen x € 1.000)

Appa-regeling

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	457
Storting :	252		252
November/december		5	-5
Stand per 31 december 2012			704

Frictiekosten Alescon

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	76
	0		0
Frictiekosten Alescon		37	-37
Stand per 31 december 2012			39

Voorziening Inburgering

Stand per 1 januari 2012	Toevoeging	Onttrekking	56
	0		0
		0	0
Stand per 31 december 2012			56

LANGLOPENDE SCHULDEN (bedragen x € 1.000)

Saldo geldleningen per 1-1-2012		37.522
Aflossingen (jaarlijkse aflossingen van aangegane leningen)		3.008
Saldo geldleningen per 31-12-2012		34.514
Saldo waarborgsommen per 1-1-2012		5
Nieuwe waarborgsommen		0
Rente van bestaande waarborgsommen		0
Terugstortingen		0
Saldo waarborgsommen per 31-12-2012		5

VLOTTENDE PASSIVA

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	31-12-2012	31-12-2011
Bank Nederlandse Gemeenten	464	6.764

Overige schulden (bedragen x € 1.000)	31-12-2012	21-02-2013
Saldo	21.412	1.584

Toelichting:

De grootste posten zijn:

2008	Van Dijk Bouw BV	Gem.bijdrage ontw.Ettenstraat	100
2011	Connexxion, Taxi Services	Schoolvervoer /gymonderwijs	53
2012	Diverse personen	Waarborgsommen BAG	38
2012	Gemeente Midden-Drenthe	Diverse betalingen personeel	124
2012	Bank Ned.Gemeenten/ N.W.B.	Kapitaallasten	954
2012	Connexxion, Taxi Services	schoolvervoer	53
2012	Groothuis BV Woningbouwmi	Stimuleringsbijdr. Nagtegaal	60

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2012	21-02-2013
Vooruit ontvangen bedragen - publiekrechtelijk	650	0
Vooruit ontvangen bedragen - overige	14	0
Totaal	664	0

Toelichting 1810 – Vooruitontvangen bedragen - publiekrechtelijk

Te ontvangen van / wegens	Begin dienstjaar	Toevoeging	Vrijgevallen /afgeboekte bedragen	Einde dienstjaar
Provincie Drenthe / SEV-subsidie Groenplan en muziekplan Smilde	0	17.500	0	17.500
Provincie Drenthe / Subsidie ommetje Holthe, Lieving, Makkum	0	5.000	0	5.000
Provincie Drenthe / SEV-subsidie ondersteuning bewonersinitiatieven Smilde	0	12.500	0	12.500
Provincie Drenthe / Subsidie Groenplannen Hijken, Hooghalen en Hoogersmilde	0	12.500	0	12.500
Provincie Drenthe / bijdrage Culturele Alliantie	50.938	0	32.588	18.350
Rijk / Gelden Participatiebudget	964.103	0	385.419	578.683
Provincie Drenthe / Bijdrage Klimaatcontract	87.935	52.250	134.848	5.337
	1.102.976	99.750	552.855	649.870

Programmarekening

Het onderdeel 'programmaverantwoording' van het jaarverslag verschaft informatie over activiteiten en resultaten die in 2012 verricht c.q. behaald zijn op de diverse beleidsterreinen. In deze programmarekening maken we inzichtelijk wat de geraamde en de werkelijke lasten en baten van de activiteiten in 2012 zijn geweest.

Na de programmarekening met een korte toelichting op het resultaat, volgt de toelichting op de programmarekening.

Totalen per programma	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Burger en Bestuur	2.466	534	2.462	534	2.458	524	1.934
Werk en inkomen	16.738	12.850	17.084	13.105	16.832	13.578	3.254
Veiligheid	1.939	137	1.971	46	1.963	46	1.917
Onderwijs en Jeugd	5.614	142	5.576	129	4.207	136	4.071
Bouwen, wonen en milieu	13.013	10.940	14.512	12.203	15.048	10.899	4.149
Openbare Ruimte	8.016	399	8.392	428	8.721	522	8.199
Vrije tijd	4.966	980	5.146	1.039	5.027	953	4.074
Zorg en Welzijn	10.657	504	10.631	756	10.134	835	9.299
Bedrijfsvoering	2.305	5	2.558	5	2.654	221	2.433
Onvoorzien	89	0	77	0	0	0	0
Lokale middelen	-1.093	7.355	-1.686	7.627	90	8.922	-8.832
Algemene uitkering uit gemeentefonds	0	31.219	0	31.317	0	31.558	-31.558
Dividend	102	341	102	345	102	376	-274
Uitvoering WOZ	601	0	577	0	657	0	657
Heffing invordering gemeentelijke belastingen	373	46	366	46	367	46	321
Resultaat voor bestemming	65.786	65.453	67.769	67.580	68.260	68.617	-357
Mutaties reserves	2.246	2.579	5.705	5.894	5.613	6.044	-431
Resultaat na bestemming	68.032	68.032	73.474	73.474	73.872	74.661	-789

Toelichting op het resultaat:

bedragen x € 1.000				
Programma	Deelprogramma	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
Werk en inkomen	Werkgelegenheid	Resultaat vanuit bedrijven bouwgrond		256
Werk en inkomen	Armoedebeleid	Minimabeleid	147	
Werk en inkomen	Inkomen en Re-integratie	Inkomen/WWB Levensonderhoud	826	
Werk en inkomen	Inkomen en Re-integratie	Re-integratie effecten Alescon	50	
Veiligheid	Brandweer	Kosten brandweer		50
Onderwijs en jeugd	Lokaal onderwijsbeleid	Leerlingenvervoer	40	
Vrije tijd	Sport	Verhuur binnensport		25

Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuwing	Leges omgevingsvergunningen		230
Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuwing	Afrekening BWS-gelden Noord- en Midden-Drenthe	98	
Bouwen, wonen en milieu	Dorps- en wijkvernieuwing	Resultaat vanuit woning bouwgrond		1.340
Openbare ruimte	Groen	Groenonderhoud	64	
Openbare ruimte	Begraafplaatsen	Begraafrechten en -plaatsen		49
Openbare ruimte	Verkeer	Gladheidsbestrijding		73
Openbare ruimte	Verkeer	Openbare verlichting	174	
Openbare ruimte	Verkeer	Kerntaken verkeer en vervoer	27	
Openbare ruimte	Verkeer	Klein en groot onderhoud wegen		76
Zorg en welzijn	Sociale samenhang en leefbaarheid	Restant uitvoering sociale alliantie	45	
Zorg en welzijn	WMO	Invoeringskosten decentrale jeugdzorg	23	
Zorg en welzijn	WMO	WMO voorzieningen	297	
Algemene middelen	Bedrijfsvoering	Liquidatie-uitkering IZA	37	
Algemene middelen	Bedrijfsvoering	Proceskosten, griffiekosten etc.	55	
Algemene middelen	Financiën	Uitvoering wet WOZ		80
Algemene middelen	Financiën	Gemeentelijke belastingen	37	
Algemene middelen	Financiën	Buitensport in de btw sfeer.	152	
Algemene middelen	Financiën	Algemene uitkering	241	
Algemene middelen	Financiën	Dividenden en winstaandelen overig	31	
Bedrijfsvoering		Automatiseringsfaciliteiten	71	
Bedrijfsvoering		Salariskosten inclusief voormalig personeel.	218	
Bedrijfsvoering		Opbrengst inruil van de vervangingsinvesteringen	51	
Bedrijfsvoering		Onderhoud tractiemiddelen	25	
Bedrijfsvoering		Levering en transportkosten energie en afrekening energie derden exclusief openbare verlichting.	61	
Bedrijfsvoering		Vrijval transitoria, onvoorzien, incidentele en struct. budgetruimte	253	
Kapitaallasten	Diversen	Effect kapitaallasten in combinatie de begrote onderuitputting en de beschikking van de reserves		130
Diversen	Diversen	Saldo kleine posten	75	
			3.098	2.309

Resultaat

789

Resultaat vanuit bouwgrond bedrijven

Het verwachte resultaat van een aantal bouwgrondexploitaties bedrijventerreinen is negatief. Het betreft bedrijventerrein Leemdijk Noord: -/- € 205.000 en bedrijventerrein Nieuw-Balinge: -/- € 51.000. Op grond van BBV-regels moeten deze negatieve resultaten direct als verlies worden genomen.

Minimabeleid

Veroorzaakt door niet begrote terugbetalingen bijzondere bijstand (€ 50.000) en lagere lasten voor kwijtschelding (€ 8.500), uitkering voor activiteiten (€ 3.500) bijzondere bijstand (€ 57.000) en schuldhelpverlening (€ 15.700).

Inkomen/WWB Levensonderhoud

Over 2012 was begroot dat een bedrag van € 364.000 ten laste van de exploitatie zou komen. In werkelijkheid is er sprake van een overschot van € 467.000. In de eerste plaats is fors meer rijksbudget ontvangen dan begroot (+ € 520.000). De definitieve rijksbudgetten worden definitief vastgesteld in november van het lopende jaar (na vaststelling van de najaarsnota). Het rijksbudget valt met name hoger uit doordat het budget met ingang van het jaar 2012 wordt vastgesteld op basis van het aantal mensen in de bijstand, in plaats van op basis van prognoses over de werkloosheid van het CPB zoals over de jaren 2007-2011 het geval was. In de tweede plaats is er in 2012 sprake van minder uitkeringsgerechtigden dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

Re-integratie effecten Alescon

De werkelijke lasten voor Alescon over 2012 (begroting Midden-Drenthe) zijn ongeveer € 50.000 lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een niet geraamde onttrekking aan een voorziening (€ 37.000), een iets lagere bijdrage aan Alescon (€ 14.000), saldo van hoger dan geraamde rijksbijdrage (€ 137.000) en hoger dan geraamde bijdrage in exploitatietekort (€ 123.000).

Kosten brandweer

Op een aantal onderdelen zijn de budgetten overschreden. Voor ondersteuning preparatie en repressie: -/€ 25.000, beheer materiaal -/€ 18.000 en activiteiten preparatie en repressie -/€ 11.000

Leerlingenvervoer

Er is sprake van een lichte afname van het aantal leerlingen in het aangepast vervoer, mede doordat er meer kinderen met eigen- en openbaar vervoer reizen.

Verhuur binnensport

Er zijn in 2012 minder activiteiten geweest dan in de voorafgaande jaren, waardoor er minder inkomsten uit verhuur zijn. Dat veroorzaakt een inkomstendaling (€ 27.000). Daarnaast is er per saldo (openbaar en bijzonder) sprake van iets hogere huuropbrengsten van het voortgezet onderwijs.

Leges omgevingsvergunningen

Als gevolg van de recessie bleven de hoeveelheid aanvragen omgevingsvergunningen bouw achter op hetgeen begroot was. Bij de najaarsnota was nog de verwachting dat net als vorig jaar het aantal aanvragen zou stijgen waardoor de legesinkomsten de raming benaderden. Dat bleek niet het geval te zijn.

Als maatregel hierop is het aantal vergadering van de welstandscommissie al verschoven van 1 keer per week naar 1 keer per maand.

Netto leidde dit tot een verlaging van € 230.000.

Afrekening Besluit Woning gebonden Subsidie Noord- en Midden-Drenthe

Het intergemeentelijk Samenwerkingsverband Noord en Midden Drenthe is sinds 1993 budgetbeherende regio in het kader van het "Besluit Woning gebonden Subsidies" (BWS). Door gedeeltelijke verkoop aan derden van de lopende BWS verplichtingen kan een tussentijdse afrekening met de deelnemende gemeenten plaatsvinden. Naar rato van het aantal inwoners zijn de gelden verdeeld en hebben wij € 98.000 ontvangen.

Resultaat vanuit bouwgrond woningen

Het verwachte resultaat van een aantal bouwgrondexploitaties woningbouw is negatief. Het betreft Verspreide percelen/Lieving: -/€ 301.000, AZC Hooghalen: -/€ 387.000, Witteveen: -/€ 263.000, Wijster: -/€ 269.000 en -/€ 87.000 voor het startersplan en inbreiding Bovensmilde -/€ 33.000. Op grond van BBV regels moet deze negatieve resultaten direct als verlies worden genomen.

Groenonderhoud

Het ontstane voordeel (€ 64.000) is grotendeels het resultaat van verbeterde bedrijfsvoering. In 2012 zijn geen nesten van de eikenprocessierups ontruimd.

Begraafrechten en -plaatsen

De uitgifte van nieuwe graven loopt terug. Een van de redenen hiervoor is dat nabestaanden op zoek gaan naar een alternatieve en goedkopere uitvaart voor hun dierbare. Hiertegenover staan overigens ook lagere kosten van begraafplaatsen. Per saldo in 2012 een nadeel van € 49.000.

Gladheidbestrijding

Het budget was bij de voorjaarsnota al verhoogd. De overschrijding is ontstaan door het uitbesteden van een extra route in combinatie met extra strooiacties door externen in de laatste maand van het jaar (€ 13.000), door hogere kosten van onderhoud (€ 18.000) en door het op peil houden van de zoutvoorraad (inclusief buffervoorraad, € 42.000).

Openbare verlichting

De levering van stroom is opnieuw aanbesteed. Dit levert een voordeel op van € 41.000 op levering en transport van elektriciteit.

Het groot onderhoud van de openbare verlichting werd in het verleden uitgevoerd door Ziut, een inmiddels geprivatiseerde organisatie die in het verleden opereerde onder de vlag van het overheidsbedrijf Essent. Het groot onderhoud wordt in afwachting van een nieuwe aanbesteding nu uitgevoerd door een ander bedrijf en een aantal werkzaamheden zijn uitgesteld. De aanbesteding vindt plaats in mei. Het voordeel in 2012 bedroeg € 124.000. Hetzelfde geldt voor het klein onderhoud (o.a. schadeverwerking) aan lantaarnpalen. Het voordeel hiervan was in 2012 € 9.000.

Kerntaken verkeer en vervoer

De inzet van externen is door zorgvuldige bedrijfsvoering lager dan begroot. Een deel van het totale budget is nieuw vanaf 2012, vanwege het niet invullen van een vacature bij de buitendienst. Een gedeelte van dit nieuwe budget is ingezet voor de inzet van derden bij de gladheidbestrijding (voorjaarsnota). Per saldo bedroeg het voordeel in 2012 € 27.000.

Klein en groot onderhoud wegen

In 2012 heeft de afwikkeling plaatsgevonden van een deel van het groot onderhoud van 2011 (slijtlagen). Mede door een hogere bitumenprijs is er een overschrijding ontstaan. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor de slijtlaag in Hooghalen en door meerwerk bij de Beilervaat en door meerwerk aan de Ripkampenweg in Zwiggelte. In 2012 is op klein en groot onderhoud wegen een nadeel ontstaan van € 76.000.

Restant uitvoering sociale alliantie

In 2012 is de sociale alliantie beëindigd. De afrekening met de provincie heeft inmiddels plaatsgevonden. De (restant) niet bestede middelen komen ten gunste van het resultaat.

Invoeringskosten decentrale jeugdzorg

Deze kosten zijn nog niet gemaakt maar wel bestemd (zie bestemming resultaat). In de regio Noord/Midden Drenthe worden gezamenlijke afspraken gemaakt op het gebied van de bovenlokale activiteiten voor jeugdzorg. De hiermee gemoeid gaande kosten worden uit deze post betaald.

WMO voorzieningen

Veroorzaakt door lagere lasten voormalige Wvg-voorzieningen en lagere lasten externe medische adviezen (€ 150.000). Bij de Wmo HH levert het saldo van hogere uitgaven en een hogere eigen bijdrage een voordeel op van bijna € 47.000. Daarnaast is in 2012 een rijksbijdrage voor invoeringskosten AWBZ ontvangen die nog niet is besteed (€ 100.000).

Liquidatie-uitkering IZA

In 2012 heeft de definitieve afwikkeling van de liquidatie van IZA Nederland plaatsgevonden. Conform de verdeelsleutel van het 1^e tranche zijn ook de laatste middelen verdeeld.

Proceskosten en griffiekosten

Aan dwangsommen ten gevolge van niet tijdige beslissingen is € 4.000 meer betaald. De betaalde bedragen voor proces- en griffiekosten konden bijna uit het begrote budget worden betaald. Door de opgelegde dwangsommen aan Noblesse ontstaat er op dit onderdeel een voordeel.

Uitvoering wet WOZ

Kostenvergoeding no-cure-no-pay en extra inhuur taxatiecapaciteit voor de behandeling van de beroepschriften leiden tot € 80.000 hogere lasten.

Gemeentelijke belastingen

Lager opbrengst OZB: -/€ 10.000 en hogere Woonforensenbelasting: € 3.000. Bij de voor- en najaarsnota was de opbrengst toeristenbelasting al verhoogd met € 97.500. De werkelijk opbrengst toeristenbelasting is nog eens € 44.000 hoger.

Buitensport in de btw sfeer

In 2012 hebben wij de buitensport ook in de btw sfeer getrokken. Op grond van de wet konden wij voor de jaren 2007-2011 ook de btw terugvragen bij de belastingdienst. Dit leverde een incidenteel voordeel op van € 152.000.

Algemene uitkering

Incidentele afwikkelingen van de voorgaande jaren leverde een voordeel van € 166.000 op. Ook 2012 levert nog een voordeel van € 75.000 op. Hierbij is rekening gehouden met een terugbetaling van € 185.000 in verband met een verwachte onderuitputting van het rijk. Het gaat om een aanname omdat rijk pas bij de meicirculaire de definitieve afrekening geeft.

Dividenden en winstaandelen overig

Extra dividend en hogere rentevergoeding van de leningen die naar aanleiding van de verkoop Essent aan Enexis zijn verstrekt.

Automatiseringsfaciliteiten

Door vertragingen in het dienstverleningsprogramma hoeven de begrote exploitatiebijdragen nog niet volledig benut te worden.

Salariskosten inclusief voormalig personeel

De vacatureruimte is niet ingevuld of is ingevuld via interne verschuivingen of beperkte inhuur van derden. Dit leverde een voordeel van € 284.000 op. Hiertegenover was de gemeente € 66 meer kwijt voor belasting aan de werkkostenregeling.

Opbrengst inruil van de vervangingsinvesteringen

In 2012 zijn diverse voertuigen vervangen. Voor de ingeruilde voertuigen ontving de gemeente € 51.000 aan inruilwaarden. Conform de BBV moet de opbrengst van de inruil via bestemming van het resultaat toegevoegd worden aan de reserve vervangingsinvesteringen.

Onderhoud tractiemiddelen

De onderhoudskosten voor zware vrachtwagens en pick-ups zijn in 2012 lager uitgevallen dan begroot.

Levering en transportkosten energie en afrekening energie derden exclusief openbare verlichting

Vanaf 2012 is de bestendige gedragslijn voor energie budgetten ingevoerd om de voorschotnota december en de jaarafrekening in verband met de late ontvangst van de nota's in het volgende jaar als last te nemen.

Vrijval transitoria, onvoorzien, incidentele en structurele budgetruimte

Dit betrof de niet bestede vrije middelen. Hierbij is wel rekening gehouden met het besluit om de kosten geurkastjes Noblesse hieruit te betalen.

Kapitaallasten

Effect op de kapitaallasten in combinatie met de begrote onderuitputting en de beschikking van de reserves. In de najaarsnota was al een groot voordeel op de kapitaallasten (financiering) genomen.

Saldo kleine posten

Dit is het saldo van alle posten kleiner dan € 25.000.

Toelichting op de programmarekening

Op grond van artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bevat de toelichting op de programmarekening ten minste:

1. Een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en de programmarekening op de volgende onderdelen:
  - de lasten en baten per programma;
  - de algemene dekkingsmiddelen;
  - het resultaat voor bestemming;
  - de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
  - het resultaat na bestemming.
2. Een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien.
3. Een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Hieronder staan genoemde onderdelen nader uitgewerkt. Voor de analyse onder punt 1 is aansluiting gezocht bij het bepaalde in het controleprotocol. Dit betekent dat per deelprogramma (in ieder geval) een toelichting staat opgenomen voor:

- overschrijdingen/onderschrijdingen van € 25.000 of meer van het deelprogrammabudget, of;
- overschrijdingen/onderschrijdingen van 20 % of meer van het deelprogrammabudget.

Daarnaast vermeldt de analyse de kwalificatie van de overschrijding op basis van de volgende door het NIVRA onderscheiden en in de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV opgenomen soorten begrotingsoverschrijdingen:

Voor zover van toepassing worden de begrotingsoverschrijdingen toegelicht bij de programma's.

Begrotingsafwijking		Onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
a)	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend.		X
b)	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant <u>ondubbelzinnig vaststelt</u> dat die ten onrechte niet tijdig zijn <u>gesignaleerd</u> .		X
c)	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten.	X	
d)	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen.	X	
e)	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X
f)	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
g)	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

Programma Burger en Bestuur

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Lokale democratie	980	0	964	0	977	0	977
Dienstverlening	1.487	534	1.498	534	1.481	524	957
Totaal lasten /baten voor bestemming	2.466	534	2.462	534	2.458	524	1.934
Mutaties reserves: Lokale democratie	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	2.466	534	2.462	534	2.458	524	1.934

Toelichting:

Dienstverlening

De totale opbrengst leges wijkt nauwelijks af van de begrote opbrengst. Door interne verschuivingen is voor de BAG-werkzaamheden meer extern ingehuurd. Hierdoor overschrijdt dit budget met € 26. Hiertegenover staan de lagere lasten voor de vergoeding kosten hernummering en kosten lijkschouwing.

Reserves

Er is bij dit programma geen beroep gedaan op een reserve.

Lokale democratie

Lokale democratie

De hogere lasten (€ 13.000) worden voornamelijk veroorzaakt door het saldo van hoger dan geraamde uitgaven voor de accountant (€ 14.000) en de rekenkamercommissie (€ 6.000) enerzijds en anderzijds lager dan geraamde uitgaven voor public relations en internetcommunicatie (€ 5.000).

Reserves

Er is bij dit programma geen beroep gedaan op een reserve.

Investerings

De investeringen (kredieten) hebben betrekking op een groot aantal projecten binnen het dienstverleningsprogramma. Afgerond in 2012 is alleen het project "lean pc cyclus". Alle overige projecten lopen door naar 2013 of worden dan pas gestart.

Programma Werk en inkomen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Werkgelegenheid	696	579	628	516	1.094	672	422
Inkomen en Re-integratie	14.304	11.988	14.519	12.305	13.811	12.485	1.326
Nieuwkomers	161	0	159	0	167	0	167
Inkomensondersteuning	1.578	284	1.778	284	1.759	422	1.337
Totaal lasten /batens voor bestemming	16.738	12.850	17.084	13.105	16.832	13.578	3.254
Mutaties reserves:							
Werkgelegenheid	60	8	60	8	0	8	-8
Nieuwkomers	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	16.798	12.858	17.144	13.112	16.832	13.586	3.246

Toelichting:

Werkgelegenheid

De lokale economie moet kunnen floreren. Daarvoor is een actieve en ondersteunende rol van de lokale overheid nodig. Voor de ontwikkeling en uitvoering van ons economisch beleid is een formatieplaats ingesteld, nieuwe lidmaatschappen aangegaan en randactiviteiten opgepakt. Omdat het jaar 2012 het eerste jaar is waarin het nieuwe economische beleid volledig werkte is van de benodigde € 100.000 in dat eerste jaar € 25.000 incidenteel beschikbaar gesteld. De gelden zijn in 2012 bijna volledig besteed.

Ook in de bouwgrond voor industrieterreinen zijn de gevolgen van de recessie merkbaar. De haalbaarheid van de in exploitatie genomen gronden (IEGG's) en de nog niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG's) zijn doorgerekend. Hierbij is per plan bekeken wat de voorgenomen ontwikkeling is. Hiervoor is gebruik gemaakt van de structuurvisie Midden-Drenthe, de structuurvisie Westerbork, in voorbereiding zijnde bestemmingsplannen, geldende bestemmingsplannen, bestuurlijke uitgangspunten en kengetallen.

De doorberekening geeft aan dat de boekwaarden van de bedrijventerreinen Leemdijk Noord en Nieuw-Balinge moeten worden verlaagd om in de toekomst deze plannen kostendekkend te kunnen exploiteren. Voor deze plannen hebben wij in 2012 verlies moeten nemen: Leemdijk Noord € 205.000 en Nieuw-Balinge € 51.000.

Reserves

De mutaties in de reserves hadden betrekking op de toevoegingen aan de reserves kunstfonds en bovenwijkse voorzieningen. Door achterblijvende grondverkoop op de gemeentelijke bedrijventerreinen werd geen bijdrage toegevoegd aan de reserve bovenwijkse voorzieningen.

Inkomensondersteuning

De batens zijn € 138.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er € 86.000 meer dan begroot is ontvangen voor het duurzaam verblijf. Door hogere uitgaven van dezelfde omvang voor het duurzaam verblijf loopt dit per saldo ongeveer neutraal (Begrotingsafwijking c.) Daarnaast is er sprake van niet begrote terugbetalingen bijzondere bijstand (€ 50.000; hoofdzakelijk balanspost; begrotingsafwijking d.)

De lasten zijn afgerond € 19.000 lager dan begroot. Dit is het saldo van enerzijds hogere lasten dan begroot voor het duurzaam verblijf en de langdurigheidstoeslag door een toename van het aantal cliënten (€ 16.500; begrotingsafwijking d.) en anderzijds lagere lasten voor inkomensondersteunende maatregelen op de volgende onderdelen.

De lasten voor kwijtschelding zijn afgerond € 8.500 lager dan begroot (2011: € 25.000 lager).

Er is goed gebruik gemaakt van de uitkeringen voor activiteiten, maar dit leidt niet tot een overschrijding van het budget (€ 3.500). In 2012 is 1 pc verstrekt. Door aflossingen is er per saldo

sprake van een voordeel van € 5.000. Daarnaast is er sprake van een onderschrijding van de budgetten voor bijzondere bijstand (€ 57.400; begrotingsafwijking d.), schuldhelpverlening (€ 15.700) en armoedebeleid (€ 34.000; begrotingsafwijking d.).

De over- en onderschrijdingen vallen deels onder begrotingsafwijking c (kosten duurzaam verblijf) en voor het overige onder begrotingsafwijking d in verband met het open-einde karakter van de regelingen op het vlak van het armoedebeleid.

Reserves

In 2012 hebben zich op dit deelprogramma geen mutaties in de reserves voorgedaan.

Inkomen en Re-integratie

Re-integratie

Deze post is een combinatie van het werkdeel Wet werk en bijstand en de kosten voor de sociale werkvoorziening (Wsw).

Participatiebudget (Wwb-werkdeel)

Om mensen gemakkelijker aan een baan te kunnen helpen en maatschappelijke participatie te bevorderen, zijn per 1 januari 2009 de gemeentelijke middelen voor volwasseneneducatie, inburgering en re-integratie gebundeld in het participatiebudget.

In onderstaande tabel staan de ontvangen rijksbijdragen en de uitgaven voor participatie van 2010 tot en met 2012 opgenomen. Wat opvalt is dat het participatiebudget in 2012 behoorlijk gedaald is. Het verschil tussen de inkomsten en uitgaven wordt opgevangen uit overschotten op het participatiebudget uit voorgaande jaren.

Participatiebudget	2010		2011		2012	
	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven	Inkomsten	Uitgaven
Wwb-werkdeel	1.115.089	1.077.182	1.047.198	1.108.840	648.787	980.652
Inburgering	80.294	62.875	78.663	48.776	50.812	48.858
Volwasseneneducatie	263.436	263.436	201.862	200.996	185.931	184.534
Totaal	1.458.819	1.403.493	1.327.723	1.358.612	885.530	1.214.044

Reserveringsregeling

Op het niet bestede deel van het participatiebudget is de reserveringsregeling uit het Besluit participatiebudget van toepassing. Op grond van deze regeling mag de gemeente het niet bestede bedrag tot maximaal 25% van het toegekende participatiebudget reserveren voor besteding aan participatievoorzieningen in het daaropvolgende kalenderjaar. Voor onze gemeente betekent dit dat over 2012 geen middelen hoeven worden terugbetaald.

In onderstaande tabel staat het verloop van het participatiebudget vanaf 1-1-2012 opgenomen.

Stand vooruit ontvangen bedragen* participatiebudget per 1-1-2012	€ 964.103
Terug betaald over 2010	-€ 56.905
Saldo 2011 (rijksbijdrage - uitgaven)	-€ 328.514
Stand vooruit ontvangen bedragen per 1-1-2013	578.684
Waarvan:	
Terug te betalen over 2011	-€ 1.885
Overheveling Wet inburgering	-€ 356.694
Beschikbaar per 1-1-2013	220.105

* Formeel: van 'overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen'. Deze staan als 'vooruit ontvangen bedragen' op de balans.

Inburgering

Naast de op basis van de reserveringsregeling terug te betalen bedragen, zit in de vooruit ontvangen bedragen nog een bedrag voor inburgering (€ 357.000). Deze middelen zijn vanuit het ministerie

beschikbaar gesteld voor inburgeringstrajecten over de jaren 2007 tot en met 2009. De afrekening over deze jaren vindt plaats op basis van het aantal met een examen afgeronde inburgeringstrajecten. Onze gemeente heeft veel te maken gehad met inburgeraars waarbij dit niet gelukt is (door verhuizing, ziekte en wegens onvoldoende capaciteiten).

Bij de jaarrekening 2011 is aanvullend een voorziening gecreëerd van € 56.000 omdat naar verwachting een bedrag van afgerond € 413.000 moet worden terugbetaald aan het ministerie. Inmiddels (2013) is bekend dat medio 2013 een bedrag van € 369.500 moet worden terugbetaald. Het restant van de voorziening (€ 43.000.) kan dan in principe vrijvallen. De verwerking hiervan vindt plaats bij de voorjaarsnota 2013.

Wsw

Het budget dat de gemeente van het rijk ontvangt voor de uitvoering van de Wsw betaalt de gemeente door naar het werkvoorzieningschap Alescon dat voor de uitvoering zorgt. In 2012 ging het om een bedrag van ruim € 5.4 miljoen voor de realisatie van ruim 210 Wsw-plaatsen.

De uitvoering van de Wsw is op basis van het rijksbudget niet kostendekkend. Naast de rijksbijdrage betaalt de gemeente een bijdrage in het exploitatietekort van Alescon. De omvang van deze bijdrage is mede afhankelijk van de omzet (brutomarge) van Alescon en de ontwikkeling van de bedrijfsvoeringskosten.

De werkelijke lasten voor Alescon over 2012 zijn ongeveer € 50.000 lager dan begroot (begrotingsoverschrijding d.). Dit wordt veroorzaakt door het saldo van een hogere rijksbijdrage (€ 64.000) en een hogere bijdrage aan Alescon (€ 14.000).

Inkomen

In 2010 zijn de rijksbijdragen voor het Wwb-inkomensdeel met de bijdragen voor de invoering van de loaw, de loaz en een deel van de Bbz samengevoegd tot één budget.

In onderstaande tabellen staan de inkomsten en uitgaven voor het Wwb-inkomensdeel en het Besluit bijstand zelfstandigen over 2012 opgenomen.

Inkomensvoorzieningen	Rekening 2011	begroting 2012 stand NJN	Rekening 2012
uitgaven totaal	4.883.766	5.165.000	4.933.082
af: terugvorderingen	115.154	-	79.431
Saldo uitgaven/inkomsten	4.768.612	5.165.000	4.853.652
af: budget rijk	4.436.340	4.800.620	5.320.543
Tekort (-)/Over	-332.272	-364.380	466.891
Aanvullende bijdrage rijk	-354.000	0	0
Ten laste van exploitatie	-686.272	-364.380	0

Over 2012 was begroot dat een bedrag van € 364.000 ten laste van de exploitatie zou komen. In werkelijkheid is er sprake van een overschot van € 467.000. Een voordeel van € 831.000 (begrotingsoverschrijding d.).

In de eerste plaats is fors meer rijksbudget ontvangen dan begroot (+ € 520.000). De definitieve rijksbudgetten worden vastgesteld in november van het lopende jaar (na vaststelling van de najaarsnota). Het rijksbudget valt met name hoger uit doordat het budget met ingang van het jaar 2012 wordt vastgesteld op basis van het aantal mensen in de bijstand, in plaats van op basis van prognoses over de werkloosheid van het CPB zoals over de jaren 2007-2011 het geval was. In de tweede plaats is er in 2012 sprake van minder uitkeringsgerechtigden dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

Bbz	Rekening 2011	Begroting 2012 stand NJN	Rekening 2012
Externe onderzoekskosten	45.912	50.000	35.033
Bijstandsuitkeringen (Bbz)	65.523	207.000	184.343
Totaal kosten	111.435	257.000	219.376
Teruggevorderde uitkeringen	99.024	90.000	106.033
Saldo lasten Bbz	12.411	167.000	113.343
bijdrage rijk (declarabel)	6.535	132.750	100.536
Ten laste van exploitatie	5.876	34.250	12.807

Binnen de Bbz zijn de uitgaven lager dan begroot en de teruggevorderde uitkeringen iets hoger dan begroot. Dit leidt tot een lagere (te declareren) bijdrage van het rijk. Per saldo is er sprake van een voordeel voor de exploitatie (€ 21,5). Opgemerkt moet overigens worden dat zowel het aantal mensen dat een beroep doet op de Bbz als de omvang van het bedrag per aanvraag moeilijk vooraf is in te schatten.

Reserves

In 2012 hebben zich geen mutaties in de reserves voorgedaan.

Nieuwkomers

Binnen dit deelprogramma zijn geen noemenswaardige verschillen tussen de geraamde en de werkelijke lasten ontstaan.

Reserves

In 2012 hebben zich geen mutaties in de reserves voorgedaan.

Programma Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Openbare orde en veiligheid	354	46	373	46	364	45	319
Rampenbestrijding	199	0	189	0	181	0	181
Brandweer	1.386	91	1.409	0	1.418	0	1.418
Totaal lasten /baten voor bestemming	1.939	137	1.971	46	1.963	46	1.917
Mutaties reserves:							
Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0	0
Rampenbestrijding	0	0	0	7	0	7	-7
Brandweer	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	1.939	137	1.971	53	1.963	52	1.911

Toelichting:

Openbare orde en veiligheid

De lagere lasten op dit deelprogramma worden per saldo voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten voor vervanging materiaal door vandalisme (€ 17.000; geen kapotte lichtmasten), lagere lasten voor de uitvoering van het integraal veiligheidsplan (€ 5.500) en hogere lasten voor de opvang van zwervhonden en zwervkatten. Het aantal zwervdieren neemt jaarlijks toe met als gevolg dat de kosten ook jaarlijks oplopen.

De per saldo hogere baten vloeien voornamelijk voort uit een hogere opbrengst huurvergoeding standplaatsen, hogere vergoeding energie en lagere opbrengsten uit marktgeden en leges voor speelautomaten.

Reserves

In 2012 hebben zich geen mutaties in de reserves voorgedaan.

Rampenbestrijding

De lagere lasten worden veroorzaakt door lagere lasten voor het oefenen met het rampenplan. Voor zover deze oefeningen regionaal plaatsvinden (HVD) worden ze bekostigd door de HVD (en dus uit de bijdrage aan de HVD).

Reserves

Ten behoeve van de invoering van burgernet is een bedrag van € 6.500 overgeheveld naar 2012. Burgernet is een telefonisch netwerk van gemeente, politie en inwoners, dat landelijk zal worden ingevoerd de komende jaren. Het is bedoeld om de veiligheid van de eigen leefomgeving te vergroten. Omdat het budget in de voorjaarsnota structureel in de begroting is opgenomen (deelprogramma openbare orde en veiligheid) is dit overgeheveld bedrag bij de najaarsnota gecorrigeerd (resultaat).

Brandweer

De lasten zijn afgerond € 9.000 hoger dan geraamd. Binnen het deelprogramma kan onderscheid worden gemaakt tussen huisvestingskosten (kazernes Beilen, Smilde en Westerbork), de operationele taken en de lasten die samenhangen met de bijdrage aan de HVD.

De werkelijke huisvestingslasten wijken niet noemenswaardig af van de begroting (€ 2.200 lager). De operationele lasten zijn ruim € 12.000 hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten voor opleiding en oefenen i.v.m. landelijke eisen, hogere kosten voor controles van brandkranen en hogere kosten voor onderhoud aan materieel / materiaal. De bijdrage aan de HVD voor de regionale brandweer en voor de uitvoering van de Dienstverleningsovereenkomst is per saldo € 1.000 lager.

Reserves

In 2012 hebben zich geen mutaties in de reserves voorgedaan.

Investeringsen

In 2012 zijn voor de brandweer uniformen (€ 7.600), de uitrukkleding (€ 56.500), de portofoons (€ 53.000) en ademluchtcilinders (€ 26.000) vervangen.

Over de voorgenomen aanschaf van 3 tablet pc's is nog niet besloten

Programma Onderwijs en Jeugd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Onderwijs huisvesting	2.814	3	2.806	3	1.576	5	1.571
Lokaal onderwijsbeleid	1.975	126	1.928	100	1.801	104	1.697
Lokaal jeugd beleid	825	13	842	26	830	26	804
Totaal lasten /batens voor bestemming	5.614	142	5.576	129	4.207	136	4.071
Mutaties reserves:							
Onderwijs huisvesting	0	0	0	0	18	8	10
Lokaal onderwijsbeleid	30	0	30	15	68	15	53
Resultaat na bestemming	5.644	142	5.606	144	4.293	159	4.134

Toelichting:

Onderwijs huisvesting

De lagere lasten op dit deelprogramma worden voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting van kapitaallasten. Op basis van het IHP worden over meerdere jaren nieuwbouwprojecten voorbereid en uitgevoerd, schoolgebouwen (functioneel) aangepast en groot onderhoud aan schoolgebouwen uitgevoerd. Deze activiteiten worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

De renovatie van de gymzaal in Hijken viel € 40.000 hoger uit dan begroot (€ 150.000). Bij aanvang van de werkzaamheden bleek er betonrot in de vloer te zitten. De raad is hiervan per brief van 23 juli 2012 op de hoogte gesteld.

In 2012 is bekend geworden dat er eerst geen nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs wordt gerealiseerd. Dit betekent dat de aanleg van een kunstgrasveld op sportpark Noord-West ook niet doorgaat. Het voor de aanleg van het kunstgrasveld beschikbaar gestelde budget van € 500.000 (incidenteel) is deels gebruikt voor het opknappen en de inrichting van het gebouw Leliestraat, voor de kosten van de schoolbesturen i.v.m. gezamenlijke nieuwbouw en de boekwaarde die al was opgebouwd. In totaal een bedrag van € 202.400 (collegebesluit 6 november 2012).

Reserves

Voor het groot onderhoud aan de scholen worden de verschillen tussen de werkelijke onderhoudskosten en het beschikbare budget op rekeningbasis 'verrekend' met de reserve Onderhoud buitenkant onderwijs (zie ook de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen). In 2012 wordt € 10.000 aan de reserve toegevoegd.

Lokaal onderwijsbeleid

De werkelijke lasten zijn in 2012 afgerond € 90.000 lager dan begroot.

Voor een bedrag van € 10.000 is sprake van lagere lasten huur gymlokalen. Binnen de begroting loopt dit budgetneutraal. De inkomsten binnen het deelprogramma sport zijn ook € 10.000 lager.

Het is via diverse wegen niet gelukt om in het kader van noaberschap lespakketten voor het onderwijs te ontwikkelen. De hiervoor bestemde gelden (€ 15.000) komen ten gunste van het resultaat.

De lasten voor logopedie zijn afgerond € 12.000 lager door lagere salarislasteren zijn.

In het kader van het leerlingenvervoer is de bijdrage aan vervoerders over 2012 fors lager (€ 55.000; begrotingsafwijking d.). Het budget was bij de tussentijdse rapportages al met € 40.000 naar beneden bijgesteld. Dit is een gevolg van een daling van het aantal leerlingen in het aangepast vervoer, mede door dat er meer kinderen met eigen- en openbaar vervoer reizen. De bijdrage aan ouders / verzorgers is dan ook hoger dan geraamd (€ 11.000; begrotingsafwijking d.).

Daarnaast is aan de batens kant sprake van een lager dan geraamd eigen bijdrage van ouders (€ 4.500) door een verhoging van de inkomensgrens. Tot slot is een bedrag van bijna € 9.000 aan sociale alliantiegelden ontvangen. Dit is een eenmalig bedrag dat wordt gebruikt als formatie voor inzet op het mbo.

Reserves

Jaarlijks wordt het saldo van lasten en baten van het gemeentelijke onderwijskansenbeleid onttrokken of toegevoegd aan de reserve lokaal onderwijsbeleid. In 2012 is een bedrag van ruim € 68.000 toegevoegd aan deze reserve. Onder meer worden uit het budget voor het gemeentelijke onderwijskansenbeleid de kosten betaald voor het project “Dorpen centraal met bewoners in het middelpunt”.

Lokaal jeugdbeleid

De lagere lasten (€ 12.000) zijn het gevolg van een overschrijding van diverse budgetten. O.a. betreft het lagere uitgaven aan onderhoud speeltoestellen (€ 2.000), een lagere bijdrage aan buurtverenigingen (€ 2.500) lagere uitgaven aan lokaal jeugdbeleid / jeugdvoorzieningen (€ 5.750). Aan de batenkant zijn er geen noemenswaardige verschillen.

Investerings

Vanuit het IHP (integraal huisvestingsplan) lopen diverse nieuwbouwplannen voor het onderwijs. In 2012 is aan (voorbereidende) werkzaamheden ruim € 1.6 miljoen besteed. In het kader van het huisvestingsprogramma is gestart met het vervangen van de dakbedekking en de koepels in de Schutkampen in Smilde. Deze werkzaamheden worden in 2013 afgerond.

Programma Bouwen, wonen en milieu

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Ruimtelijke ontwikkeling	1.584	15	1.554	0	1.542	0	1.542
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	4.527	3.947	5.828	5.085	6.400	3.885	2.515
Milieu	6.902	6.978	7.130	7.118	7.106	7.014	92
Totaal lasten /baten voor bestemming	13.013	10.940	14.512	12.203	15.048	10.899	4.149
Mutaties reserves:							
Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	134	145	159	145	14
Dorps- en wijkvernieuwing & Volkshuisvesting	347	0	347	115	3	88	-85
Milieu	0	237	30	242	33	206	-173
Resultaat na bestemming	13.360	11.176	15.023	12.705	15.243	11.339	3.904

Toelichting:

Ruimtelijke ontwikkeling

Van het naar 2012 overgehevelde bedrag van € 20.000 voor de structuurvisie Midden-Drenthe is in 2012 nauwelijks iets besteed. Het restant is overgeheveld naar 2013 zodat in dat jaar de structuurvisie kan worden afgerond.

Hetzelfde geldt voor de actualisatie van bestemmingsplannen. Vanuit 2011 was € 125.000 overgeheveld. Hetzelfde bedrag wordt bijna ook weer overgeheveld naar 2013.

De post adviezen derden wordt vooral aangewend voor de beoordeling en eventuele uitbetaling van planschadeverzoeken. Of en welke bedragen uitgekeerd moeten worden is lastig van tevoren in te schatten. In 2012 is een planschadeverzoek gehonoreerd en uitgekeerd van € 20.000 als gevolg van een planologische procedure uit 2002. Dit verklaart de overschrijding met circa € 16.000 (begrotingsafwijking d).

Dorps- en wijkvernieuwing & volkshuisvesting

De hoeveelheid aanvragen omgevingsvergunningen bouw blijven achter op hetgeen begroot is. Dit is het gevolg van de recessie. Hiertegenover staat dat het aantal vergaderingen van de welstandscommissie al verschoven van 1 keer per week naar 1 keer per maand. Netto leverde het € 230.000 (begrotingsafwijking d) minder op.

Door het opheffen van de regeling Besluit Woning gebonden Subsidies van de regio Noord- en Midden-Drenthe heeft de gemeente een bedrag van € 98.000 incidenteel terugontvangen.

Ook in de bouwgrond woningen zijn de gevolgen van de recessie merkbaar. De haalbaarheid van de IEGG's en de NIEGG's is doorgerekend. Hierbij is per plan bekeken wat de voorgenomen ontwikkeling is. Hiervoor is gebruik gemaakt van de structuurvisie Midden-Drenthe, de structuurvisie Westerbork, in voorbereiding zijnde bestemmingsplannen, geldende bestemmingsplannen, bestuurlijke uitgangspunten en kengetallen.

De inschatting is dat een aantal gronden niet kostendekkend geëxploiteerd kan worden of geen bouwbestemming zal krijgen. Deze gronden zijn totaal voor € 1.283.000 afgewaardeerd. Hiernaast is bij plan Wijster € 87.000 afgeboekt om het startersplan te realiseren en had verspreide gronden over haar overige onderdelen een voordeel van € 30.000.

Voor woonwagenzaken waren minder uren externen ingehuurd.

Reserves

De voorbereiding voor de herinrichting van de Hoofdstraat in Hooghalen is in 2012 gestart. De provincie heeft een BDU-subsidie toegekend. De uitvoering zal in 2013 plaatsvinden.

Tegenover de nog benodigde bijdragen uit de B-reserve en de bestemmingsreserve leefbaarheid staan ook lagere kapitaallasten. In de loop van 2013 zal de besteding van bijna € 400.000 plaatsvinden.

Vanuit de bouwgrond exploitatie zijn geen gelden toegevoegd aan het fonds bovenwijkse voorzieningen.

Milieu

Door de problematiek van stankoverlast bij een bedrijf in Wijster zijn eind van het jaar geurkastjes geplaatst. Hierdoor werd het budget met € 19.000 overschreden (begrotingsafwijking c: conform collegebesluit gedekt uit het restant incidentele bestedingsruimte).

Reserves

Voor de afronding van het bodemsaneringsproject Leemskoel en Sluutwal in Westerbork werd € 13.000 aan de reserve bodemsanering onttrokken.

Aan de egalisereserve tarief afvalstoffenheffing is in 2012 een bedrag van € 193.000 onttrokken als saldo van de inkomsten uit de afvalstoffenheffing en de uitgaven die betrekking hebben op het inzamelen van huishoudelijk afval.

Investerings

Binnen het deelprogramma ruimtelijke ontwikkeling is € 50.000 als bijdrage beschikbaar voor de restauratie Stefanuskerk. Er wordt pas gestart met de uitvoering als het kerkbestuur een Brim-subsidie van het rijk krijgt. Dit heeft ook in 2012 nog niet plaatsgevonden.

In de loop van 2012 is een aanvullend krediet van € 105.000 beschikbaar gesteld voor de verdere voorbereiding structuurvisie Westerbork. Hiervan is in 2013 nog € 85.000 beschikbaar.

De investeringen (kredieten) binnen het deelprogramma Dorps- en wijkvernieuwing en Volkshuisvesting hebben betrekking op meerdere projecten.

Op 31 maart 2011 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Adriaan Pauwstraat e.o. in Hoogersmilde. In 2012 is met de werkzaamheden gestart. Hierbij is de riolering aangepakt en zijn speelvoorzieningen aangelegd (€ 259.000). In 2013 volgt nog de groenvoorziening, daarmee is het project afgerond.

De herinrichting van de Hoofdstraat in Hooghalen is in 2012 voorbereid. De uitvoering van dit project volgt in 2013.

De werkzaamheden aan het buitenterrein bij het zwembad in Beilen zijn in 2012 afgerond. Het kleine bad is gesloopt, er is beplanting aangebracht en er zijn speelvoorzieningen geplaatst.

Tot slot is het plaatsen van watermeters en waterputten op het achterterrein van het woonwagencentrum in 2012 afgerond. Hiermee is uitvoering gegeven aan de raadsbesluiten van 30 november 2006 en 7 juli 2011 (Voorjaarsnota).

De investeringen binnen het deelprogramma milieu (kredieten) hebben betrekking op het vervangen van de riolering in de Markt (Beilen) en het afkoppelen van Het Stroomdal, o.b.s. G.A. de Ridder en De Markt. In Smalbroek/Terhorst zijn pompen en gemalen vervangen. In 2012 is gestart met de vervanging van pompen en gemalen bij de Berkenweg in Drijber. Aan de diverse rioleringsprojecten is in 2012 € 0,55 miljoen besteed. Van de lopende rioleringskredieten wordt € 1,6 miljoen overgeheveld naar 2013.

Naast de investeringen in de riolering zijn binnen het deelprogramma Milieu ook investeringen in de sanering bodem en geluid. De projecten bodemsanering Leemskoel en Sluutwal in Westerbork en ISV-2 sanering verkeerslawaaï zijn eind 2012 afgerond.

Programma Openbare Ruimte

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Verkeer	3.919	16	4.302	16	4.556	42	4.514
Groen	3.354	74	3.351	74	3.437	205	3.232
Begraafplaatsen	742	308	740	338	728	275	453
Totaal lasten /batens voor bestemming	8.016	399	8.392	428	8.721	522	8.199
Mutaties reserves:							
Verkeer	0	0	30	398	30	701	-671
Groen	0	0	65	65	65	65	0
Begraafplaatsen	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat na bestemming	8.016	399	8.487	892	8.816	1.288	7.528

Toelichting:

Verkeer

De lasten zijn per saldo € 75.000 hoger en worden grotendeels veroorzaakt door:

- Hogere lasten voor groot onderhoud wegverhardingen (€ 212.000) worden voornamelijk veroorzaakt door:
  - Hogere kapitaallasten € 125.000 (begrotingsafwijking g.).
Eind 2010 is door de raad een krediet beschikbaar gesteld voor de aanpassing van de Stille kant van Bovensmilde en Smilde. De uitvoering hiervan is in 2012 afgerond. Ook het fietspad Brunsting – Beilen en het kruispunt 't Spiek-Torenlaan zijn afgerond.
  - Hogere lasten groot onderhoud € 86.000 (begrotingsafwijking d.). Er zijn extra kosten gemaakt voor de slijtlaag Hooghalen, door meerwerk Beilervaart en door een hogere bitumenprijs.
- De hogere lasten voor de gladheidbestrijding € 71.000 (begrotingsafwijking d.) worden veroorzaakt door extra werkzaamheden in de laatste maanden van het jaar, door hogere kosten van onderhoud en door de aanleg van een extra zoutvoorraad. Bij de voorjaarsnota is het budget voor strooien door derden verhoogd, maar dit is door extra inzet van derden niet voldoende.
- De lasten van openbare verlichting zijn in 2012 sterk gedaald (€ 175.000). Dit voordeel kon gerealiseerd worden door een gunstige aanbesteding van de elektriciteit en lagere kosten van onderhoud.
- Hogere kapitaallasten kerntaken Wegen en Verkeer en vervoer € 171.000 (begrotingsafwijking g.)
In 2012 zijn de werkzaamheden aan de Markt-Nassaukade van start gegaan (€ 159.000). Daarnaast heeft de afronding plaatsgevonden van de herinrichting Torenlaan-Oost, van de herinrichting van De Paltz en van de ontsluiting Beilen-Zuid (Nagtegaal). Aan de voorbereiding voor de geluidswal in Spier is een vervolg gegeven (€ 14.000).
- De lasten van de inzet door externen zijn door zorgvuldige bedrijfsvoering € 29.000 lager.

Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2010 is in 2011 € 300.000 toegevoegd aan het budget voor groot onderhoud wegverhardingen. In verband met de natte weersomstandigheden konden meerdere werkzaamheden in 2011 niet uitgevoerd worden. Een deel van het beschikbare budget is daarom overgeheveld naar 2012. De laatste slijtlagen zijn in het voorjaar van 2012 aangebracht.

Reserves

De hogere onttrekking in 2012 bedraagt € 303.000 (begrotingsafwijking g.) en wordt veroorzaakt door:

- Onttrekking aan de A-reserve in verband met versneld afschrijven van wegen.
- Onttrekking aan bestemmingsreserve Leefbaarheid en B-reserve met betrekking tot het fietspad Brunsting – Beilen.
- Onttrekking aan de B-reserve met betrekking tot het kruispunt 't Spiek-Torenlaan.
- Onttrekking aan de B-reserve met betrekking tot het project Torenlaan fase 2.

- Onttrekking aan de bestemmingsreserve Bovenwijkse voorzieningen en de B-reserve met betrekking tot de ontsluiting van Beilen-Zuid (Nagtegaal).
- Toevoeging aan de B-reserve in verband met afronding van de herinrichting van De Paltz.
- Onttrekking aan de B-reserve met betrekking tot de Stille Kant in Smilde/Bovensmilde.
- Onttrekking aan de B-reserve met betrekking tot de herinrichting van de Markt-Nassaukade.
- Onttrekking aan de B-reserve in verband met de voorbereiding van de geluidswal Spier.

Groen

Per saldo is in 2012 door verbeterde bedrijfsvoering een voordeel ontstaan van € 44.000.

Reserves

In 2012 heeft de afwikkeling van de grondruil en grondsanering bij het NS-station plaatsgevonden.

Begraafplaatsen

Per saldo is in 2012 een nadeel ontstaan van € 52.000 (begrotingsafwijking d.). De lasten zijn in 2012 € 12.000 lager dan begroot. Er zijn minder graven gedolven en er is minder uitgegeven aan onderhoud en materiaal.

De inkomsten uit begraafrechten zijn € 64.000 achtergebleven op de raming. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een terugloop van de uitgifte van nieuwe graven. Nabestaanden gaan steeds vaker op zoek naar een alternatief voor een goedkopere uitvaart.

Reserves

In 2012 hebben geen mutaties in de reserves plaatsgevonden binnen het deelprogramma Begraafplaatsen.

Investerings

De investeringen (kredieten) binnen het deelprogramma Verkeer hebben betrekking op verschillende projecten.

Het project voor het toegankelijk maken van bushaltes is in 2012 afgerond. Dit geldt ook voor de extra investeringen in wegen (inlopen achterstallig onderhoud), voor het fietspad Brunsting-Beilen, de ontsluiting van Beilen-Zuid (Nagtegaal), de herinrichting van Torenlaan-Oost (fase 2) en de aanpassing van de Stille kant Bovensmilde – Smilde.

In 2012 zijn enkele houten bruggen vernieuwd. De middelen hiervoor waren via het bestedingsplan beschikbaar gesteld.

In 2012 is de herinrichting van de Markt-Nassaukade in Beilen gestart. Dit is het laatste project van het Centrumplan Beilen. De herinrichting wordt in 2013 afgerond.

In totaal is in 2012 € 1,5 miljoen besteed aan de diverse projecten. De gemeente ontving hiervoor in 2012 bijna € 0,5 miljoen aan bijdragen van derden.

Meerdere projecten konden in 2012 nog niet worden afgerond: ruilverkaveling Laaghalen, kruispunt 't Spiek-Torenlaan-Nassaukade, herinrichting Markt-Nassaukade Noord, de voorbereiding van de geluidswal Spier en de bediening van 3 bruggen over de Drentse Hoofdvaart.

De restantbedragen € 550.000 + de bijdragen van derden € 130.000 zijn overgeheveld naar 2013.

Binnen het deelprogramma Groen zijn twee projecten gerealiseerd met bijdragen van derden.

Met subsidie van de provincie Drenthe is in de Suermondsweg (Laaghalerveen) een dassentunnel gerealiseerd. In de Mantingerdijk (Mantinge) zijn met subsidie van Natuurmonumenten twee faunapassages aangebracht.

Binnen het deelprogramma Begraafplaatsen is het project met betrekking tot de uitbreidingen van de begraafplaatsen in Hijken, Bovensmilde en Smilde in 2012 afgerond (€ 16.000).

Programma Vrije tijd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Sport	3.556	951	3.582	961	3.418	894	2.524
Recreatie	320	0	343	25	351	25	326
Cultuur	1.090	29	1.221	53	1.258	34	1.224
Totaal lasten /batens voor bestemming	4.966	980	5.146	1.039	5.027	953	4.074
Mutaties reserves:							
Sport	27	0	0	29	120	25	95
Recreatie	0	0	0	0	0	22	-22
Cultuur	0	0	94	210	51	215	-164
Resultaat na bestemming	4.993	980	5.240	1.278	5.199	1.215	3.984

Toelichting:

Cultuur

In 2012 is een bedrag van € 42.400 aan frictiekosten betaald aan de stichting openbare bibliotheken Midden-Drenthe in verband met het afschaffen van de bibliobussen. Begroot was dat het volledige frictiebudget (€ 93.700) zouden worden overgeheveld naar 2013. De hierdoor ontstane hogere lasten worden gecorrigeerd via een lager dan begrote onttrekking aan de reserves. Het restant van het frictiebudget (ruim € 50.000) blijft in 2013 beschikbaar als frictiebudget voor kosten die gepaard gaan met de sluiting van de vestiging in Bovensmilde. Door loon- en prijsontwikkelingen is de reguliere bijdrage aan de bibliotheek daarnaast iets hoger dan geraamd (€ 5.000).

De verschillen tussen de begrote en werkelijke lasten en batens binnen dit deelprogramma vloeien verder voort uit verschillen in de ontvangen bijdragen in het kader van de Culturele alliantie en de besteding daarvan. Van het beschikbare bedrag is in 2012 een bedrag van ruim € 18.000 niet besteed. Dit bedrag is op de balans opgenomen onder vooruit ontvangen bedragen (begrotingsafwijking c.) In de exploitatie komt dit tot uiting in lagere lasten en lagere batens tot hetzelfde bedrag.

Reserves

Naast de lagere reservering in verband met de frictiekosten openbare bibliotheek is in 2012 een bedrag van € 200.000 onttrokken aan de C-reserve ten behoeve van frictiekosten ICO.

Recreatie

Bij de lasten zijn de kapitaallasten circa € 22.000 hoger. De oorzaak hiervan is de uitvoering van het landschapsprogramma Oranjekanaal West. Tegenover de hogere lasten staat ook een bijdrage uit de bestemmingsreserve leefbaarheid.

Omdat een aantal activiteiten niet meer in 2012 kon worden opgepakt bleef binnen het werkbudget recreatie circa € 14.000 over.

Reserves

Er is voor de uitvoering van het landschapsprogramma Oranjekanaal circa € 22.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve leefbaarheid.

Sport

De lasten en batens binnen dit deelprogramma hebben voor een groot deel betrekking op de exploitatie van de diverse sportaccommodaties, sporthallen, gymzalen en zwembaden binnen de gemeente. Veel verschillen worden verklaard door de optelsom van diverse kleine positieve en negatieve afwijkingen in de exploitatielasten (inhuur personeel, gas, water, licht, etc.). De lagere doorberekende onderhoudskosten lopen via de reserve onderhoud gebouwen.

Het saldo van baten en lasten van de exploitatie van de zwembaden laat een voordeel van € 57.000 zien, voornamelijk veroorzaakt door lagere salarislasten / kosten oproepkrachten (€ 52.000; begrotingsafwijking d.). De verkoop van abonnementen fluctueert jaarlijks. Per saldo zijn de inkomsten € 4.700 lager dan begroot (€ 334.600). Voor zwembad de Peppel loopt de publieke belangstelling terug door regelmatige problemen met de watertemperatuur. In Smilde varieert de belangstelling voor zwemlessen en/of recreatief zwemmen. De bruto marge van de horeca-activiteiten is iets positief.

Reserves

Voor het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen is jaarlijks een budget beschikbaar van afgerond € 485.000. Om schommelingen in de (gemeentelijke) exploitatie te voorkomen wordt het verschil tussen het beschikbare budget en de werkelijke onderhoudslasten verrekend met de bestemmingsreserve. In 2012 is een bedrag van afgerond € 120.000 aan deze reserve toegevoegd.

Investeringsen

In 2010 is gestart met het Landschapsprogramma Oranjekanaal-West. In 2012 zijn verschillende werkzaamheden gestart en/of afgerond (€ 160.000): aanbrengen erfbepplanting (fase 2), aanleg steigers Oranjekanaal, realisering pontje Hijken, ontwikkeling van dorpsommetjes en opschonen van het Hijkmeer. Uit bijdragen van derden is een bedrag van € 57.000 ontvangen. De afronding van dit project is in 2013.

Het kunstwerk in de Broekstreek is in 2012 afgerond. Hiermee is uitvoering gegeven aan het raadsbesluit van 28 januari 2010 voor de realisatie van een kunstwerk in Hooghalen en in de Broekstreek.

Programma Zorg en Welzijn

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Sociale samenhang en leefbaarheid Wmo	2.685 7.972	10 495	2.530 8.101	191 565	2.460 7.674	191 644	2.269 7.030
Totaal lasten /batens voor bestemming	10.657	504	10.631	756	10.134	835	9.299
Mutaties reserves: Sociale samenhang en leefbaarheid Wmo	0 0	0 36	370 0	17 36	370 107	17 0	353 107
Resultaat na bestemming	10.657	540	11.001	810	10.611	853	9.758

Toelichting:

Sociale samenhang en leefbaarheid

De lasten zijn € 70.000 lager dan geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het beëindigen van de sociale alliantie in 2012. Er resteert hier een budget van € 45.000 (resultaat). Daarnaast is er € 20.000 minder uitgegeven aan onderhoud gebouwen. Dit is geen resultaat. Onder- en overschrijdingen van het onderhoudsbudget lopen via de reserve onderhoud gebouwen. Voor het overige is er binnen dit deelprogramma sprake van kleinere onder- en overschrijdingen. Zo vallen de subsidies aan de stichting Welzijn Midden-Drenthe en de stichting Welzijn Ouderen lager uit (resp. € 5.600 en € 2.700) door een lager indexcijfer en is een aantal projecten in het kader van het kleine dorpenbeleid onverwacht nog in 2012 afgerond, wat leidt tot een overschrijding (€ 5.800).

Reserves

De via het bestedingsplan 2012 ten behoeve van de fusie van de drie grote welzijnsinstellingen beschikbaar gestelde middelen voor de ontwikkelingskosten (€ 50.000), voor de kosten voor procesbegeleiding (€ 30.000) en de uit de incidentele begrotingsruimte beschikbaar gestelde frictiekosten (€ 310.000) zijn overgeheveld naar 2013 (raadsbesluit 1 november 2012).

Wmo

De verschillen in batens en lasten binnen dit deelprogramma houden verband met de uitvoering van de Wmo, inclusief voormalig Wvg, en de oprichting en instandhouding van het CJG. De lasten en batens van het CJG lopen volgens een bestendige gedragslijn via de reserve BDU-CJG. Daarnaast is er in 2012 een rijksbijdrage ontvangen voor invoeringskosten AWBZ van ruim € 100.000 en voor invoeringskosten decentrale jeugdzorg een bedrag van ruim € 22.000. Deze budgetten zijn in 2012 niet besteed.

Wmo- Wvg

In onderstaande tabel staan de lasten in verband met de voormalige Wvg-voorzieningen opgenomen. Uit de tabel blijkt dat de lasten bijna € 150.000 lager liggen dan geraamd (in 2011 waren de uitgaven bijna € 230.000 hoger dan geraamd). Vooral de uitgaven voor externe adviezen blijven achter bij de raming (begrotingsafwijking d.).

Voormalige Wvg-voorzieningen	Rekening 2010	Rekening 2011	Begroting 2012	Rekening 2012
Vervoersvoorzieningen	667.828	613.987	553.594	513.339
Woonvoorzieningen	412.428	357.532	291.832	299.494
Hulpmiddelen	607.399	624.414	486.617	458.760
Externe adviezen	28.802	21.605	97.208	5.002
Terugontvangsten	17.228-	12.224-	15.000-	8.717-
Totaal	1.699.229	1.605.314	1.414.251	1.267.878

Wmo-huishoudelijke verzorging

De raad heeft bij de perspectiefnota en de begroting 2012 besloten om eind 2011 het restant van de Wmo-reserve ten gunste te brengen van de C-reserve en de Wmo-reserve op te heffen. Afgerond is toen € 809.000 ten gunste van de C-reserve gebracht. Verschillen ten opzichte van de geraamde lasten en baten komen in 2012 dus rechtstreeks ten gunste of ten laste van het exploitatieresultaat. In de tabel op de volgende pagina staat het verloop van de uitgaven en inkomsten Wmo vermeld. Uit de tabel blijkt dat het saldo van hogere lasten en een hogere eigen bijdrage een voordeel oplevert van bijna € 47.000 (begrotingsafwijking d.). Gecombineerd met de hogere Wmo-uitkering van het rijk levert dit een voordeel voor de exploitatie op van ruim € 80.000.

Wmo	rekening 2010	Rekening 2011	Begroting 2012	Rekening 2012
Uitgaven:				
Zorg/WMO huishoudelijke verzorging	3.764.697	3.983.462	€ 3.947.884	€ 3.966.228
Overig	519.849	378.197	€ 485.480	€ 505.430
Totaal	4.284.546	4.361.659	4.433.364	4.471.659
Eigen bijdrage:				
Zorg/WMO huishoudelijke verzorging	588.783-	613.934-	€ 550.000-	€ 635.234-
Saldo uitgaven - eigen bijdrage	3.695.763	3.747.725	3.883.364	3.836.425
Algemene uitkering				
overdrachten van het rijk	3.171.480	3.313.110	3.328.736	3.364.454
suppletie-uitkering				
Wmo nadeelgemeente	€ 340.749			
taakmutatie AWBZ sept circ. 2009				
Korting Wmo-budget (maatstaven)	166.452-			
Vaststelling uitkeringsjaar 2008	€ 40.120			
Totaal	€ 3.385.897	€ 3.313.110	€ 3.328.736	€ 3.364.454
Resultaat	309.866-	434.615-	554.628-	471.971-

Reserve Wmo (x 1.000)		
Stand per 1-1	1.554	1.244
toevoeging / onttrekking (-)	310-	435-
stand per 31-12	1.244	809

Reserves

BDU-CJG

De werkelijke uitgaven blijven nog achter bij de begrote uitgaven. Binnen het onderdeel preventief jeugdbeleid worden ook uitgaven gedaan die voortvloeien uit de nota Jeugdbeleid. De dekking hiervan vindt deels plaats binnen de Brede Doeluitkering voor het Centrum Jeugd en Gezin (BDU-CJG). Per saldo wordt een bedrag van € 106.700 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Jeugdgezondheidszorg BDU-CJG. De afrekening van de Brede Doeluitkering CJG over de periode 2008-2011 vindt plaats op basis van de Sisa-lijst zoals opgenomen in deze jaarstukken.

Stand reserve BDU-CJG (x € 1.000)		
Stand per 1-1		759
Toevoegingen	107	
Onttrekkingen		
Stand per 31-12		866

Programma Algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2012 primitief		Begroting 2012 incl. wijz.		Rekening 2012		Saldo
Deelprogramma:	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Financiën	72	38.962	-563	39.335	1.216	40.902	-39.686
Bedrijfsvoering	2.305	5	2.558	5	2.654	221	2.433
Saldo rekening na bestemming	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten /batens voor bestemming	2.376	38.967	1.995	39.339	3.870	41.124	-37.254
Mutaties reserves:							
Financiën	757	1.476	3.344	3.358	3.387	3.356	31
Bedrijfsvoering	1.026	824	1.202	1.249	1.201	1.165	36
Resultaat na bestemming	4.159	41.266	6.540	43.946	8.458	45.645	-37.187

Toelichting:

Financiën

Als gevolg van correcties over de jaren 2010 – 2011 valt de algemene uitkering hoger uit (€ 167.000). Daarnaast is over 2012 € 75.000 meer ontvangen. Dit is inclusief een opgenomen stelpost (te betalen aan het rijk) van € 185.000 voor een verwachte daling van de uitkeringsfactor met 9 punten voor onderuitputting op basis van de decembercirculaire.

Binnen het onderdeel 'algemene baten en lasten' resteren budgetten door vrijval crediteuren (€ 53.500), restant onvoorzien (€ 76.600) en het restant incidentele en structurele bestedingsruimte (€ 141.000). Gecorrigeerd met de lasten die voortvloeien uit de aanschaf van geurkastjes voor Noblesse resteert er een positief saldo van afgerond € 253.000.

Het onderdeel dividenden viel iets hoger uit dan geraamd (€ 31.000) door hogere rentevergoedingen voor Enexis leningen.

De uitvoering van de wet WOZ levert een nadeel op van bijna € 80.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de inhuur van extra capaciteit in verband met het afhandelen van bezwaar- en beroepschriften en de kostenvergoeding (no-cure-no-pay; begrotingsafwijking d.). De opbrengsten uit onroerende zaakbelasting zijn per saldo maar € 10.000 lager dan geraamd. Oorzaak hiervan ligt in de herwaardering.

De heffing en invordering van (overige) gemeentelijke belastingen laat per saldo een voordeel van € 56.000 zien, vooral veroorzaakt door een hogere opbrengst toeristenbelasting (€ 44.000; door hogere afrekening 2011, is tevens de basis voor de voorlopige aanslagen 2012). Daarnaast zijn de kwijscheldingen (afvalstoffen, rioolrecht en OZB) iets lager dan geraamd (€ 8.500).

Onvoorzienne uitgaven

Het bedrag voor onvoorzienne uitgaven is oorspronkelijk gebaseerd op het inwonertal en bedroeg € 113.560. In verband met de bezuinigingen is het bedrag verlaagd tot € 88.560.

Dit budget is gebruikt voor: de verlenging van het fietspad Grietmanswijk (raad. 29-03-2012), € 11.900.

Het restantbudget ter hoogte van € 76.660 komt ten gunste van het rekeningresultaat.

Reserves

In 2012 is € 242.000 (€ 39.000 lager dan begroot) toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Dit heeft betrekking op de btw van de investeringen in het kader van het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) van € 210.000 en de btw in de bijdrage aan de samenwerkingsverbanden van € 32.000. Daarnaast is een bedrag van € 83.000, incidenteel beschikbaar vanuit het bestedingsplan toegevoegd aan de bestemmingsreserve dienstverleningsprogramma. Deze toevoeging was niet begroot.

Bedrijfsvoering

De lasten zijn per saldo € 95.000 hoger dan geraamd. Naast divers kleinere afwijkingen ten opzichte van de begroting wordt dit met name veroorzaakt door de verbeurde dwangsommen van Noblesse Proteins BV (€ 68.000) en toevoeging aan de APPA voorziening van € 175.000 voor de betaling van het toekomstige pensioen van een voormalige wethouder.

De baten zijn € 215.000 hoger dan geraamd door de ontvangst van een niet geraamde liquidatie-uitkering van het IZA en de ontvangst van € 175.000 voor de toekomstige pensioenuitkering van een voormalige wethouder.

Reserves

De verschillen worden veroorzaakt door verschillen in de begrote en de geraamde onttrekkingen aan de reserve vervangingsinvesteringen. De toevoeging aan deze reserve vindt plaats op basis van een geïndexeerd budget dat verhoogd wordt met nieuwe vervangingen. De onttrekkingen aan deze reserve vindt plaats op basis van de werkelijke kapitaallasten.

Investeringsen

De investeringen (kredieten) hebben betrekking op het ondersteunen en versterken van de bedrijfsvoering. Het gaat hierbij om vervangingsinvesteringen op het gebied van automatisering, voorzieningen gemeentehuis, voertuigen openbare werken en brandweer.

In 2012 zijn voor de brandweer uniformen (€ 7.600), de uitrukkleding (€ 56.500), de portofoons (€ 53.000) en ademluchtcilinders (€ 26.000) vervangen.

Voor Openbare werken is naast diverse kleine vervangingen een trekker met klepelbak (€ 137.000), een pick-up (€ 36.000), 3 zoutstrooiers (€ 78.000) en een heftruck (€ 30.000) vervangen. Op het gebied van automatisering is voor € 156.000 computers en software pakketten vervangen. In het gemeentehuis is het laatste gedeelte van de bureaustoelen (€ 20.000) en het meubilair in de raadszaal (€ 45.000) vervangen. Ook is in de raadszaal een geluid en een camerasysteem geplaatst (€ 79.000).

Hiernaast zijn de kredieten van nog niet afgeronde vervangingen of nog niet opgestarte vervangingen overgeheveld naar 2013

Alle bovenstaande onderdelen lopen via het vervangingsinvesteringsprogramma.

Single information en single audit

Departement	Nummer	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa			
I N D I C A T O R E N						
BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Toelichting afwijking
			Aard controle n.v.t. Indicatonummer: C7C / 01	Aard controle R Indicatonummer: C7C / 02	Aard controle R Indicatonummer: C7C / 03	Aard controle n.v.t. Indicatonummer: C7C / 04
			1 5/59/2006000907	€ 37.014	€ 0	
			2 5.4/2008014635	€ 75.000	€ 0	
			Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen)
			Afspraak	Realisatie	Toelichting afwijking	
			Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	Alleen in te vullen na afloop project	
			Aard controle n.v.t. Indicatonummer: C7C / 05	Aard controle D1 Indicatonummer: C7C / 06	Aard controle D1 Indicatonummer: C7C / 07	Aard controle n.v.t. Indicatonummer: C7C / 08
			1 Ja	8	0	
			2 Ja	0	0	
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.
			Aard controle R Indicatonummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatonummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatonummer: D9 / 03	Aard controle nvt Indicatonummer: D9 / 04
			€ 201.290	€ 0	€ 11.153	€ 0

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Toelichting afwijking	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 05
			1 26/6.9/2008007521 (1) markt	€ 53.364	€ 160.091		Nee
			2 26/6.9/2008007521 (2) station	€ 0	€ 0		Ja
			3 45/RO/2009014612 (2) paltz	€ 11.945	€ 35.834		Ja
			4 45/RO/2009014612 (3) stille kant	€ 72.532	€ 217.596		Ja
			5 51/RO/2010014240 bushaltes	€ 154.509	€ 488		Ja
			6 VVBD/20100124	€ 0	€ 0		Ja
SZW	G1C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeenten verantwoorden hier alleen het gemeentelijk deel indien er in (jaar T) enkele of alle inwoners werkzaam zijn bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T); exclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren; exclusief deel openbaar lichaam			
			Aard controle R Indicatornummer: G1C-1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1C-1 / 02			
			1,00	0,00			
SZW	G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T- 1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1C-2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G1C-2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G1C-2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G1C-2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G1C-2 / 05
			1 1731 (Midden-Drenthe)	292,75	29,67	218,78	37,59

SZW	G2	I Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	
		I.1 WWB: algemene bijstand			
		Gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 02</i>	
			€ 4.516.006	€ 79.433	
		I. 2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	
		Gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 04</i>	
			€ 318.240	€ 0	
		I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		Gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 06</i>	
			€ 98.836	€ 0	

		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 08</i>				
		I. 5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 09</i>					
			€ 0	€ 0				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 17.900	€ 166.383	€ 0	€ 98.852	€ 32.860	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>				
			€ 0	€ 0				

SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB) Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw
			Aard controle R Indicatorenummer: G5 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: G5 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: G5 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: G5 / 04	Aard controle R Indicatorenummer: G5 / 05
			€ 1.214.043	€ 184.534	€ 0	€ 0	€ 0
			Het aantal door de gemeente in (jaar T) ingekochte trajecten basisvaardigheden	Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in (jaar T) behaalde NT2-certificaten, dat niet meetelt bij de output-verdeelmaatsstaven uit de verdeelsleutel van Onze Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.			
VWS	H10_2010	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG)_Hernieuwde uitvraag 2008 tot en met 2011 Tijdelijke regeling CJG Gemeenten	Besteding 2008 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2009 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2010 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2011 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Is er ten minste één centrum voor jeugd en gezin in uw gemeente gerealiseerd in de periode 2008 tot en met 2011? Ja/Nee
			Aard controle R Indicatorenummer: H10_2010 / 01	Aard controle R Indicatorenummer: H10_2010 / 02	Aard controle R Indicatorenummer: H10_2010 / 03	Aard controle R Indicatorenummer: H10_2010 / 04	Aard controle D1 Indicatorenummer: H10_2010 / 05
			€ 840.598	€ 1.019.882	€ 1.120.332	€ 1.250.318	Ja
			211	17			

Controleverklaring